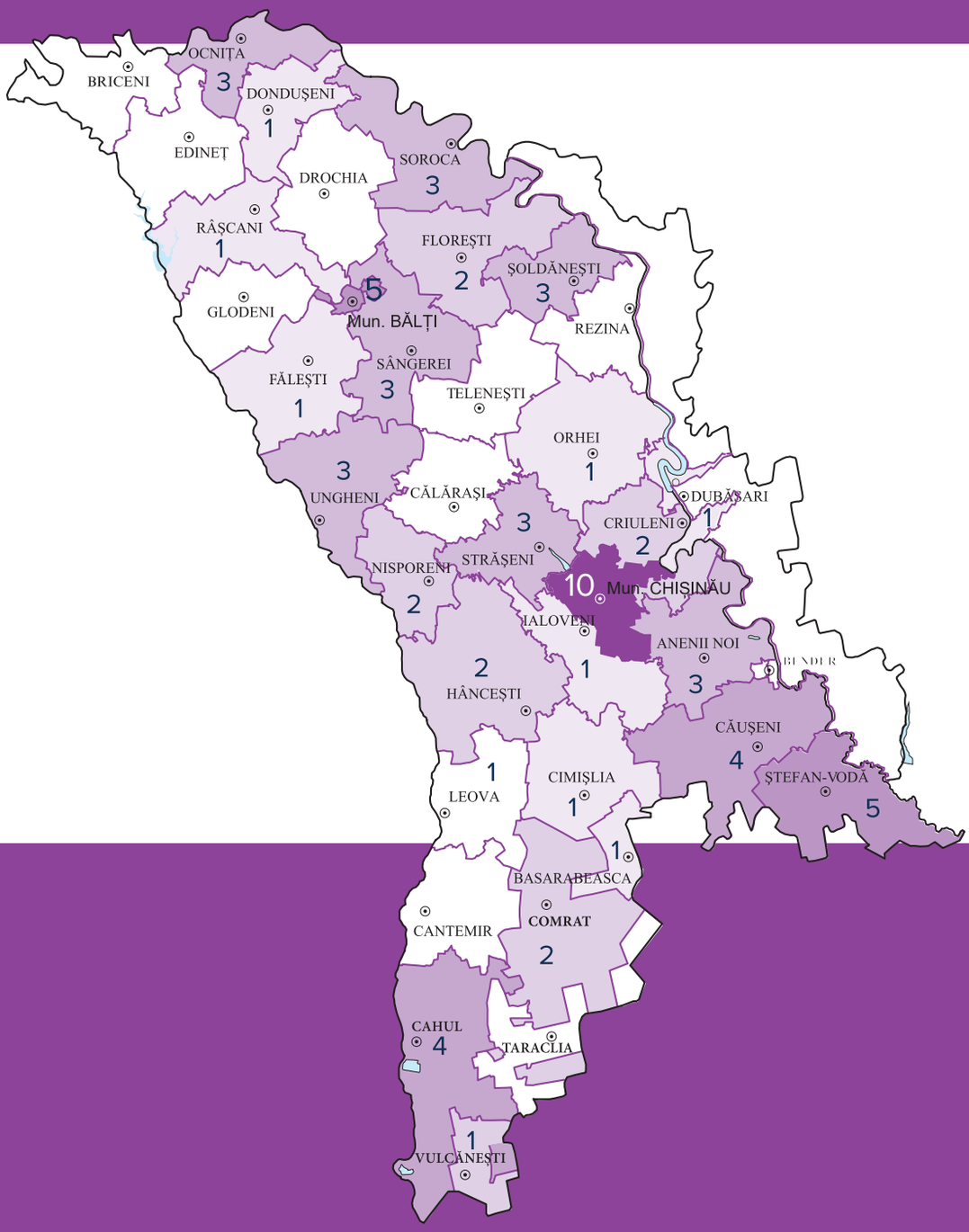

RAPORT

privind activitatea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății pe parcursul anului 2025

Suedia
Sverige

CENTRUL DE DREPT AL FEMEILOR

CHIȘINĂU 2026

Prezentul raport a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova în colaborare cu Centrul de Drept al Femeilor (CDF) în contextul activității Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de femicid și violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor (din 2025 – Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății) cu sprijinul financiar al Suediei.

Raportul a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne cu sprijinul echipei de experți naționali având la bază datele colectate pe parcursul anului 2025 de la membrii Comisiei.

Acest raport este rezultatul activității de analiză a datelor colectate, dar și a procesului de consultări și dezbateri a membrilor Comisiei care s-au întrunit pe parcursul anului 2025.

Elaborarea raportului nu ar fi fost posibilă fără:

Alexandru BEJAN, secretar de stat, Ministerul Afacerilor Interne

Ghenadie NEAMȚU, ofițer principal, Direcția politici în domeniul ordinii și securității publice a MAI

Iurie PEREVOZNIC, expert național, A. O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Diana CHEIANU-ANDREI, expertă, Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”

Angelina ZAPOROJAN-PÎRGARI, directoare executivă, A. O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Eleonora GROSU, directoare programe, A. O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Reproducerea unor fragmente (de până la 500 de cuvinte) este permisă, cu excepția utilizării în scopuri comerciale, cu condiția ca textul să fie redat corect, fără a fi scos din context sau modificat într-un mod care ar putea schimba sensul sau mesajul original. Menționarea sursei este obligatorie.

Opiniile exprimate în acest raport nu coincid neapărat cu cele ale finanțatorilor.

Cuprins

ABREVIERI 5

INTRODUCERE 7

CADRUL DE CERCETARE 10

1.1. Scopul și obiectivele raportului 10

1.2. Precizări terminologice 11

1.3. Metodologia de cercetare 11

1.4. Limitări metodologice 12

STATISTICA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID ÎN ANUL 2025 14

2.1. Numărul cazurilor înregistrate 14

2.2. Particularitățile comiterii faptelor (motivul, mijloacele, consecințele) 19

2.3. Locul de comitere a cazurilor analizate de violență în familie 23

PROFILUL SUBIECȚILOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID 29

3.1. Profilul victimelor 29

3.2. Profilul agresorilor 35

3.3. Natura relației dintre victimă și agresor 41

INVESTIGAREA ȘI EXAMINAREA JUDICIARĂ A CAUZELOR PENALE 45

4.1. Urmărirea penală a cazurilor (înregistrarea, calificarea faptei, soluția impusă) 45

4.2. Judecarea cauzelor penale (procedura de cercetare judiciară, pedeapsa aplicată) 55

INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID **63**

5.1. Raportarea (referirea) cazurilor 63

5.2. Modul de implicare a autorităților 65

5.3. Monitorizarea cazurilor 69

5.4. Cooperarea interinstituțională 72

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI **76**

6.1. Principalele concluzii 76

6.2. Recomandări 81

ABREVIERI

ADJAJ	Agenția Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească
ANPCV	Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie
ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
APL	Administrația publică locală
ATAS	Agenția Teritorială de Asistență Socială
BP	Birou de probațiune
CC	Codul contravențional
CM al CE	Comitetul de Miniștri al Consiliul Europei
CDF	Centrul de Drept al Femeilor
CEDAW	Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) (engl.: (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
C/P	Cauză penală
CP	Codul penal
CPP	Codul de procedură penală
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DT	Direcție teritorială
EMD	Echipă multidisciplinară teritorială
GREVIO	Grupul de Experți al Consiliului Europei pentru Acțiune împotriva violenței asupra femeilor și a violenței în familie (engl.: Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence)
IGP	Inspectoratul General al Poliției al MAI
IP	Inspectorat de poliție
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MEC	Ministerul Educației și Cercetării

MJ	Ministerul Justiției
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MNC	Muncă neremunerată în folosul comunității
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizație neguvernamentală
OP	Ordonanță de protecție
ORU	Ordin de restricție de urgență
OUP	Organ de urmărire penală
PG	Procuratura Generală
PNIJ	Portalul Național al Instanțelor de Judecată
R-1	Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr. 1)
R-2	Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (Registrul nr. 2)
RM	Republica Moldova
STAS	Structura teritorială de asistență socială
UN Women	Entitatea ONU pentru promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor (engl.: UN Entity for Gender Equality & the Empowerment of Women
UNODC	Oficiul ONU pentru Droguri și Crimă (engl.: United Nations Office on Drugs and Crime)
ONU	Organizația Națiunilor Unite

INTRODUCERE

Violența în bază de gen, în special împotriva femeilor, inclusiv cea produsă în mediul familial, se numără printre cele mai grave și mai frecvente încălcări ale drepturilor omului la nivel mondial. Impactul său devastator asupra victimelor și asupra societății în ansamblu este recunoscut atât în documentele internaționale de referință, cât și în cele aprobate în Republica Moldova ca urmare a situației constatate în țară la acest capitol și a sugestiilor formulate de către experți și profesioniști.

Inegalitatea de gen reprezintă fundamentul structural al violenței împotriva femeilor. Dezechilibrul de putere dintre femei și bărbați generează și perpetuează discriminarea, cu multiple consecințe devastatoare de durată ce depășesc sfera individuală și afectează societatea în ansamblu. Studiile[1] confirmă că violența în bază de gen, fiind inspirată, încurajată și menținută de stereotipuri, constituie cauza și, totodată, consecința respectivului dezechilibru de putere care, la rândul său, este condiționat și rezultă din statutul de subordonare al femeilor atât în viața publică, cât și în cea privată. Această formă de violență este adânc înrădăcinată în structurile sociale și culturale, în normele și valorile care guvernează societatea și deseori este perpetuată de o cultură a negării și tăcerii[2].

Domiciliul rămâne unul dintre cele mai periculoase locuri pentru multe femei care suportă povara violenței în forme grave sau chiar își pierd viața ca urmare a stereotipurilor de gen. Omorul femeilor și fetelor comis de către partenerii intimi sau alți membri ai familiei, adică, de fapt, chiar de către persoanele care ar trebui să le asigure siguranța și în care ar trebui să aibă cea mai mare încredere, este una dintre cele mai extreme manifestări ale violenței de gen. Astfel de crime sunt adesea punctul culminant al experiențelor anterioare de violență psihologică, economică, spirituală, sexuală sau fizică.

Conform datelor Studiului Global privind cazurile de omucidere (UNODC, 2020), cazurile de omucidere din sfera privată afectează ambele sexe, însă ponderea femeilor ucise de către parteneri intimi sau de către alți membri ai familiei este mult mai mare – aproximativ 6 din 10 persoane. Studiile internaționale și naționale confirmă cu îngrijorare că femeile și fetele sunt deseori expuse formelor grave de violență, violenței domestice, crimelor comise în numele așa-numitei „onoare” etc. Dreptul internațional condamnă violența pe criteriu de gen și violența domestică și o califică drept un obstacol major în realizarea egalității dintre femei și bărbați, susținând astfel idealul femeii libere de orice formă de violență și abuz. Combaterea violenței bazate pe gen, inclusiv în cele mai grave forme de manifestare, este promovată prin mai multe instrumente internaționale și regionale.

Constatând că femeile sunt expuse unui risc mai mare de violență de gen decât bărbații și că violența domestică afectează femeile în mod disproporționat, Consiliul Europei a adoptat la 11 mai 2011, la Istanbul (Turcia), Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice sau Convenția de la Istanbul (CEDAW), – actul juridic european fundamental care militează pentru prevenirea, investigarea și pedepsirea actelor de violență împotriva femeilor. Convenția obligă statele semnatare la activități integrate, cu măsuri eficiente de asistență și protecție a victimelor violenței, cu proceduri diligente de urmărire în justiție a cazurilor și finalizate cu pedepse descurajante aplicate agresorilor.

[1] Raport „Monitorizarea proceselor de judecată pe cauze de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane”, CDF, Chișinău, 2018. Disponibil la: https://cdf.md/wp-content/uploads/2021/11/CDF_Monitorizare_web_RO.pdf

[2] Raportul Explicativ al Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, 2011

Angajamentele internaționale asumate se traduc la nivel național în obligații pozitive ale statului privind dezvoltarea cadrului juridic corespunzător și, mai ales, privind garantarea funcționalității legislației adoptate. Astfel, Republica Moldova a ratificat Convenția de la Istanbul prin Legea nr. 144/2021[3], demonstrând în acest mod importanța pe care o atribuie prevenirii și combaterii violenței față de femei și a violenței în familie și asumarea angajamentului ferm de realizare a măsurilor necesare în acest sens. Începând cu data de 1 mai 2022 țara noastră și-a asumat calitatea de Înaltă Parte a Convenției, fiind al 35-lea stat membru al Consiliului Europei care a ratificat-o.

Constituția Republicii Moldova[4] consfințește în art. 16 egalitatea tuturor cetățenilor Republicii Moldova în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire, inclusiv de sex sau origine socială, iar în art. 24 stipulează că respectarea și ocrotirea persoanei sunt obligația primordială a statului.

În contextul subiectelor analizate în prezentul raport este esențial de precizat că, prin Legea nr. 231 din 31.07.2024 pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie[5] în legislația națională a fost introdusă noțiunea de „femicid". Astfel, în textul Legii nr. 45/2007 femicidul este definit ca actul de violență împotriva femeilor, inclusiv fetelor, care presupune decesul victimei, ca urmare a infracțiunii de omor intenționat ori a infracțiunii de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, ori a infracțiunii de violență în familie, sau sinuciderea victimei, ca urmare a determinării sau înlesnirii acesteia ori ca urmare a violenței în familie, comise din motive de prejudecată bazată pe gen. Ulterior, prin Legea nr. 252 din 10.07.2025 pentru modificarea unor acte normative[6], Partea Generală a Codului penal al Republicii Moldova a fost completată cu articolul 134[27] „Femicid". Potrivit redacției normei citate din legea penală, prin femicid se înțelege actul de violență deosebită împotriva femeilor, comis pe motiv de prejudecată de gen, care a cauzat decesul victimei. Legiuitorul nu a dezvăluit sensul termenului „actul de violență deosebită" limitându-se la specificarea despre actele comise din „motive de prejudecată de gen" deja existentă în Codul penal.

În temeiul modificărilor legislative menționate *supra* și pentru a asigura un instrumentar operațional eficient de control și analiză a manifestărilor extreme ale violenței de gen și ale violenței în familie ajunse în punctul culminant de gravitate soldat cu deces sau vătămări grave ori cu determinarea victimei la suicid, la 20.06.2025, a fost aprobat Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 (MAI, MMPS, MS, MEC, MJ, PG, ANPCV) cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății[7] care a venit să substituie Ordinul comun[8] al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării nr. 89/22/172/56/20/121 din 28.02.2022 prin care a fost instituit mecanismul interministerial de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. Rapoartele de

[3] Legea nr. 144 din 14.10.2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Publicat: 22.10.2021 în Monitorul Oficial nr. 256-260 art. 320. Disponibil la: www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro

[4] Constituția Republicii Moldova (republicată). Publicat: 13.11.2024 în Monitorul Oficial nr. 466 art. 635. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro

[5] Legea nr. 231 din 31.07.2024 pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (în vigoare din 15.08.2024). Publicat: 15.08.2024 în Monitorul Oficial nr. 355-357 art. 561. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144562&lang=ro

[6] Legea nr. 252 din 10.07.2025 pentru modificarea unor acte normative. Publicat: 14.08.2025 în Monitorul Oficial nr. 430-433 art. 596. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro

[7] Ordinul nr. 355 din 20.06.2025 cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Publicat: 03.07.2025 în Monitorul Oficial nr. 343-345 art. 533. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149288&lang=ro

[8] Ordinul comun al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării nr. 89/22/172/56/20/121 din 28.02.2022. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/qetResults?doc_id=149337&lanq=ro

analiză a cazurilor ce fac obiectul Comisiei elaborate în 2022, 2023 și 2024 cu sprijinul Centrului de Drept al Femeilor și Biroului UN Women în Moldova explorează în mod separat cazurile de omor al femeilor comise în rezultatul violenței în familie confirmând astfel cifrele alarmante evocate mai sus. Respectiv, în anul 2022 au fost înregistrate 24 de femei omorâte[9], iar în anul 2023 și 2024 câte 21 de cazuri de omor al femeilor în mediul familiei[10].

Comisia este un mecanism important de cooperare intersectorială în efortul de a monitoriza și analiza cazurile de violență care au generat urmări grave și deosebit de grave, demers în care sunt implicați reprezentanți ai autorităților și instituțiilor abilitate cu competențe de prevenire și de combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, ai organizațiilor neguvernamentale, prestatorilor de servicii în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie și a violenței împotriva femeilor, precum și ai partenerilor de dezvoltare.

Potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (în continuare – Comisia)[11], anual entitatea în cauză examinează și aprobă raportul despre activitatea desfășurată în anul precedent. Acesta include analiza lacunelor și deficiențelor de ordin legislativ, organizațional sau operațional care au fost identificate, a cauzelor și condițiilor care au contribuit, facilitat sau determinat femicidul, violența în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății și propune măsuri privind înlăturarea lor și redresarea situației.

[9] Raport de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor în anul 2022, CDF, Chișinău, 2023.
Disponibil la: https://cdf.md/wp-content/uploads/2023/08/raport-letalitate-ro-final-2.pdf

[10] Raport de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor în anul 2023, CDF, Chișinău, 2024.
Disponibil la: https://cdf.md/wp-content/uploads/2024/10/raport-letalitate-2023.pdf

[11] Ordinul nr. 355 din 20.06.2025 cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Publicat: 03.07.2025 în Monitorul Oficial nr. 343-345 art. 533.
Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149288&lang=ro

CADRUL DE CERCETARE

1.1. Scopul și obiectivele raportului

Prezentul raport descrie rezultatele analizei cazurilor de violența în familie soldate cu deces, vătămarea corporală gravă sau cu determinare la suicid înregistrate pe parcursul anului 2025.

Scopul constă în a stabili particularitățile manifestărilor extreme de violența în familie și gradul în care profesioniștii implicați în procesul de prevenire și combatere a actelor de violență conștientizează caracterul specific și impactul respectivului flagel asupra victimelor, influența lui asupra documentării și analizei cazurilor, precum și a identifica soluțiile pentru îmbunătățirea mecanismelor interne și interinstituționale de răspuns la cazurile de violență în bază de gen și violență în familie, inclusiv pentru a reduce numărul de cazuri letale și soldate cu vătămări grave.

Obiectivele raportului:

- Analiza informației statistice despre numărul cazurilor de deces (omucideri/femicid), vătămare gravă a integrității corporale sau determinare la suicid, ca urmare a actelor violente din partea partenerilor intimi sau ai altor membri de familie;
- Analiza formularelor de colectare a datelor despre cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale, a notelor analitice ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și ale Inspectoratului General al Poliției;
- Analiza practicii de urmărire penală și examinare judiciară a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale, inclusiv în cauzele pentru care lipsesc formulare de colectare a datelor pentru Comisie;
- Constatarea și identificarea factorilor care favorizează manifestările extreme de violență;
- Identificarea principalelor obstacole în asigurarea protecției eficiente a victimelor violenței;
- Formularea recomandărilor de îmbunătățire a răspunsului la cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale a victimelor.

1.2. Precizări terminologice

În sensul prezentului raport, noțiunea de **violență în familie** este utilizată în conformitate cu cadrul normativ național aplicabil și cu mandatul Comisiei. Analiza are în vedere circumstanțele comiterii faptelor atribuite în competența Comisiei, respectiv cazurile calificate în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]), art. 146, art. 151 alin. (4), art. 201[1] alin. (3) lit. a), art. 201[1] alin. (3) lit. b), art. 201[1] alin. (4) din Codul penal, atunci când între făptuitor și victimă există una dintre următoarele legături: sunt membri de familie în sensul art. 133[1] din Codul penal; au avut o relație asemănătoare relației dintre parteneri; ori făptuitorul urmărea sau persecuta victima din cauza sau în legătură cu natura intimă a relațiilor dintre aceștia.

În acest sens, analiza acoperă nu doar relațiile de familie sau de coabitare, ci și relațiile de parteneriat intim, actuale sau încheiate, indiferent dacă persoanele au locuit sau nu împreună. Sunt luate în considerare inclusiv situațiile în care între victimă și făptuitor a existat o relație de tip afectiv sau romantic (de exemplu, relații de cuplu, relații de întâlnire ori alte forme de relații intime), chiar dacă aceasta a fost de scurtă durată sau s-a încheiat anterior producerii faptei.

În scop analitic, prin **violență în familie** se înțelege ansamblul actelor de violență exercitate în contextul acestor relații, indiferent dacă ele se manifestă sub formă de violență fizică, psihologică, sexuală, economică, spirituală, verbală, digitală sau prin control coercitiv.

Prin **cazuri soldate cu deces** se înțeleg situațiile în care victima a decedat ca urmare a actelor de violență analizate, fie la fața locului, fie ulterior, după internare sau după o perioadă de supraviețuire limitată. În sensul prezentului raport, accentul este pus pe legătura dintre faptă și consecința letală, precum și pe analiza factorilor care au precedat, însoțit sau urmat producerea decesului, fără ca această analiză să substituie concluziile medico-legale ori calificarea juridică definitivă a instanței.

Prin **cazuri soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau sănătății** se înțeleg situațiile în care victima a supraviețuit faptei, însă a suferit leziuni grave, periculoase pentru viață ori cu consecințe severe asupra sănătății fizice sau psihice, astfel cum acestea sunt constatate și încadrate potrivit normelor aplicabile. În cadrul raportului, categoria menționată este tratată distinct de cazurile letale, însă totuși în strânsă legătură cu acestea, deoarece multe dintre mecanismele de producere, tiparele de escaladare, factorii de risc și deficiențele instituționale sunt similare. Distincția principală ține de consecința finală asupra victimei, nu de gravitatea socială a faptei.

În prezentul raport, noțiunea de **femicid** este utilizată ca o noțiune analitică și, după caz, juridică, în funcție de datele disponibile pentru fiecare situație. Din perspectivă analitică, femicidul desemnează uciderea unei femei în contextul unor relații de putere, control, dominare, posesivitate, subordonare sau prejudecată bazată pe sex, atunci când există suficiente indicii că fapta are legătură cu dimensiunea de gen a violenței. În sens metodologic, analiza femicidului din prezentul raport se va baza pe indicatori, precum istoricul violenței în relație, controlul coercitiv, încălcarea măsurilor de protecție, gelozia extremă, conflictul în contextul separării, refuzul autonomiei victimei, justificările bazate pe rolurile tradiționale de gen, tratamentul degradant anterior, brutalitatea excesivă și vulnerabilitatea de gen a victimei, în măsura în care această informație este disponibilă.

În legătură cu cele evocate mai sus și urmărind asigurarea unui proces, cât de clar posibil, de analiză a cazurilor elucidate în prezentul raport, termenul **femicid** va fi utilizat convențional, ca o expresie generică a cazurilor de omor al femeilor și de violență gravă soldată cu decesul femeilor care au fost cauzate exclusiv de către agresori bărbați.

1.3. Metodologia de cercetare

Pentru atingerea scopului și a obiectivelor analizei a fost utilizată o abordare complexă din punct de vedere metodologic care a cuprins aplicarea următoarelor metode cheie:

Colectarea și analiza datelor despre circumstanțele de comitere a faptelor ce țin de competența Comisiei, în conformitate cu pct. 31 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (în continuare – Regulament), aprobat prin Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 din 20.06.2025, în special cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății calificate ca infracțiuni în temeiul: art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din Codul penal; art. 146 din Codul penal (în cazul în care: victima este femeie; victima și făptuitorul se aflau în relații de parteneriat/intime); art. 151 alin. (4) din Codul penal (în cazul în care: victima este femeie; fapta a fost comisă din motive de prejudecată bazate pe sex); art. 201[1] alin. (3) lit. a) din Codul penal; art. 201[1] alin. (3) lit. b) din Codul penal (în cazul survenirii decesului victimei); art. 201[1] alin. (4) din Codul penal. Cazurile supuse analizei au fost identificate în baza Formularului de colectare a datelor în cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale a victimelor, conținutul și criteriile căruia au fost stabilite și aprobate, potrivit pct. 53 din Regulament, de către membrii Comisiei.

Având în vedere că, în conformitate cu pct. 33 al Regulamentului, Comisia analizează cazurile indiferent de etapa de desfășurare a procesului penal, prezentul raport cuprinde și analiza sentințelor judecătorești emise în cauzele penale din categoria celor atribuite în competența Comisiei, plasate pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată (PNIJ)[12], inclusiv cele pentru care lipsește Formularul de colectare a datelor. Informația inclusă în formulare și sentințele judecătorești plasate pe PNIJ a fost procesată și inclusă în raport pentru a valida constatările care derivă din analiza cazurilor.

Analiza cauzelor penale a urmărit selectarea și elucidarea activității practice a actorilor din sistemul de justiție în procesul de investigare și cercetare judiciară a infracțiunilor care fac obiectul examinării în cadrul Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății care are statut de entitate interinstituțională independentă.

Astfel, în urma examinării cauzelor penale au fost obținute și consolidate datele privind următoarele aspecte:

a) circumstanțele comiterii infracțiunilor (locul, timpul, mijloacele, motivul);
b) formele de violență la care a fost supusă victima;
c) urmărirea penală (înregistrarea, calificarea faptei, soluția) și examinarea cauzelor în instanțele de judecată (procedura de cercetare judiciară, termenul de examinare, pedepsele aplicate agresorilor etc.);
d) serviciile de care au beneficiat victimele până și după comiterea infracțiunii.

1.4. Limitări metodologice

Procesul de colectare și analiză a informației a scos în evidență o serie de dificultăți care afectează plenitudinea datelor disponibile și, ca urmare, gradul de comprehensivitate al analizei realizate în prezentul raport.

Astfel, în pofida renunțării la modelul rigid-normativ al Formularului de colectare a datelor pentru examinare în Comisie și implicarea mai multor structuri la completarea lui, chiar și după revizuirea textului inițial al acestuia, aprobat anterior prin Ordinul interinstituțional nr. 89/22/172/56/20/121 din 28 februarie 2022, formatul actual al Formularului care a fost utilizat pentru a colecta informații despre cazurile de femicid și violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății comise în perioada anului 2025 nu oferă Secretariatului Comisiei posibilitatea de a obține date detaliate și consistente în măsură să elucideze integral spectrul elementelor necesare

[12] http://www.instante.justice.md/

pentru a efectua o analiză bazată pe dovezi și a dezvălui carențele instituționale existente. Formularul de colectare a datelor, în calitate de instrument de acumulare a informației pentru analiza cazurilor de violență cu consecințe grave, nu este racordat în totalitate la cerințele noului Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății aprobat prin Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 din 20.06.2025 și la standardele de colectare a datelor statistice la nivel internațional, în special a celor despre cazurile de femicid.

Colectarea informației din sentințele emise în cauzele de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este limitată/mai dificilă și din cauza practicii frecvente de anonimizare, pe alocuri exagerată, cu încălcarea prevederilor Regulamentului privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) nr. 658/30 din 10 octombrie 2017, cu modificările și completările operate prin Hotărârea CSM nr. 66/6 din 13 februarie 2024, care nu admite anonimizarea numelor părților la proces și a altor date relevante în hotărârile judecătorești publicate.

STATISTICA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID ÎN ANUL 2025

2.1. Numărul cazurilor înregistrate

Pe parcursul anului 2025, la Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății au fost transmise 62 de formulare de colectare a datelor. În 3 cazuri au fost întocmite câte 2 formulare, după numărul victimelor. Prin urmare, Comisia a recepționat 62 de formulare referitoare la 59 de cazuri de femicid și violență în familie soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Studierea datelor disponibile pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată (PNIJ) pentru perioada anului 2025 a făcut posibilă identificarea suplimentară a 9 cauze penale[13] deschise pentru alte 9 cazuri de violență ce fac obiectul de analiză în cadrul Comisiei, dar pentru acestea nu au fost întocmite formulare de colectare a datelor. Astfel, în prezentul raport sunt supuse analizei în total 68 de cazuri de violență cu consecințe grave și deosebit de grave care s-au produs în perioada anului 2025[14].

Informațiile analizate arată că în legătură cu cele 68 de cazuri de violență atribuite în competența Comisiei au fost intentate: 9 cauze penale în temeiul art. 27, art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 9 cauze penale în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 36 de cauze penale în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. a) din CP, 3 cauze penale în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. b) din CP, 8 cauze penale în temeiul art. 201^1 alin. (4) din CP, 2 cauze penale în temeiul art. 201^1 alin. (1) lit. a) din CP și o cauză penală în temeiul art. 151 alin. (4) din CP.

[13] Dosarul nr. 1-389/25; Dosarul nr. 1-147/25; Dosarul nr. 1-121/25; Dosarul nr. 1-127/25; Dosarul nr. 1-1686/25; Dosarul nr. 1-965/25; Dosarul nr. 1-69/25; Dosarul nr. 1-440/25; Dosarul nr. 1-212/25

[14] Pentru un caz de violență soldată cu decesul femeii victime au fost intentate două cauze penale: la 02.03.2025 – în baza art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP (c/p nr. 2025190042), iar la 14.07.2025 – în baza art. 201^1 alin. (4) din CP (c/p nr. 2025190167). Deci, pentru cele 68 de cazuri de violență în familie comise în 2025 au fost intentate 69 de dosare penale. Este important de notat că în listă a fost inclusă neîntemeiat cauza nr. 2025420428 în care fapta de violență este calificată în baza art. 201^1 alin. (1) lit. a) din CP, iar în ședința de judecată s-a constatat că părțile nici nu sunt membri de familie în sensul legii penale.

Figura 1. **Încadrarea juridică inițială a faptei (68 de cazuri)**

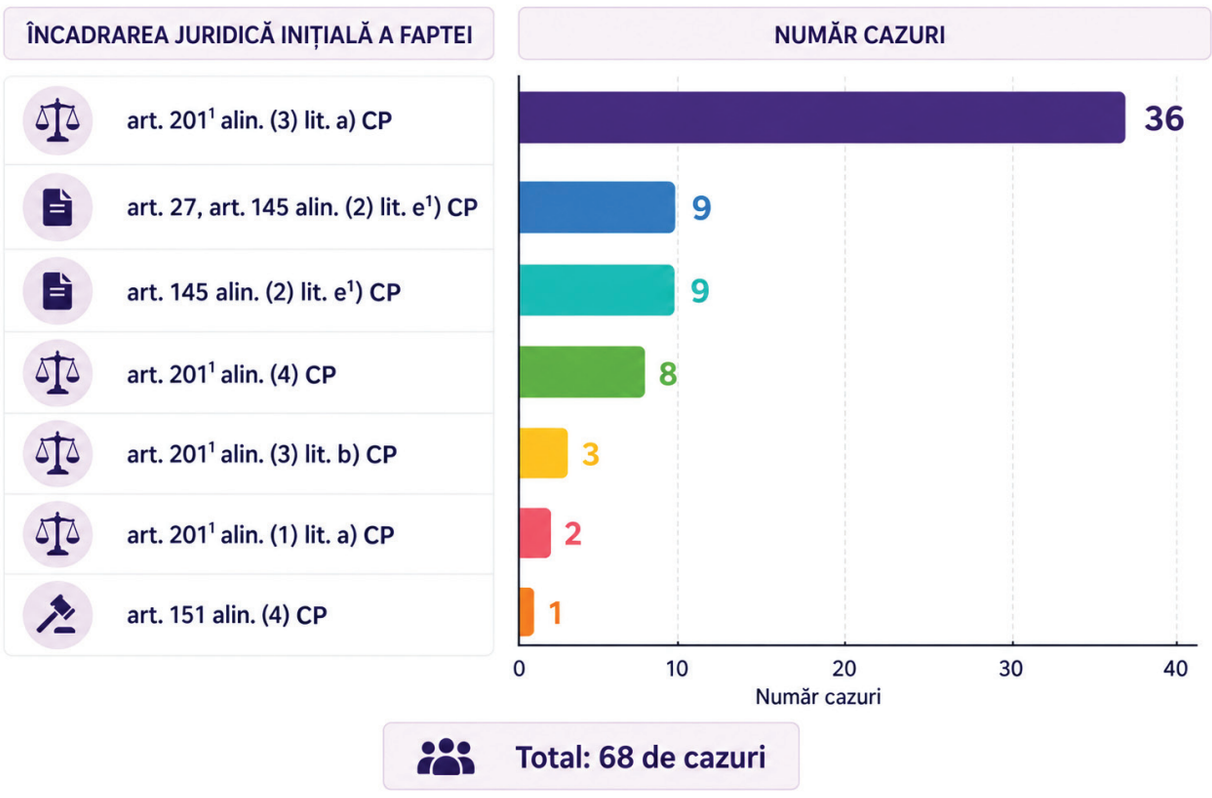

Analiza comparativă a situației ce ține de violență în raport cu anii precedenți indică anumite oscilații, pe fundalul general de scădere a numărului cazurilor de violență cu consecințe grave și deosebit de grave. Astfel, în anul 2023, au fost înregistrate 75 de cazuri/fapte de violență care constituie obiectul de examinare în cadrul Comisiei, în anul 2024 – 93 de cazuri, iar în anul 2025 numărul lor a coborât la 68 de cazuri. Deși aparent este o descreștere a numărului cazurilor de violență în familie, totuși remarcăm o discordanța dintre numărul formularelor de colectare a datelor prezentate în Comisie și numărul cauzelor penale plasate pe PNIJ. Astfel, se impune mai mult efort și un nivel sporit de responsabilitate în procesul înregistrării și monitorizării cazurilor de femicid și a celor de violență în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Datele arată că în cele 68 de cazuri analizate în calitate de victime figurează 45 de femei (14 dintre ele decedate și 6 tentative de omor) și 26 de bărbați (7 dintre ei decedați și 3 tentative de omor), iar în calitate de agresori – 53 de bărbați și 15 femei. Nu a fost identificat niciun caz de violență comisă de mai mulți agresori, însă au fost înregistrate 3 cazuri de violență aplicată împotriva a câte 2 victime[15]. Din numărul de femei victime deducem că și în cazul formelor grave de violență predomină același coraport cu numărul de bărbați victime – 65% la 35% din totalul cazurilor supuse analizei. De altfel, tendința se menține și în cazul victimelor decedate.

[15] c/p nr. 2025150051 – victime sunt mama și tata, iar agresor este fiul lor; c/p nr. 2025320103 – victime sunt soția și soacra, iar agresor este soțul/ginerele; c/p nr. 1-69/2025 – victime sunt concubina și o persoană cunoscută, iar agresor este concubinul.

Figura 2. **Distribuția victimelor și agresorilor pe sexe în cazurile analizate de violență**
(N=71 de victime; N=68 de agresori)

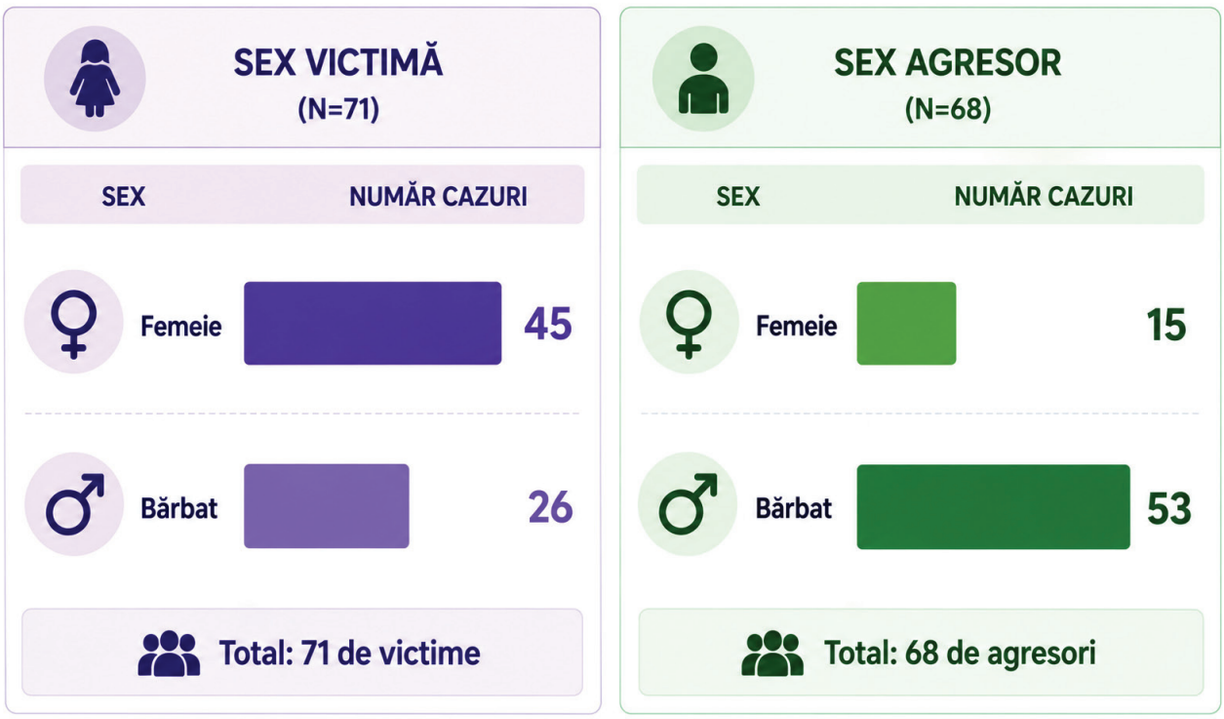

În perioada de referință au fost comise 42 de fapte de violență în care victime erau femei și agresori erau bărbați, 14 fapte în care bărbații erau victime și agresori, 12 fapte în care victimele erau bărbați și agresorii erau femei, precum și 3 fapte în care victima și agresorul sunt femei.

Figura 3. **Configurația cazurilor după sexul agresorului și al victimei**

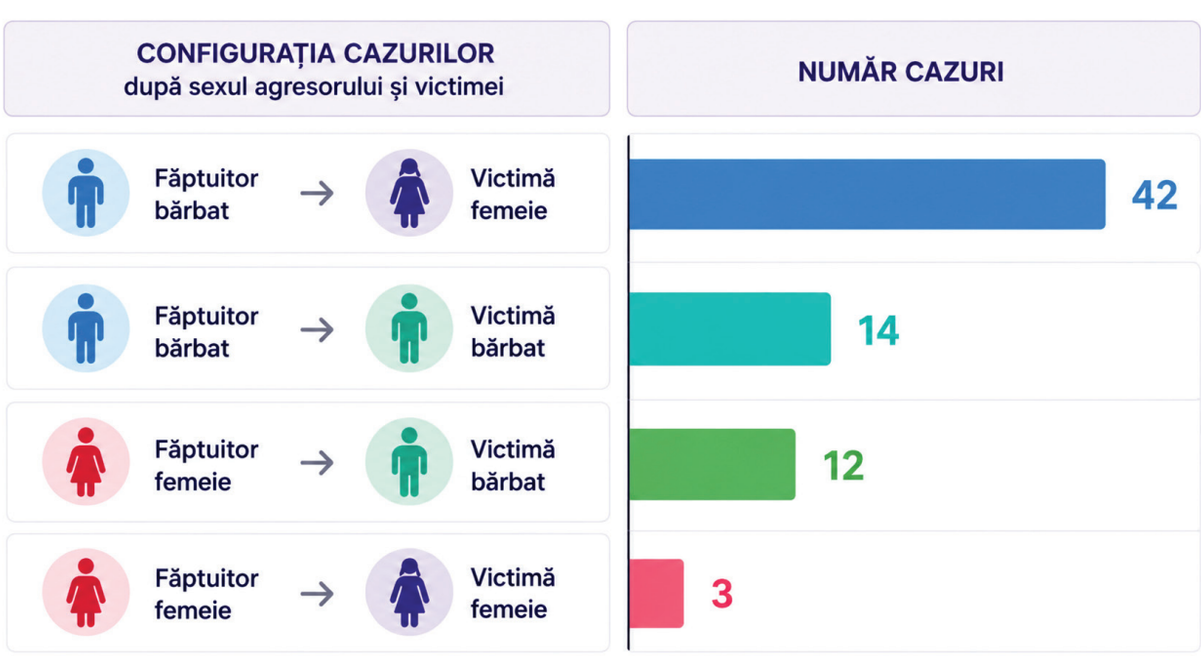

Din rezultatele analizei desprindem că 21 de cazuri de violență s-au soldat cu decesul victimei, sau 31% din numărul total de cazuri analizate. Din totalul de 21 de cazuri soldate cu decesul victimei, în **13 cazuri victimele decedate erau femei, iar agresori erau bărbați (femicid).** Deci, cazurile de femicid constituie 93% din totalul faptelor în care femeile victime au decedat[16] și 62% din numărul total al cazurilor soldate cu decesul victimelor.

Figura 4. **Distribuția cazurilor în funcție de relația agresor–victimă și rezultatul faptei (deces vs. supraviețuire)**

REZULTATUL FAPTEI	Făptuitor bărbat → Victimă femeie	Făptuitor bărbat → Victimă bărbat	Făptuitor femeie → Victimă bărbat	Făptuitor femeie → Victimă femeie	TOTAL
Victima a decedat	13	4	3	1	21
Victima a rămas în viață	29	10	9	2	50

În 6 cazuri actele de femicid au fost calificate în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP, în alte 6 – în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP și într-un caz în conformitate cu art. 151 alin. (4) din CP. În anul 2025 numărul cazurilor de femicid (13) este în scădere în comparație cu anii 2023–2024 (21 de cazuri) și cu anul 2022 (24 de cazuri).

Cu toate acestea, anul 2025 se distinge printr-o creștere vizibilă a ponderii victimelor de sex feminin, acestea reprezentând aproape două treimi din totalul victimelor acoperite de analiză (45 din 68). Dacă în 2024 victimele de sex masculin au fost ușor mai numeroase decât cele de sex feminin, în 2025 raportul se inversează clar indicând o revenire la o pondere mai pronunțată a victimelor de sex feminin. De fapt, predominarea făptuitorilor de sex masculin se menține constantă pe parcursul întregii perioade analizate confirmând stabilitatea dimensiunii de gen a fenomenului.

Un element de continuitate deosebit de relevant este numărul în creștere a cazurilor în care victima este femeie și făptuitorul este bărbat: 39 de cazuri în 2023, 40 de cazuri în 2024 și 42 de cazuri în 2025.

[16] Un caz de violență în familie (c/p nr. 2025440062) în care victima și agresorul sunt femei

Figura 5. **Evoluția cazurilor după sexul victimelor și configurația agresor bărbat → victimă femeie (2023–2025)**

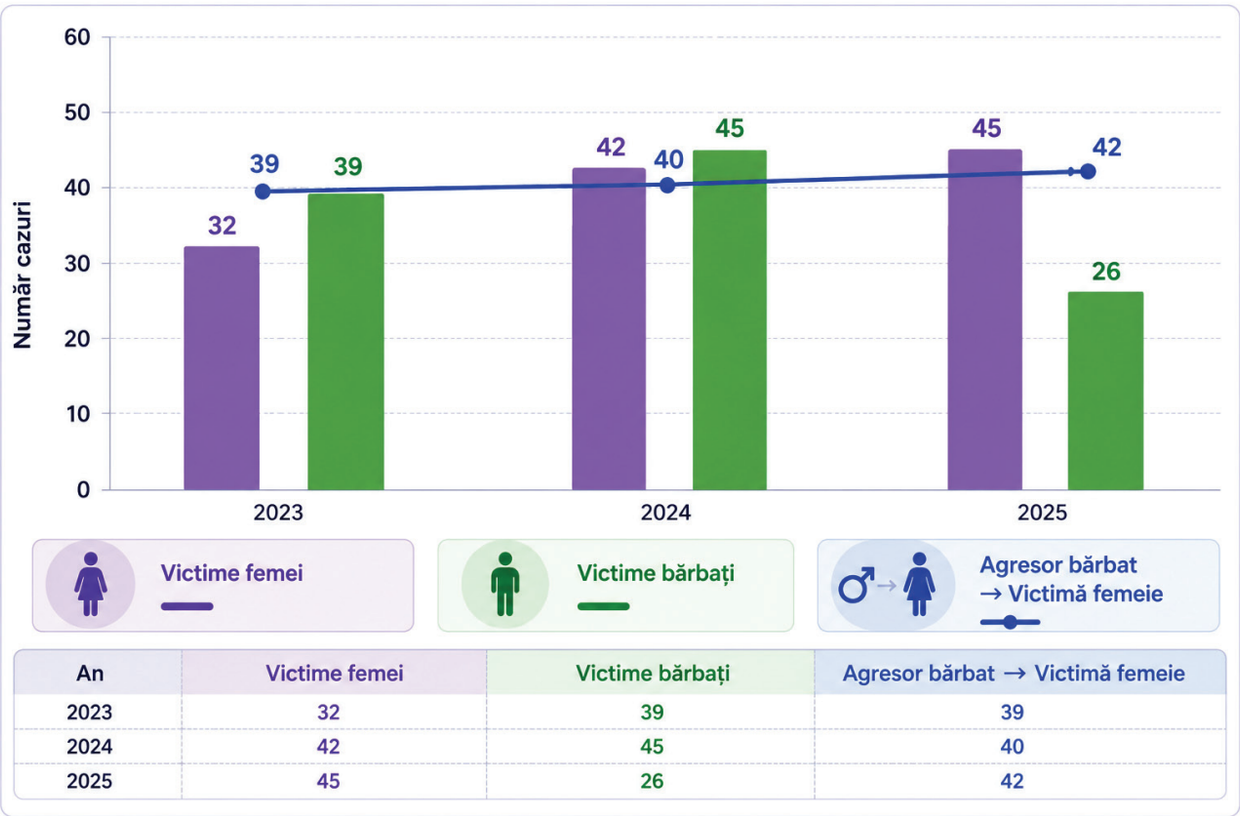

An	Victime femei	Victime bărbați	Agresor bărbat → Victimă femeie
2023	32	39	39
2024	42	45	40
2025	45	26	42

Raportat la variația numărului total de cazuri, această stabilitate evidențiază existența unui tipar persistent și structural de violență exercitată de bărbați asupra femeilor care nu se reduce odată cu fluctuațiile anuale ale numărului total de cauze analizate. În acest context, chiar dacă numărul cazurilor de femicid a înregistrat o scădere în anul 2025, violența în familie fără consecințe letale se menține la un nivel ridicat, ceea ce indică persistența fenomenului și a riscului de escaladare către forme letale.

Analiza a stabilit că în urma celor 68 de cazuri de violență cu urmări grave și deosebit de grave comise în anul 2025 au fost intentate 69 de cauze penale. La momentul elaborării prezentului raport, din numărul total de 69 de cauze penale, în judecată au fost expediate 53 de cauze penale. În 39 de cauze instanța de judecată a adoptat o soluție – 37 de sentințe de condamnare penală, o sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și o sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol. La faza de urmărire penală a fost clasat procesul penal în 3 cauze[17], iar în alte 13 cauze urmărirea penală continua.

[17] În c/p nr. 2025320103 intentată în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j), i) din CP, procesul a fost clasat, deoarece agresorul s-a spânzurat; în c/p nr. 2025190042 intentată în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP procesul a fost clasat, iar fapta a fost examinată în cadrul altui dosar penal; în c/p nr. 2025450014 intentată în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP procesul a fost clasat, deoarece victima și agresorul au revenit la domiciliul lor din Italia.

Figura 6. **Evoluția cauzelor în procesul penal**

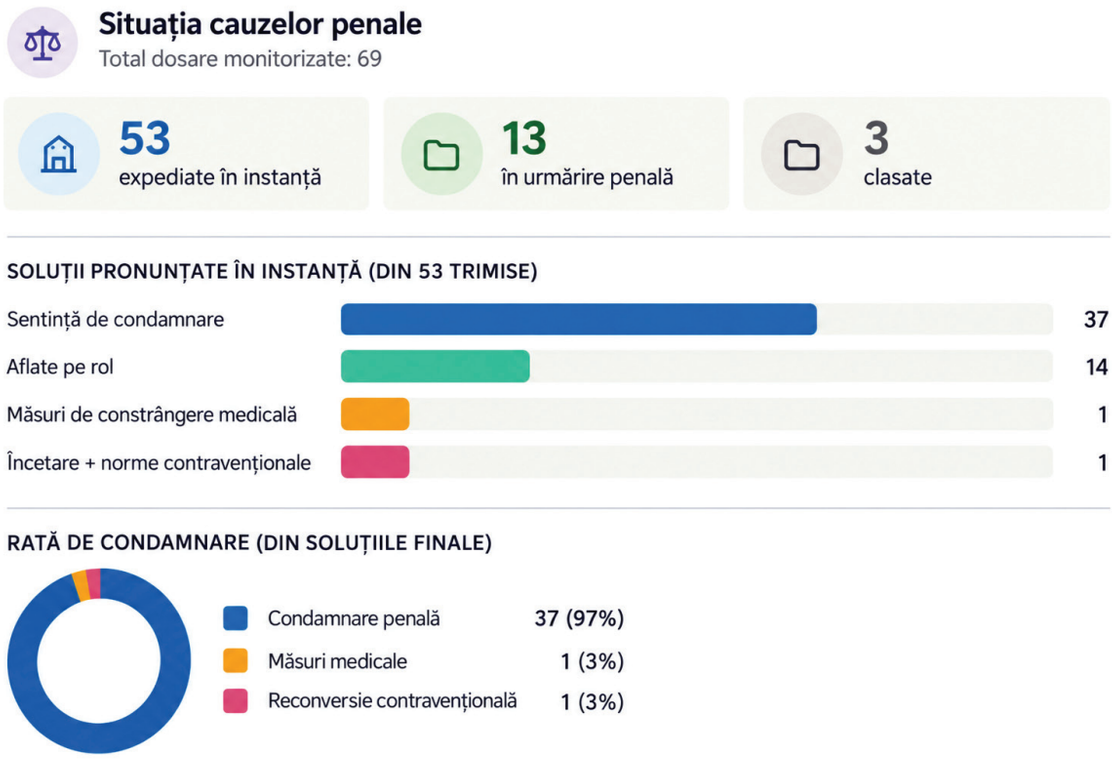

2.2. Particularitățile comiterii faptelor (motivul, mijloacele, consecințele)

Recentele evoluții pe dimensiunea normativă, inclusiv introducea în uz a noțiunii de femicid, sugerează necesitatea unor revizuiri operaționale pentru a asigura funcționarea instrumentelor adecvate de aplicare a legii. Potrivit cadrului legislativ în vigoare, identificarea cazului de femicid implică constatarea în acțiunile agresorului a motivului de prejudecată bazată pe gen. Astfel, în cazul unui act de violență deosebită, precum este definit femicidul, motivul capătă o semnificație determinantă și nu poate fi neglijat. Acest fapt, împreună cu măsurile de consolidare a capacităților profesioniștilor implicați, impune modificarea instrumentelor de colectare a datelor pentru analiza cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza informației acumulate în formularele de colectare a datelor conturează un tablou divers al motivelor care-i determină pe agresori să comită acte de violență cu consecințe grave. Motivul cel mai frecvent invocat este *conflictul* apărut între subiecții actului de violență care se manifestă prin multiple varietăți. Astfel, conflictul spontan a fost menționat în 18 cazuri. Conflictul apărut în contextul abuzului de alcool a fost indicat în 17 cazuri. Relațiile conflictuale în familie ca motiv al acțiunilor violente au fost specificate în 12 cazuri. În 3 cazuri motivul violenței nu a fost consemnat. În unele cazuri, deși mai puține, sunt indicate motive mai concrete, favorizate uneori de starea de ebrietate. Astfel, în 12 cazuri a fost specificată *gelozia* ca motiv de violență. În 5 cazuri agresorul a manifestat violență gravă ca răspuns la intenția victimei de a divorța/întrerupe relațiile de concubinaj. În câteva cazuri în calitate de motiv pentru acțiunile violente a servit confesiunea religioasă sau starea sănătății (psihice) a victimei ori situația financiară a familiei. Aceasta din urmă, menționată drept motiv de comitere a violenței extreme, trezește o îngrijorare deosebită, mai ales în condițiile nivelului înalt de sărăcie în societate observat în prezent.

Este important de subliniat că, deși conflictul este cel mai frecvent invocat motiv al violenței, acesta nu reprezintă în sine mobilul comportamentului agresiv. Conflictul este mai curând o consecință, o stare determinată de factori de risc individuali și relaționali, inclusiv consumul abuziv de alcool și alte vicii, care provoacă tensiune în absența unor capacități de comunicare non-violentă a două (sau mai multe) persoane. Astfel, eforturile de prevenire ar trebui să fie canalizate spre identificarea și contracararea acestor factori, inclusiv a stereotipurilor de gen care alimentează mediul violent, precum și spre consolidarea abilităților de comunicare non-violentă în familie și în societate.

Descrierea vagă și abstractă a motivului violenței în majoritatea formularelor de colectare a datelor relevă o studiere superficială a dinamicii relațiilor din cadrul familiei, lipsa unei analize minuțioase a personalității agresorului și victimei violenței, de fapt, o lipsă de înțelegere a dinamicii fenomenului de violență în familie și a controlului exercitat de agresor asupra victimei. În consecință, situația constatată dezvăluie un nivel necorespunzător de implicare, iar de multe ori chiar absența totală a intervenției din partea autorităților statului cu responsabilități de protecție a victimelor violenței.

Agresorii comit actele de violență analizate făcând preponderent uz de forța fizică directă (pumnii și picioarele) și de obiecte de uz casnic, în special de cele ascuțite (cuțit, topor, sapă) sau cele contondente (ciocan, bâtă de lemn, elemente de mobilier etc). Utilizarea obiectelor ascuțite și contondente pentru comiterea actelor de violență sugerează intenția de a prejudicia cât mai grav posibil sănătatea victimei. De multe ori agresorul recurge la combinarea metodelor de comitere a violenței. Folosirea acestui procedeu, pe lângă faptul că durează în timp, provocând victimei suferință prelungită, dezvăluie intenția criminală fixă a agresorului de a-i cauza victimei vătămări corporale grave sau chiar de a o omorî.

Potrivit datelor colectate din formulare, în 20 de cazuri agresorii au aplicat violență cu pumnii și picioarele, în 17 cazuri pe lângă loviturile de pumni și picioare au mai fost aplicate și lovituri cu obiecte ascuțite (topor, cuțit, sapă) sau cu obiecte contondente (ciocan, bâtă, piese de mobilier). În 25 de cazuri violența s-a manifestat prin una sau mai multe lovituri cu cuțitul. În 4 cazuri agresorii au strangulat victima, în 2 cazuri au recurs la incendierea ei și în 3 cazuri au supus-o unor presiuni psihologice severe, inclusiv cu utilizarea rețelelor sociale.

Figura 7. **Tipologia mijloacelor utilizate pentru comiterea faptelor**

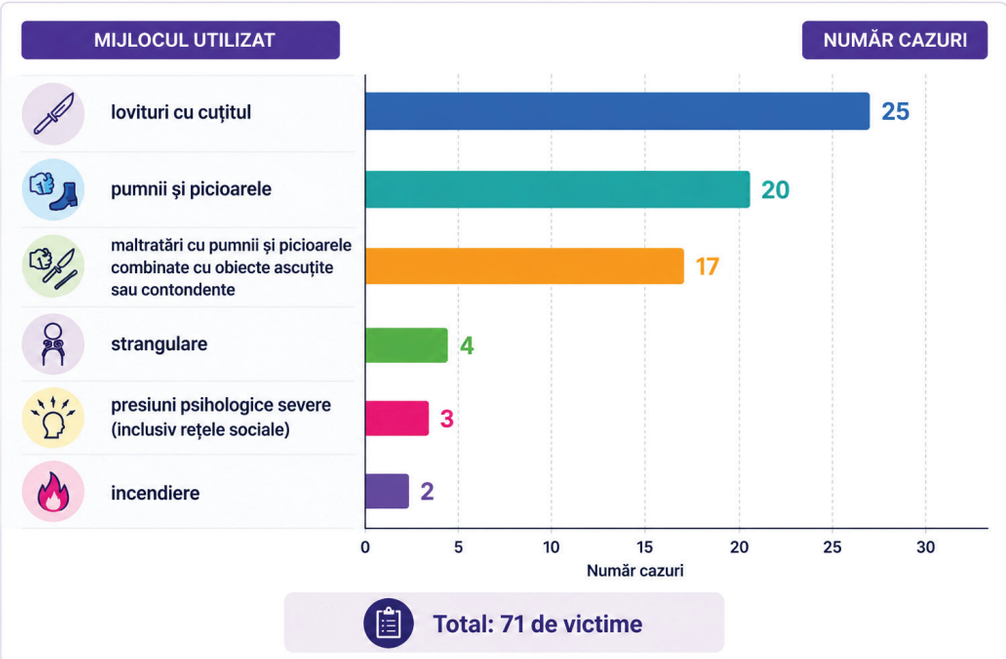

Majoritatea cazurilor de femicid (5) au fost comise prin aplicarea loviturilor cu pumnii și picioarele asupra diferitelor regiuni ale corpului victimei, în 3 situații decesul victimei a fost cauzat de lovituri de cuțit, în 2 moartea victimei a survenit în urma loviturilor cu ciocanul, în alte 2 a fost provocată de lovituri cu ciocanul și strangulare, iar într-un caz victima a fost omorâtă prin lovituri cu toporul.

Figura 8. **Tipologia mijloacelor utilizate la comiterea faptelor de femicid**

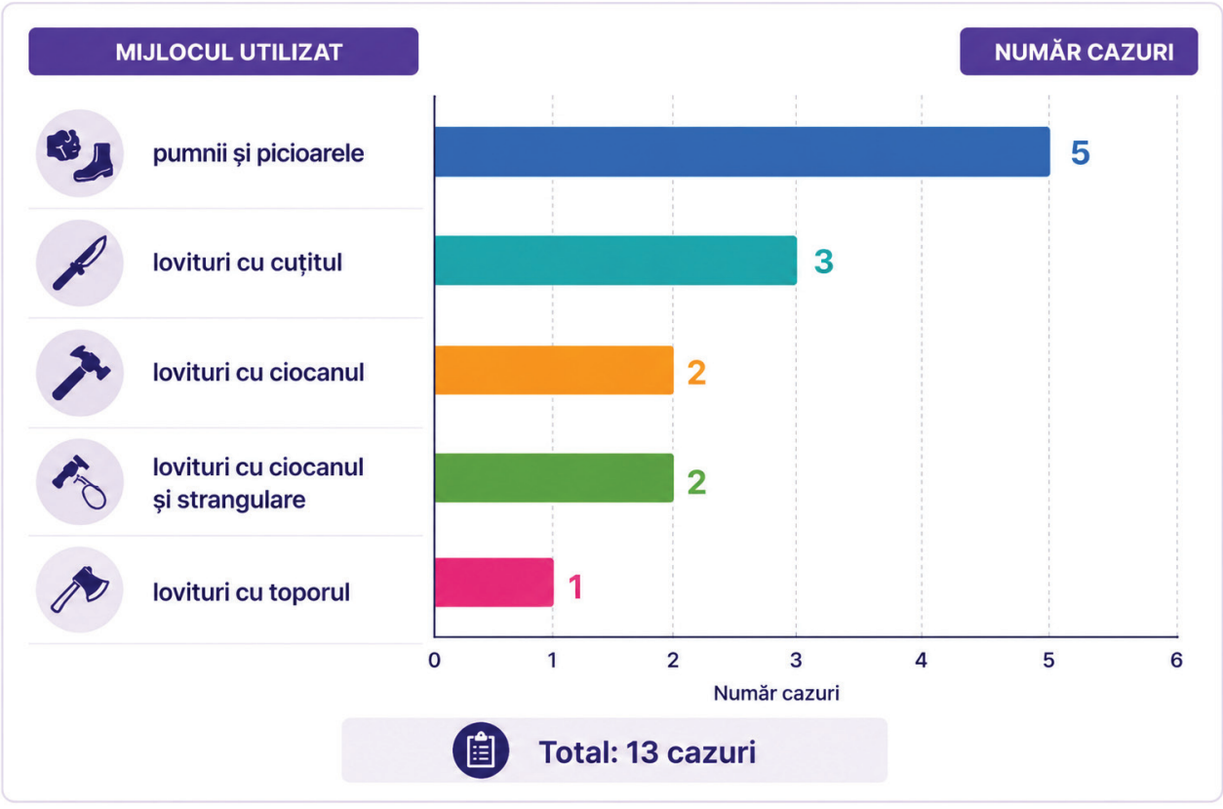

Nu a fost constatat niciun caz în care agresorul sau victima violenței să dețină armă de foc și/sau să o aplice.

Bărbații agresori au comis actele de violență preponderent prin aplicarea loviturilor cu pumnii și picioarele sau cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului victimei, acestea fiind urmate de cazurile de aplicare a loviturilor cu pumnii/picioarele, dar și cu unele obiecte contondente. Incendierea victimelor a fost metoda utilizată exclusiv de bărbați agresori, tot ei fiind autorii faptei și în majoritatea cazurilor de strangulare.

Femeile agresori au ales ca metodă de violență preponderent aplicarea loviturilor de cuțit, iar în câteva cazuri au comis actele de violență prin lovituri cu pumnii sau cu obiecte contondente. La presiunile psihologice, de asemenea, au recurs preponderent femeile, cu excepția unui caz când agresorul bărbat și-a hărțuit victima cu ajutorul rețelelor sociale.

În Raportul de evaluare a modului de implementare de către Republica Moldova a Convenției de la Istanbul[18], GREVIO a salutat perfecționarea legislației naționale referitoare la condițiile și procedura de aplicare a măsurilor de protecție a victimelor violenței. Totodată, GREVIO a semnalat dificultățile ce țin de aplicarea practică a măsurilor de protecție, inclusiv din cauza lipsei de cooperare între serviciile relevante.

[18] Raportul de evaluare al GREVIO (de referință) privind măsurile legislative și de altă natură care pun în aplicare prevederile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) (Republica Moldova). Publicat la 14 noiembrie 2023.
Disponibil la: https://rm.coe.int/raport-grevio-ro/1680ae46d5

Vom atenționa neapărat și despre faptul că măsurile de protecție reprezintă o instituție cheie de intervenție rapidă în cazurile de violență în familie promovată insistent de Convenția de la Istanbul pentru a preveni pericolele iminente pentru viața, integritatea și libertatea victimei, iar aplicarea acestui mecanism este și mai necesară în cazurile când există pericolul de violență extremă.

Informația acumulată în formularele de colectare a datelor în cazurile de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății confirmă îngrijorările GREVIO referitoare la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței.

Analiza datelor din formulare constată că autoritățile abilitate au o poziție destul de rezervată vizavi de protecția victimelor și prevenirea pericolului de repetare ori comitere a acțiunilor violente. Tot de acolo aflăm că, din totalul cazurilor de violență atribuite în competența Comisiei, au fost impuse măsuri de protecție, cu precădere ordine de restricție de urgență (ORU), doar în 11 cazuri de violență cu victime femei și în 3 cazuri de violență cu victime bărbați. În același timp, nu au fost dispuse măsuri de protecție în 13 cazuri de violență cu victime femei și în 15 cazuri de violență cu victime bărbați. Vom mai nota că datele pe dimensiunea supusă analizei nu includ cazurile de omor sau de violență soldate cu decesul victimei, deși chiar și în aceste cazuri ar urma să fie analizată situația din perspectiva oportunității de aplicare a unor măsuri de protecție în raport cu alți membri de familie[19]. În 4 formulare nu era specificat nimic despre aplicarea/neaplicarea măsurilor de protecție după actul de violență.

Figura 9. **Instituirea măsurilor de protecție asupra victimei rămase în viață după comiterea faptei**

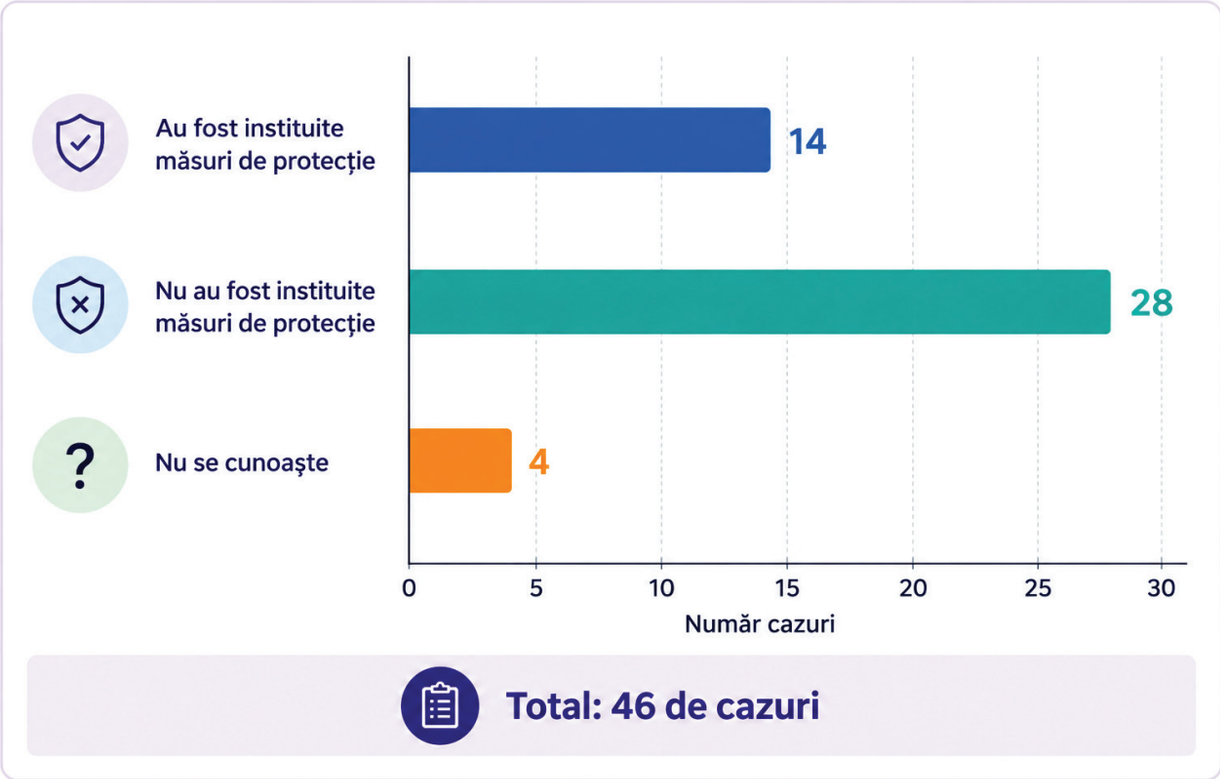

[19] Ar fi binevenită completarea Formularului de colectare a datelor cu rubrici distincte pentru indicarea informației despre membrii familiei și locul aflării lor la momentul comiterii actului de violență.

Deci, chiar și în cauzele de violență gravă și tentativă de omor – un număr de 46 de cazuri, doar în 14 situații au fost dispuse măsuri de protecție, în special ORU, pentru câteva zile. Are relevanță în acest context concretizarea că în 28 de cauze penale sau în circa 41% din numărul total urmărirea penală s-a desfășurat în condițiile în care agresorul se afla în libertate. În unele cazuri neaplicarea măsurilor de protecție a fost explicată prin internarea victimei în spital[20]. Totuși, spitalizarea, dimpotrivă, sugerează o stare de vulnerabilitate a victimei și obligația organului de constatare, după caz, a organului de urmărire penală sau procurorului, de a face demersurile necesare pentru a obține aplicarea măsurilor de protecție în interesul victimei aflate în dificultate.

2.3. Locul de comitere a cazurilor analizate de violență în familie

Pe parcursul anului 2025 în localitățile urbane au fost comise 22 de cazuri de violență gravă și deosebit de gravă sau circa 1/3 din numărul total, iar celelalte 46 sau circa 2/3 din numărul total s-au produs în localitățile rurale.

Figura 10. **Mediul de producere a faptelor de violență în familie soldate cu consecințe grave sau letale, 2022–2025**

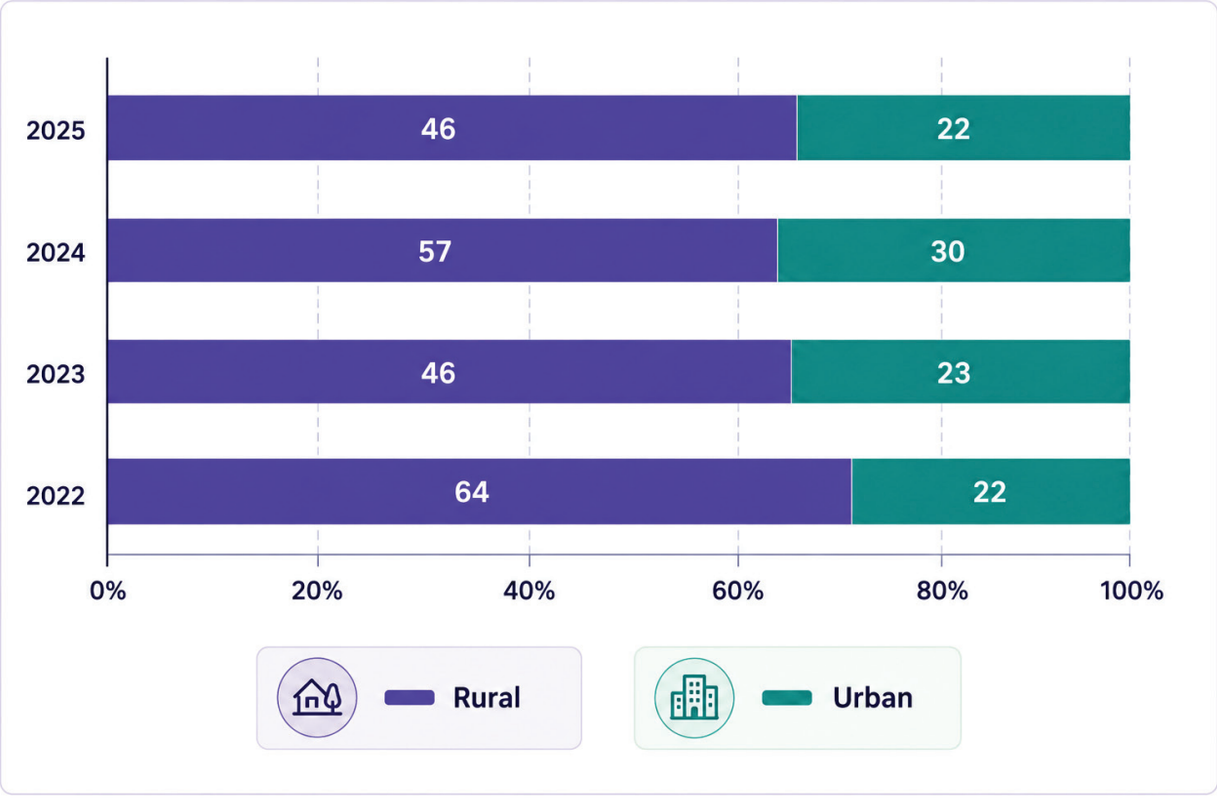

Astfel, în perioada anilor 2023–2024 coraportul dintre numărul total de cazuri de violență comise în orașe și sate rămâne neschimbat.

Analiza cazurilor de violență din perspectiva amplasării geografice a locului unde s-au produs (Figura 11 și Tabelul 1) relevă că cele mai multe au fost înregistrate în mun. Chișinău – 10 cazuri, situația rămânând aceeași în comparație cu anii precedenți. Câte 5 cazuri de violență au fost atestate în mun. Bălți și raionul Ștefan Vodă, câte 4 cazuri – în raioanele Cahul și Căușeni, câte 3 cazuri – în

[20] c/p nr. 2025220087; c/p nr. 2025210052; c/p nr. 2025030461; c/p nr. 2025320421; c/p nr. 2025450014; c/p nr. 2025260033 etc.

raioanele Anenii Noi, Ocnița, Sângerei, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, câte 2 cazuri – în raioanele Criuleni, Florești, Hâncești, Nisporeni și câte un caz – în raioanele Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Comrat, Basarabeasca, Dondușeni, Dubăsari, Fălești, Ialoveni, Leova, Orhei, Râșcani. Ca și în anii precedenți nu s-a înregistrat niciun caz de violență în raioanele Briceni, Călărași, Taraclia, rămâne fără schimbări situația în raioanele Dubăsari și Râșcani. În alte raioane numărul cazurilor oscilează de la an la an, spre creștere sau scădere.

Figura 11. **Distribuția cazurilor pe unități administrativ-teritoriale, 2025 (N=68)**

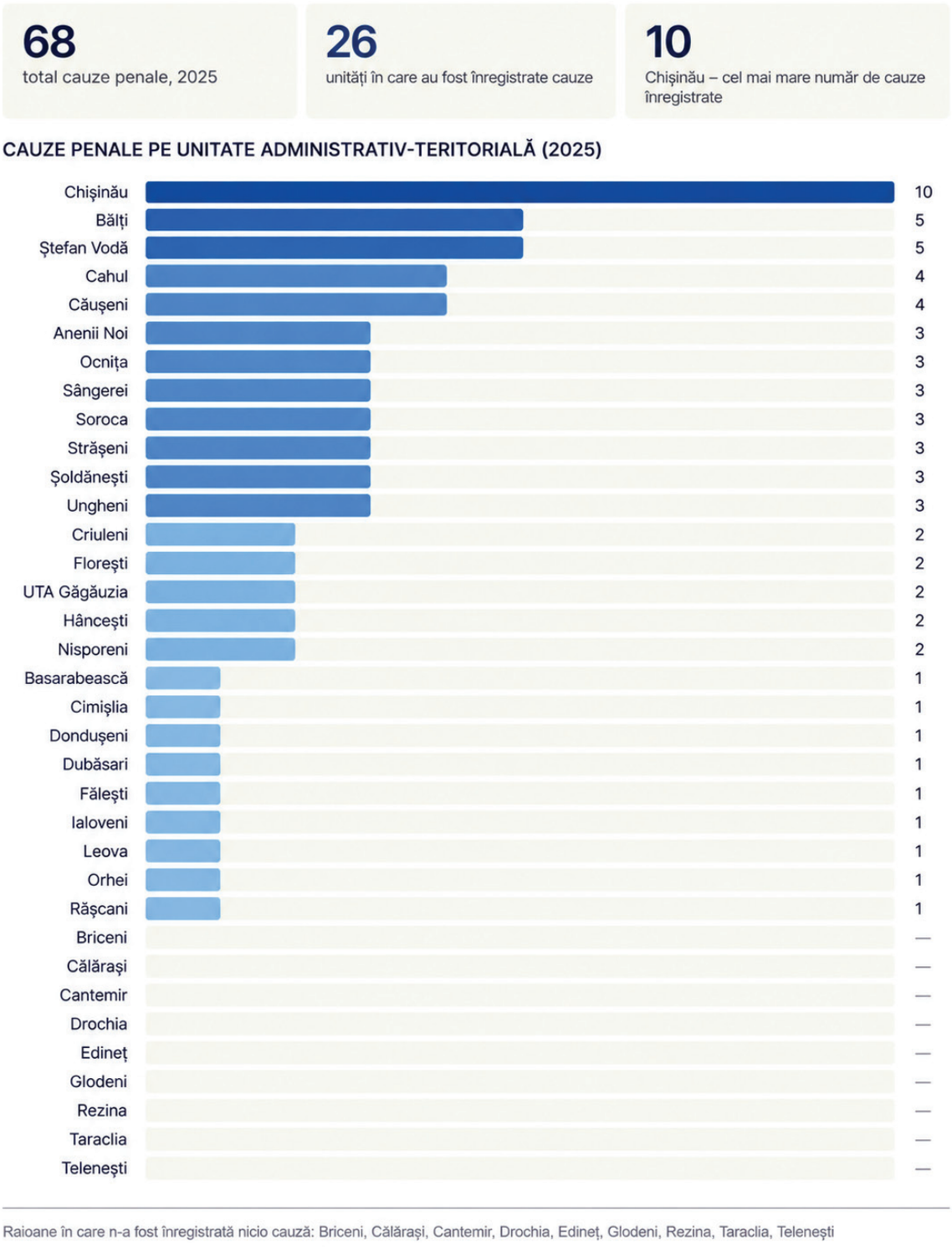

Tabelul 1. **Distribuția teritorială a cazurilor, 2022–2025**

Unitatea administrativ-teritorială	Anul			
	2025	2024	2023	2022
Anenii Noi	3	1		4
Basarabească	1		1	
Bălți	5	3	1	3
Briceni			1	
Cahul	4	3	4	6
Călărași				4
Cantemir		1	1	2
Căușeni	4	3	2	3
Chișinău	10	15	10	13
Cimișlia	1		2	1
Criuleni	2	1	1	1
Dondușeni	1		2	
Drochia		1	1	
Dubăsari	1	1		
Edineț		2	1	3
Fălești	1	2	2	5
Florești	2	6	1	3
UTA Găgăuzia	2	1	2	
Glodeni		1		
Hâncești	2	5	3	4
Ialoveni	1	5	5	5
Leova	1	2		1
Nisporeni	2	3	4	1
Ocnița	3	4		1
Orhei	1	5	3	5
Rezina		1	3	3
Râșcani	1	1		
Sângerei	3	2	3	1
Soroca	3	1	3	3
Strășeni	3	3	4	3
Șoldănești	3	2	2	3
Ștefan Vodă	5	5	4	1
Taraclia				
Telenești		3		5
Ungheni	3	4	3	2
	68	**87**	**69**	**86**

Cu referire la cazurile de femicid săvârșite, rezultatele analizei confirmă coraportul de 3 cazuri comise în localitățile urbane la 10 cazuri în cele rurale. Câte 2 cazuri de femicid au avut loc în raioanele Cahul, Ocnița și Soroca. Celelalte 7 cazuri de femicid s-au produs în localități din raioanele Anenii Noi, Căușeni, Ceadâr-Lunga, Comrat, Dondușeni, Fălești și Râșcani.

Figura 12. **Distribuția cazurilor de femicid pe unități administrativ-teritoriale, 2025 (N=13)**

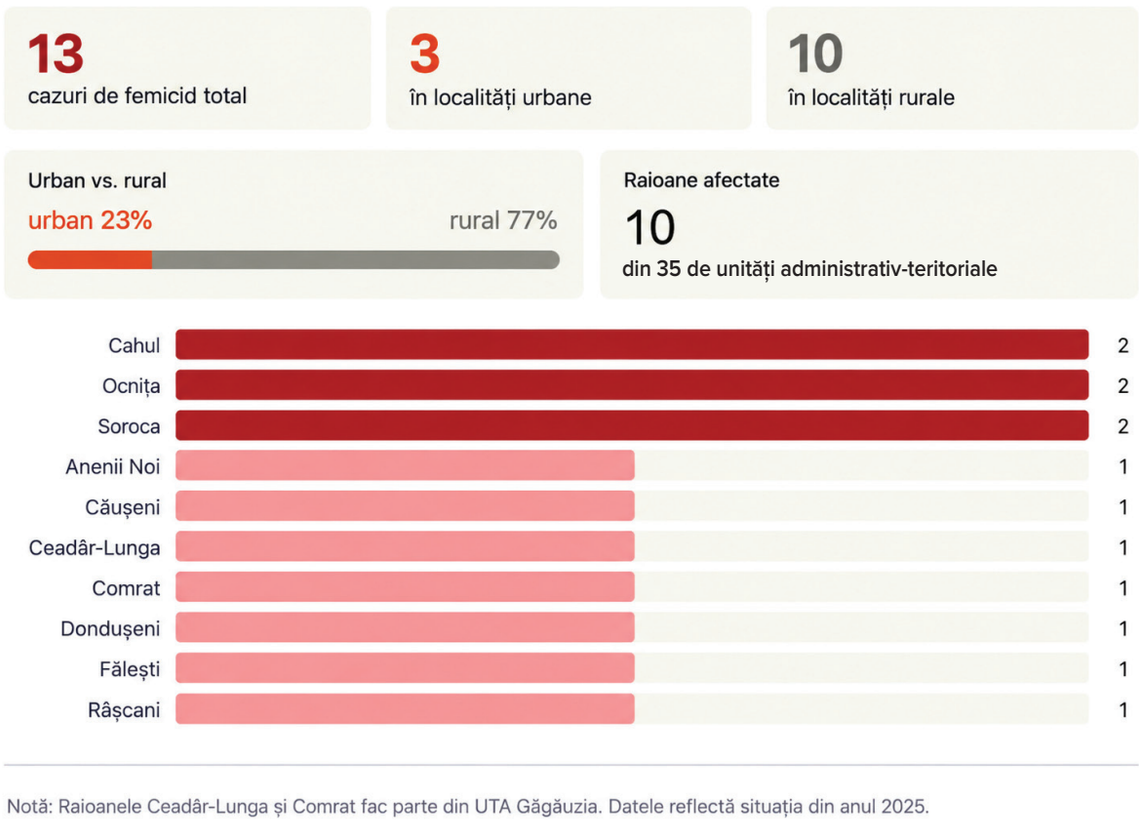

Notă: Raioanele Ceadâr-Lunga și Comrat fac parte din UTA Găgăuzia. Datele reflectă situația din anul 2025.

S-a constatat că în 38 de cazuri actele de violență au avut loc la domiciliul comun al subiecților. În 15 cazuri s-au produs la domiciliul victimei, în 5 cazuri la domiciliul agresorului, în 4 cazuri la domiciliul rudelor, iar în 7 cazuri – în locuri publice, inclusiv în stradă, la stână ori la domiciliul altor persoane (de ex., la vecini) etc.

Figura 13. **Locul comiterii faptei**

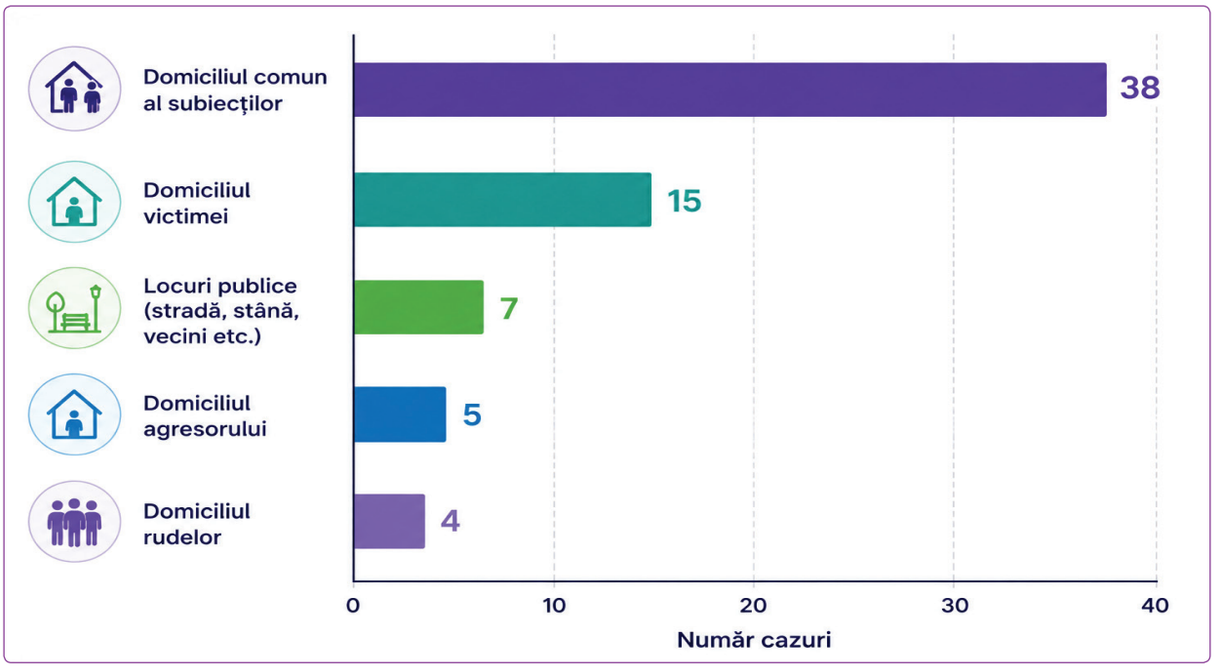

În majoritatea covârșitoare a cazurilor analizate victimele locuiau împreună cu agresorii. Doar în 13 cazuri victima și agresorul locuiau separat, aceștia fiind foști soți sau foști concubini, copii/părinți, nepoți/bunici, frați, cumnați, socri etc.

Figura 14. **Proximitatea relațională: conviețuirea dintre victimă și agresor**

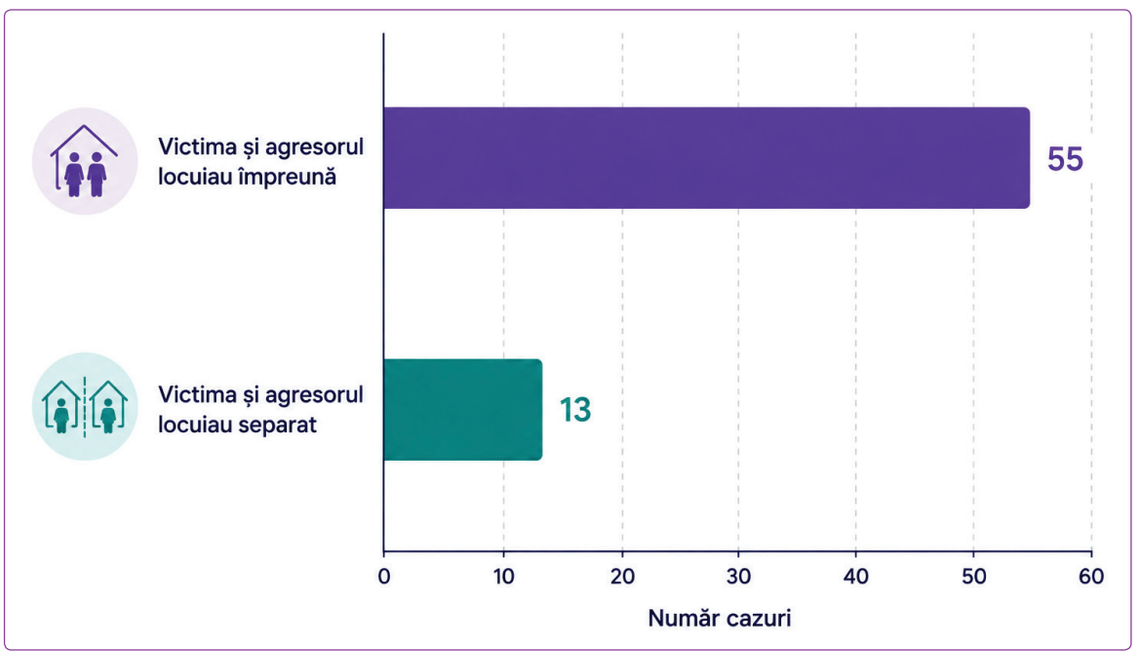

În cazurile de femicid, 5 infracțiuni au fost comise la domiciliul comun, altele 5 la domiciliul victimei, 2 cazuri s-au produs într-un loc public și un caz a avut loc la domiciliul soacrei. În 5 cazuri victimele locuiau separat de agresor.

Figura 15. **Proximitatea relațională și locul comiterii faptei în cazurile de femicid**

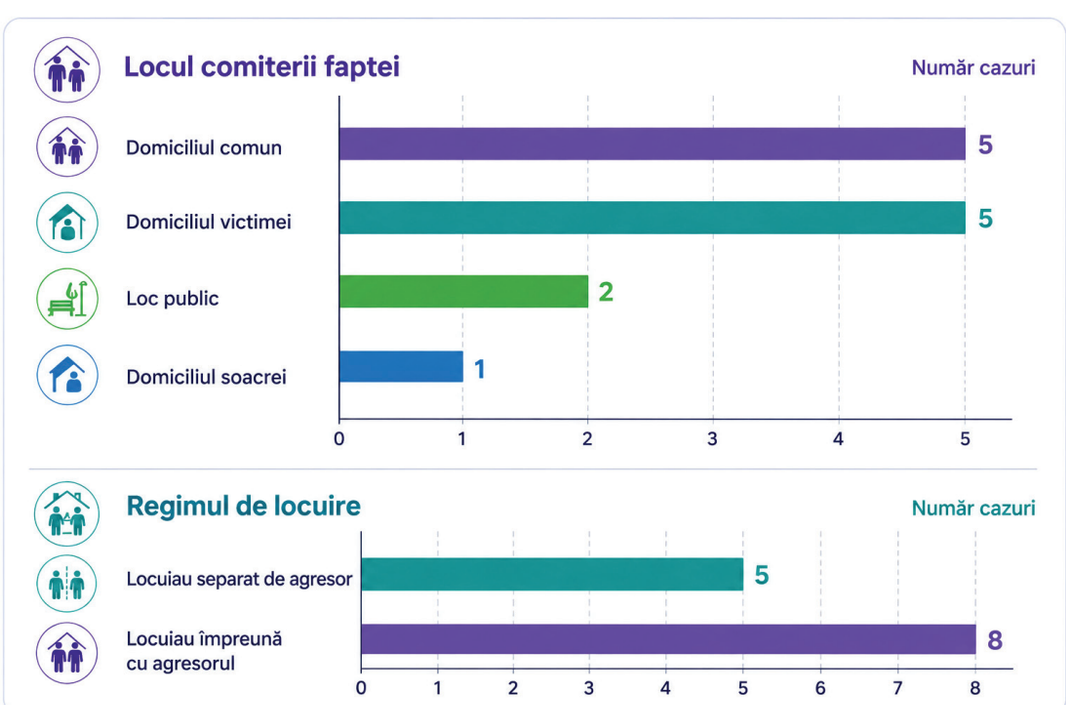

Având în vedere că, de regulă, actele de violență în familie au loc în spații închise, cu acces limitat, structurile abilitate trebuie să dezvolte strategii de intervenție eficientă pentru a asigura o abordare holistică în lupta împotriva violenței în familie.

Cu referire la perioadele de intensificare a faptelor de violență în cursul anului, desprindem din formulare că, spre deosebire de anii precedenți, când oscilațiile erau oricum mai dificil de sistematizat, situația din anul 2025 se caracterizează printr-o curbă sinusoidă bine pronunțată. Astfel, în luna ianuarie 2025 s-au înregistrat 5 cazuri de violență, luna februarie este perioada cu cele mai multe cazuri atestate (9 cazuri), după care în luna martie numărul actelor de violență este în scădere (7 cazuri), urmând lunile aprilie – iulie cu câte 5 cazuri. În luna august numărul cazurilor de violență s-a redus la 4, după care în septembrie crește brusc la 9 cazuri. În continuare trendul se repetă, cu descreștere în octombrie până la 6 cazuri și în noiembrie – decembrie cu câte 4 cazuri.

Figura 16. **Distribuția lunară a cazurilor de violență în familie soldate cu consecințe grave sau letale, 2025**

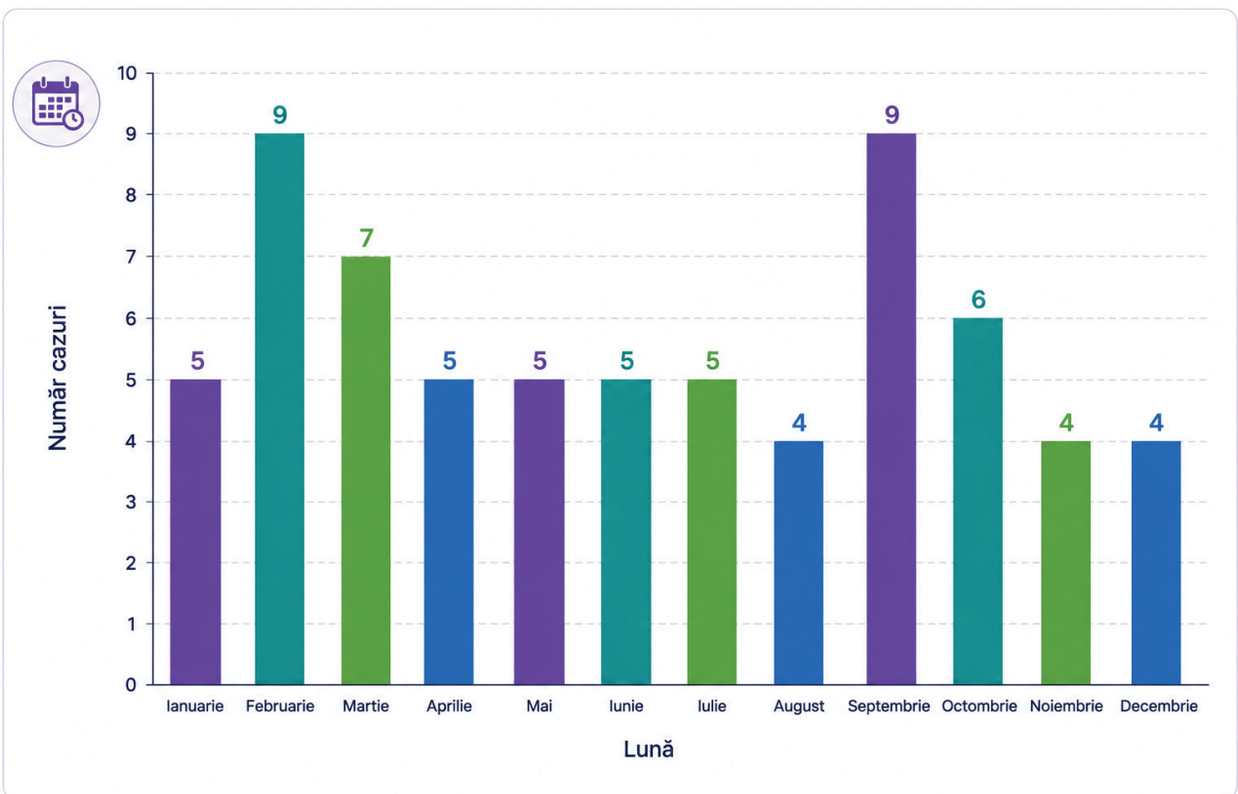

Analiza comparativă a situației pe această dimensiune pe parcursul mai multor ani nu a făcut posibilă stabilirea unor indicatori clari pentru a sistematiza măsurile cu caracter profilactic care ar putea anticipa intensificarea violenței, inclusiv în anumite perioade de timp. Prin urmare, se impune mobilizarea multisectorială și identificarea resurselor cu scopul de a asigura desfășurarea sistematică a activităților profilactice.

PROFILUL SUBIECȚILOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID

3.1. Profilul victimelor

Analiza informației din formularele adresate Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății denotă că acest flagel reprezintă un pericol real pentru orice persoană, indiferent de etnie, statut social, apartenență de sex sau vârstă.

În anul 2025 violența în formă gravă și deosebit de gravă a fost aplicată în raport cu 2 persoane minore (ambele de gen feminin, cu vârstă de 12 ani și 15 ani) și în raport cu 69 de persoane adulte, inclusiv 43 de femei și 26 de bărbați, cu vârste cuprinse între 22 și 82 de ani. Într-un caz[21] victima era însărcinată. În 18 cazuri victimele aveau vârstă cuprinsă între 40 și 49 de ani, 16 victime au avut vârsta între 50 și 59 de ani, 12 victime au avut vârsta între 30 și 39 de ani, câte 5 victime au avut vârsta între 60 și 69 de ani și, respectiv, între 70 și 79 de ani, iar 2 victime au avut vârsta de 80 de ani și, respectiv, de 82 de ani. În linii generale se observă o stabilitate relativă la acest capitol comparativ cu anii precedenți. Astfel, riscului de a fi supuse violenței cu consecințe grave și deosebit de grave sunt expuse în special victimele aflate în faza activă a vieții.

[21] În c/p nr. 2025260033 intentată în baza art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP victimă a fost concubina de 34 ani, însărcinată în 32 de săptămâni, agresorul fiind la curent cu sarcina.

Figura 17. **Vârsta și sexul victimelor**

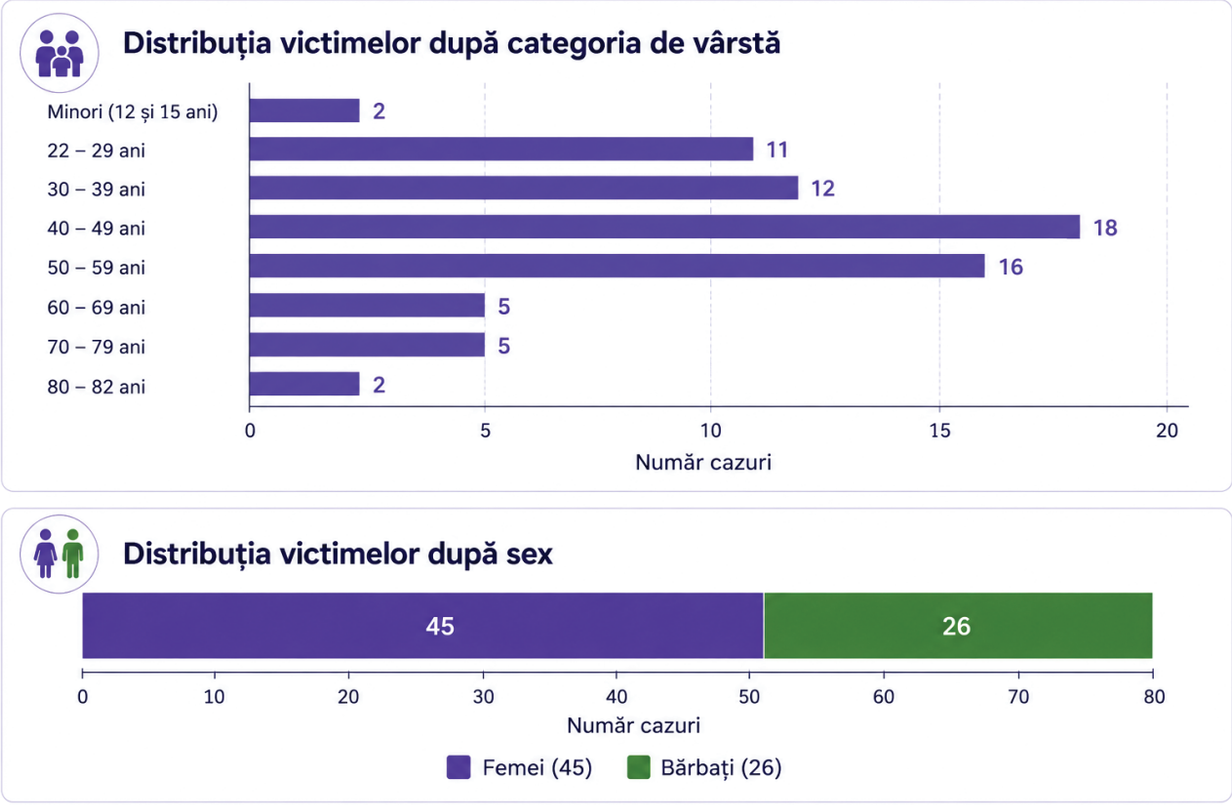

În cazurile de femicid victimele aveau vârste cuprinse între 40 ani și 82 de ani, cel mai mare număr (4 cazuri) de victime fiind înregistrat printre persoanele cu vârstă de 40–49 de ani. La aceeași categorie sunt atribuite și cele 2 victime cu vârsta de 80 de ani și 82 de ani. În raport cu anul precedent, când cea mai vârstnică victimă a femicidului avea circa 72 de ani, în 2025 vârsta victimelor femicidului a crescut ajungând la 82 de ani.

Absoluta majoritate a victimelor violenței în familie au cetățenia Republicii Moldova. A fost înregistrat un caz de violență soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale când victimă a fost un bărbat cu cetățenia Republicii Italiene.

Cea mai mare parte a victimelor sunt moldoveni, excepție fiind cele două victime de etnie găgăuză și câte o victimă de etnie romă și una de naționalitate italiană. În cazurile de femicid situația este similară – 10 victime sunt moldovence, 2 victime sunt de etnie găgăuză și una este de etnie romă.

Analiza efectuată din perspectiva nivelului de educație și ocupație economică a victimelor arată că cel mai mare număr de victime ale violenței extreme au studii gimnaziale (38 de cazuri), urmate de 12 victime cu studii profesionale secundare și medii speciale, 4 victime cu studii superioare, celelalte fiind fără studii sau în formular lipsind informația respectivă.

Figura 18. **Nivelul de educație al victimelor**

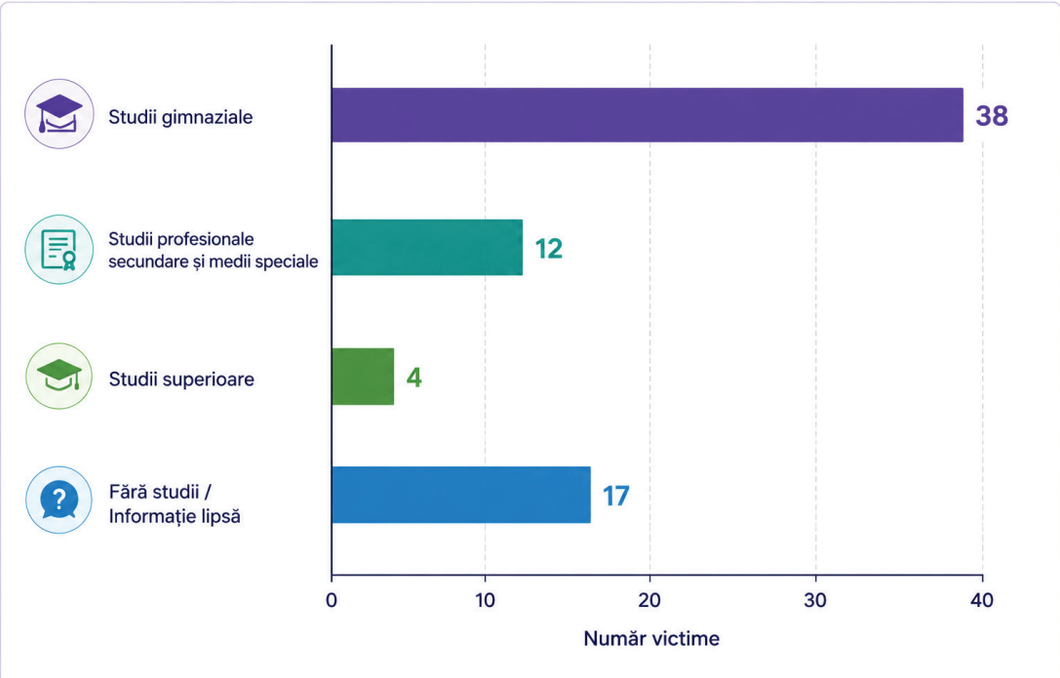

Situația economică a victimelor violenței rămâne a fi precară în majoritatea cazurilor. Astfel, 32 de victime din numărul total sunt neangajate formal în muncă, 12 beneficiază de pensie pentru limita de vârstă, 8 (4 femei și 4 bărbați) activează în baza unui contract de muncă, iar 7 prestează muncă zilieră. În 2 cazuri victimele erau eleve, iar într-un caz victima se afla în concediu de îngrijire a copilului. Cu referire la celelalte situații formularele nu oferă informații.

Figura 19. **Mijloacele de subzistență ale victimelor**

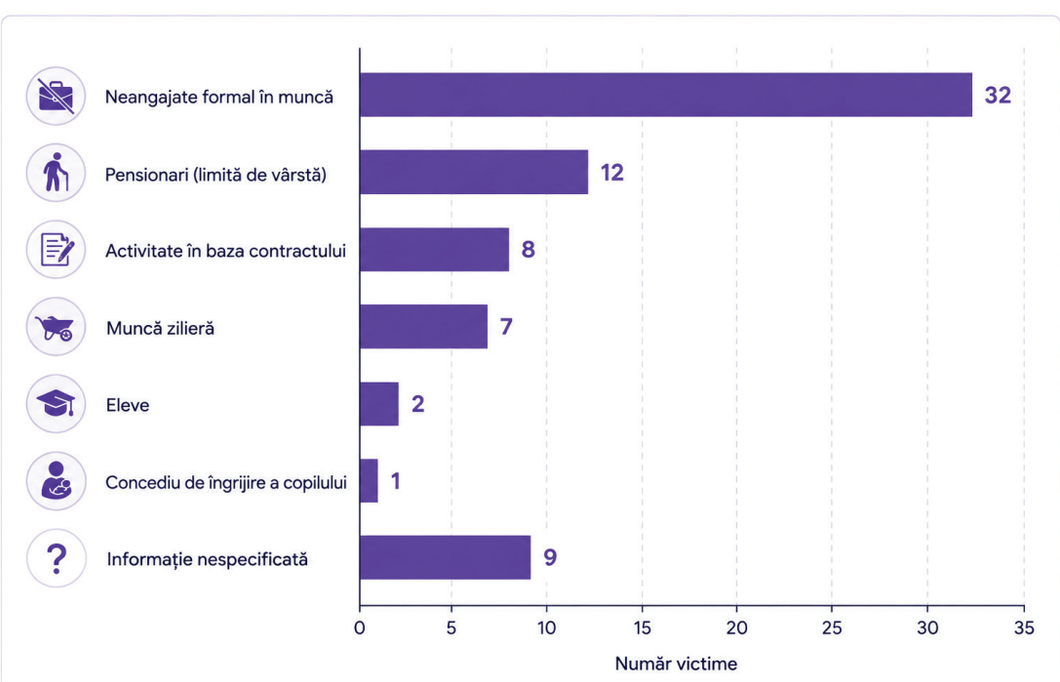

Deci, doar în 8 cazuri sau în 11% din numărul total victimele se bucurau de o oarecare independență economică, dacă nu luăm în considerare că 2 femei victime au câte 2 copii la întreținere și respectiv necesitățile lor financiare nu puteau fi acoperite la nivelul adecvat prin veniturile obținute.

În cazurile de femicid, 4 victime aveau studii gimnaziale, câte 3 victime aveau studii superioare și medii speciale, iar referitor la celelalte în formulare informația respectivă lipsește.

Figura 20. **Nivelul de educație al victimelor femicidului**

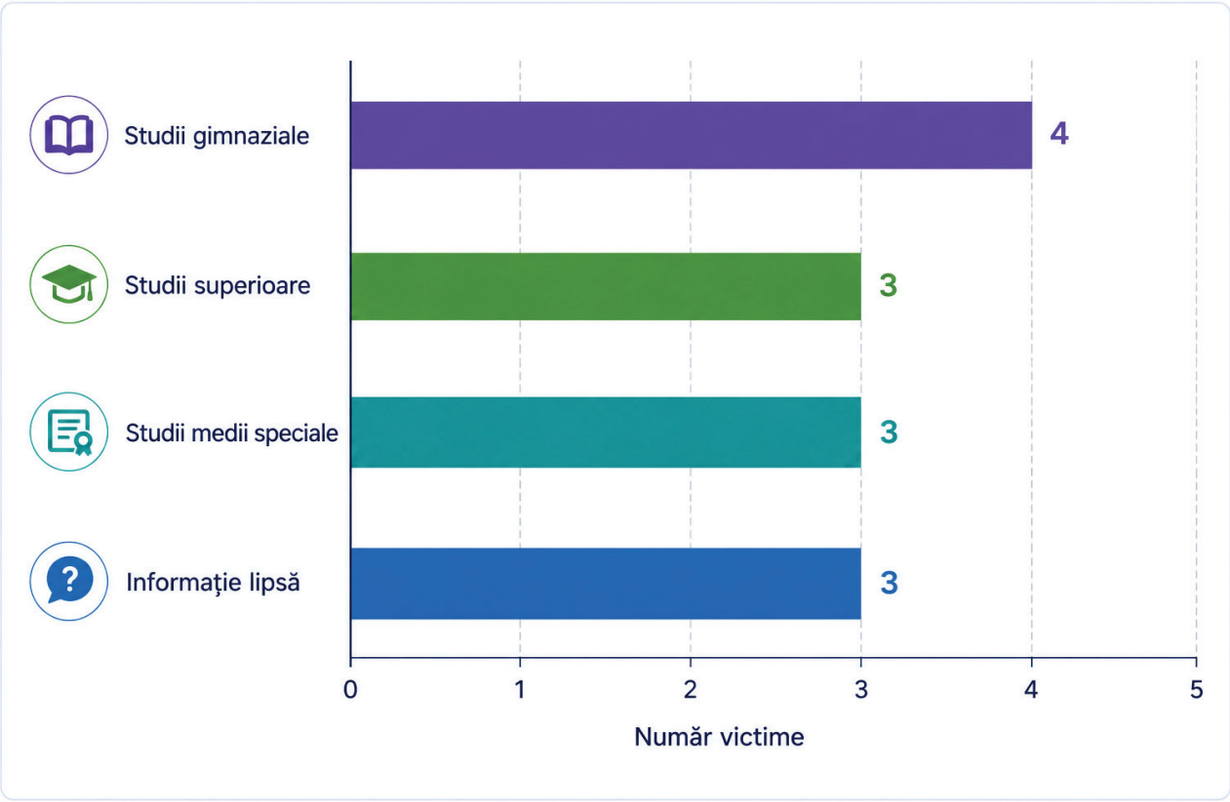

Beneficiau de pensie pentru limita de vârstă 6 victime ale femicidului, iar alte 7 erau persoane neangajate.

La momentul comiterii faptei de violență un număr însemnat de victime aveau copii la întreținere. Astfel, 10 victime ale violenței aveau la întreținere câte un copil, 8 aveau câte 2 copii, iar 3 aveau câte 3 copii. În cazul femicidului, 2 victime au avut câte un copil la întreținere. De altfel, formularele de colectare a datelor nu conțin informații despre eventuale cazuri de violență care s-ar fi produs în prezența copiilor sau concomitent și împotriva lor[22].

Figura 21. **Distribuția victimelor în funcție de existența și numărul copiilor la întreținere**

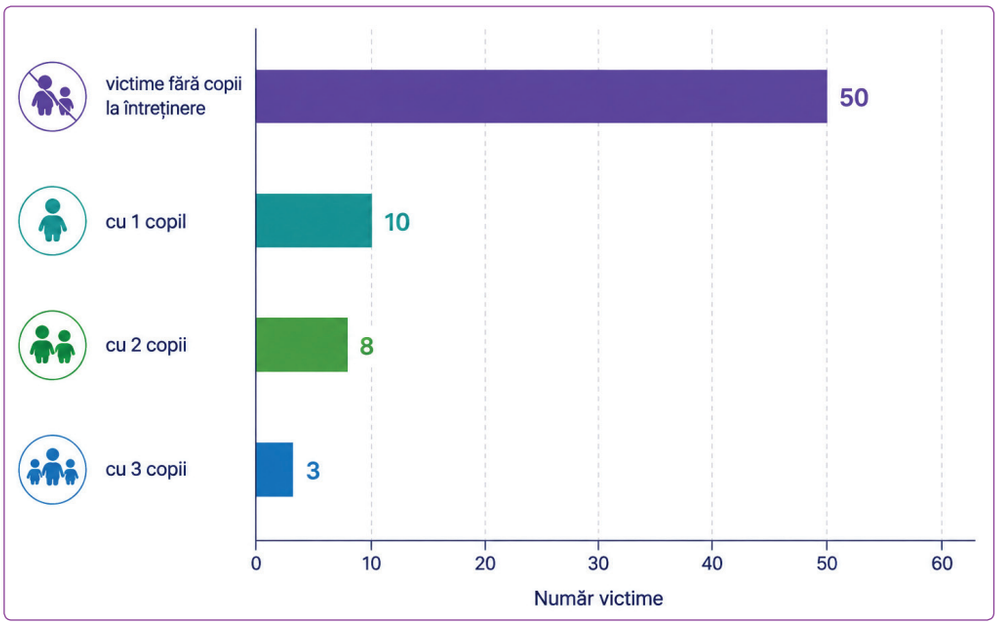

[22] C/p nr. 2025260140: În ședința de judecată doi polițiști din Echipajul de patrulare și reacționare operativă audiați în calitate de martori au menționat că, din spusele victimei, copilul dormea și nu ar fi fost martor la actele de violență și că anterior în familie nu ar fi fost cazuri de violență. Totodată, membrul echipajului ambulanței audiat în ședința de judecată în calitate de martor a declarat că, sosind la fața locului, a văzut prin ușa întredeschisă că în camera alăturată un copil culcat pe pat privea televizorul cu sonorul dat la maxim. Deoarece victima urma să fie transportată la spital, asistenta medicală s-a apropiat de minor cu intenția să-l convingă să meargă la verișoara lui, însă acesta a refuzat categoric. La rugămintea victimei, care a explicat că el este foarte atașat de mamă, echipajul de la ambulanță a acceptat ca minorul s-o însoțească la spital. În drum spre instituția medicală, victima a afirmat că și în ajun a fost bătută de concubin, dar a specificat că poate nu chiar așa de tare. Cazul de violență din ajun a fost confirmat și de alți martori, dar nu a fost investigat în această speță. Astfel, declarațiile martorului din cadrul echipajului ambulanței nu corespund cu declarațiile angajaților poliției, inclusiv cu cele referitoare la minor (a. n. 2015). În aceste circumstanțe, se impunea să fie audiat copilul în condiții speciale și, în funcție de rezultate, să-i fie atribuit un statut procesual, ori, după caz, să fie referit la serviciul de consiliere psihologică. O situație similară a fost constatată în cauza penală nr. 2025360077, precum și în altele.
C/p nr. 2025380358: În ședința de judecată polițistul din cadrul Echipajului de patrulare și reacționare operativă audiat în calitate de martor a declarat: *„...în jurul orelor 19.10 am primit informație telefonică de la serviciul 112, precum că în satul X soția a fost agresată de soț. Ajunși pe adresa indicată, la fântână am fost întâmpinați de o doamnă, care s-a dovedit a fi victima și copiii săi. Întrebând-o ce s-a întâmplat, aceasta a declarat că a fost agresată de soț și dorește să depună plângere. În acea seară am discutat și cu soțul acesteia, care era în stare de ebrietate alcoolică. Ultimul a declarat că soția a fost inițiatorul conflictului. Ce anume s-a întâmplat între soți și cum victima a fost agresată nu știu. După ce am întocmit actele necesare am plecat de la fața locului. Ce a fost mai departe nu cunosc...”*. Totodată, membrul echipajului ambulanței audiat în ședința de judecată în calitate de martor a comunicat următoarele: *„...când am ajuns pe adresa indicată, am fost întâmpinați lângă fântână de o doamnă, care s-a dovedit a fi victima și copiii săi. Femeia era așezată pe o piatră, fiind fără încălțăminte. Am întrebat-o ce s-a întâmplat și aceasta a declarat că a fost agresată de soț și că nu este prima data. După acordarea ajutorului medical primar victima a fost transportată la spital...”*. Trebuie de reținut că intensitatea violenței rezultă inclusiv din concluziile Raportului de expertiză, potrivit căruia victimei i-a fost cauzat traumatism închis al toracelui, fractura coastelor 2, 3, 4, 5, 6, 7 pe stânga etc. Toate aceste acțiuni au avut loc, cel mai probabil, în prezența minorilor, altfel nu poate fi explicat de ce copii se aflau în stradă împreună cu mama lor, care era desculță. În acest sens se impune întrebarea despre calitatea și eficiența intervenției polițiștilor, dacă aceștia au părăsit domiciliu unde s-a produs presupusa faptă de violență fără a clarifica ce s-a întâmplat între soți și cum a fost agresată victima. În cadrul ședinței de judecată, victima a recunoscut că după cazul de violență nu poate lucra și nu se poate întreține de sine stătător.

Nici în sentințele judecătorești nu este specificat nimic despre situația copiilor care au fost eventual martori la actele de violență. Astfel, profesioniștii cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței în familie lasă în continuare fără atenția cuvenită situația minorilor în procesul urmăririi penale și cercetării judecătorești în cauzele de violență în familie, chiar și în cazurile soldate cu consecințe grave și deosebit de grave. Este necesar de consolidat eforturile pentru a sensibiliza actorii din sectorul de justiție și pe această dimensiune.

La evidența poliției nu s-a aflat nicio victimă a femicidului. Totodată, anterior producerii faptei respective, la evidență s-au aflat doar 4 victime ale violenței grave – 3 au fost luate la evidență în calitate de agresori familiali și o victimă figurase tot în calitate de victimă a violenței în familie.

Analiza cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății care au fost transmise spre examinare în cadrul Comisiei relevă o situație defavorabilă referitoare la viciile unor victime ale violenței care se menține din anii precedenți. Astfel, potrivit datelor din formulare, 29 de victime (41%) din numărul lor total fac abuz de alcool sau sunt dependente de alcool. La momentul comiterii violenței, 38 de victime (53%) erau în stare de ebrietate, iar în 15 cazuri nu se cunoaște starea victimei la momentul comiterii violenței.

Figura 22. **Prezența comportamentelor de risc asociate cu consumul de alcool sau/și substanțe psihotrope în rândul victimelor**

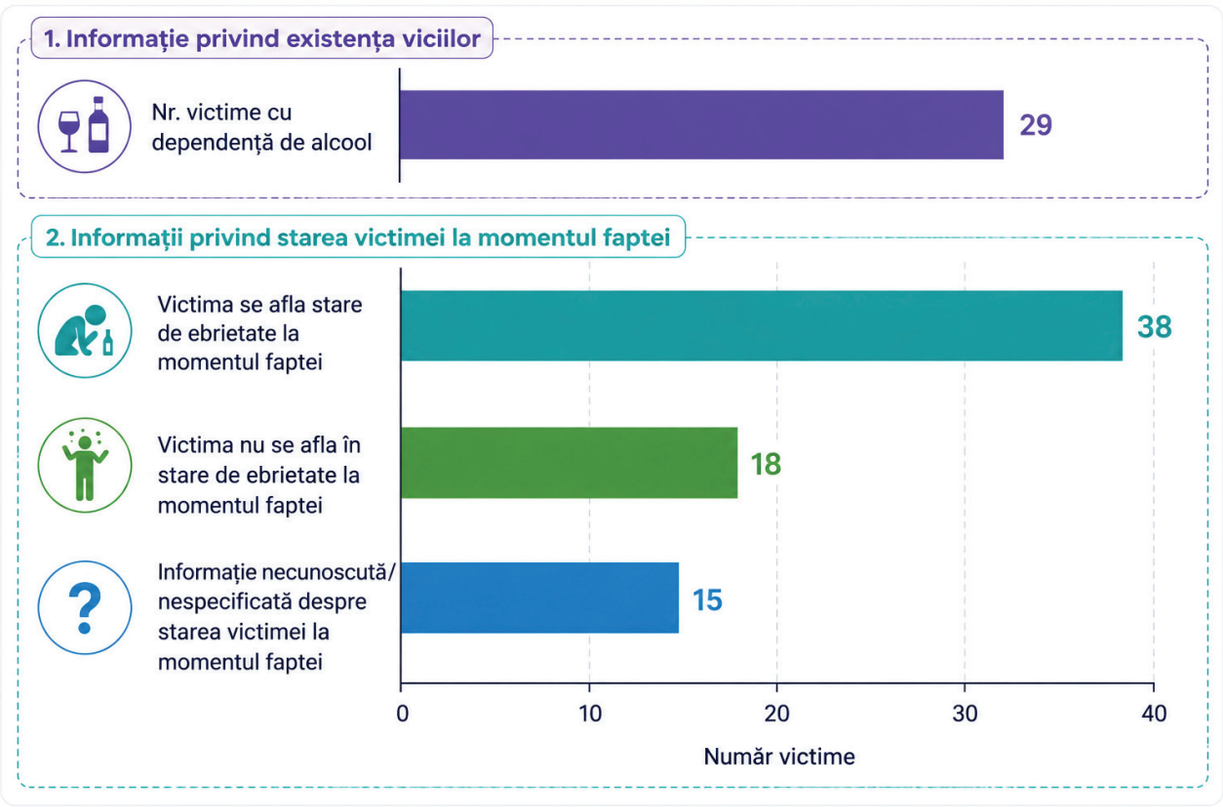

Cu referire la victimele femicidului s-a stabilit că 4 făceau abuz sau erau dependente de alcool. La momentul comiterii violenței 4 victime se aflau în stare de ebrietate, 6 nu erau în stare de ebrietate, iar despre altele 3 informațiile nu se cunosc. Nicio victimă nu se afla la evidența medicului narcolog sau a medicului psihiatru și nu a fost menționat niciun caz de tratament la narcolog. Totodată, 3 victime bărbați aveau antecedente penale pentru infracțiuni de violență în familie. Cele constatate sugerează necesitatea unor investiții consistente și a unei mobilizări intersectoriale pe segmentul de educație, sănătate și protecție socială începând cu localitățile care au acces limitat la servicii și resurse.

3.2. Profilul agresorilor

În anul 2025 cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății au fost săvârșite de către 68 de persoane adulte, inclusiv de 53 de bărbați și 15 femei, cu vârste cuprinse între 23 și 79 de ani. Astfel, câte 12 agresori s-au încadrat în categoriile de vârstă de 20–29 de ani, 30–39 de ani și 40–49 de ani, 9 agresori au avut vârstă cuprinsă între 50 și 59 de ani și câte 5 agresori au avut vârsta între 60 și 69 de ani, respectiv, între 70 și 79 de ani. În 13 cazuri, din motiv că formularele de colectare a datelor erau incomplete, iar datele din sentințele emise au fost anonimizate, nu a fost posibil de stabilit vârsta agresorilor. În majoritatea cazurilor agresorul era mai tânăr decât victima. Această situație este tipică nu doar pentru cazurile de violență între membrii familiei, ci și pentru cazurile când violența se produce între parteneri intimi, în deosebi în cadrul unor relații de concubinaj.

Figura 23. **Vârsta și sexul agresorilor**

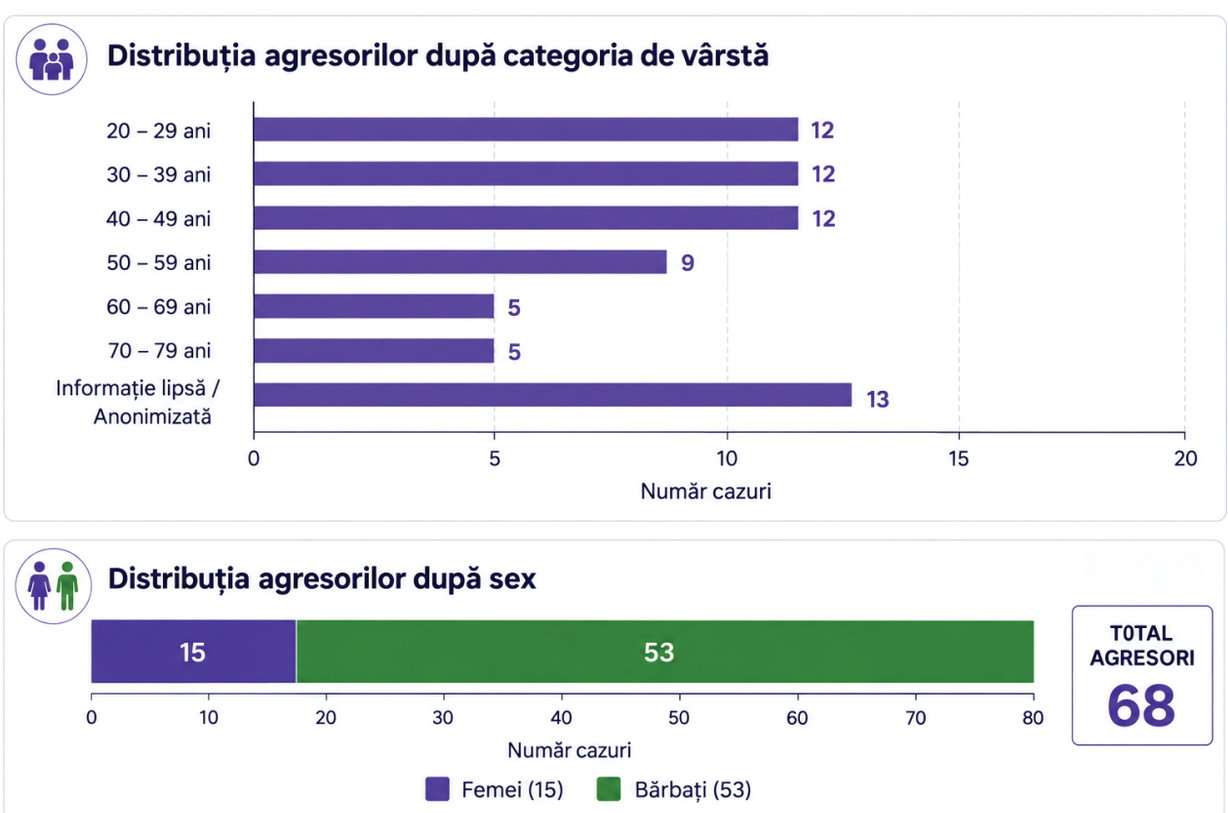

Toți agresorii au cetățenia Republicii Moldova. Majoritatea absolută a agresorilor sunt de naționalitate moldoveni, excepție fiind un agresor de etnie găgăuză și un agresor de etnie romă.

În cazurile de femicid situația este similară. În 7 cazuri agresorii erau mai tineri decât victimele. Majoritatea absolută a agresorilor erau de naționalitate moldoveni, excepție fiind agresorul de etnie găgăuză și cel de etnie romă.

Din perspectiva nivelului de educație și a ocupației economice a agresorilor situația nu diferă substanțial de cea referitoare la victime. Astfel, cel mai mare număr de agresori care au comis violență extremă au studii gimnaziale (36 de cazuri), urmați de 24 de agresori cu studii profesionale secundare sau medii/medii speciale, 3 agresori cu studii superioare și 3 fără studii, iar referitor la celelalte cazuri în formulare informația lipsește.

Figura 24. **Nivelul de educație al agresorilor**

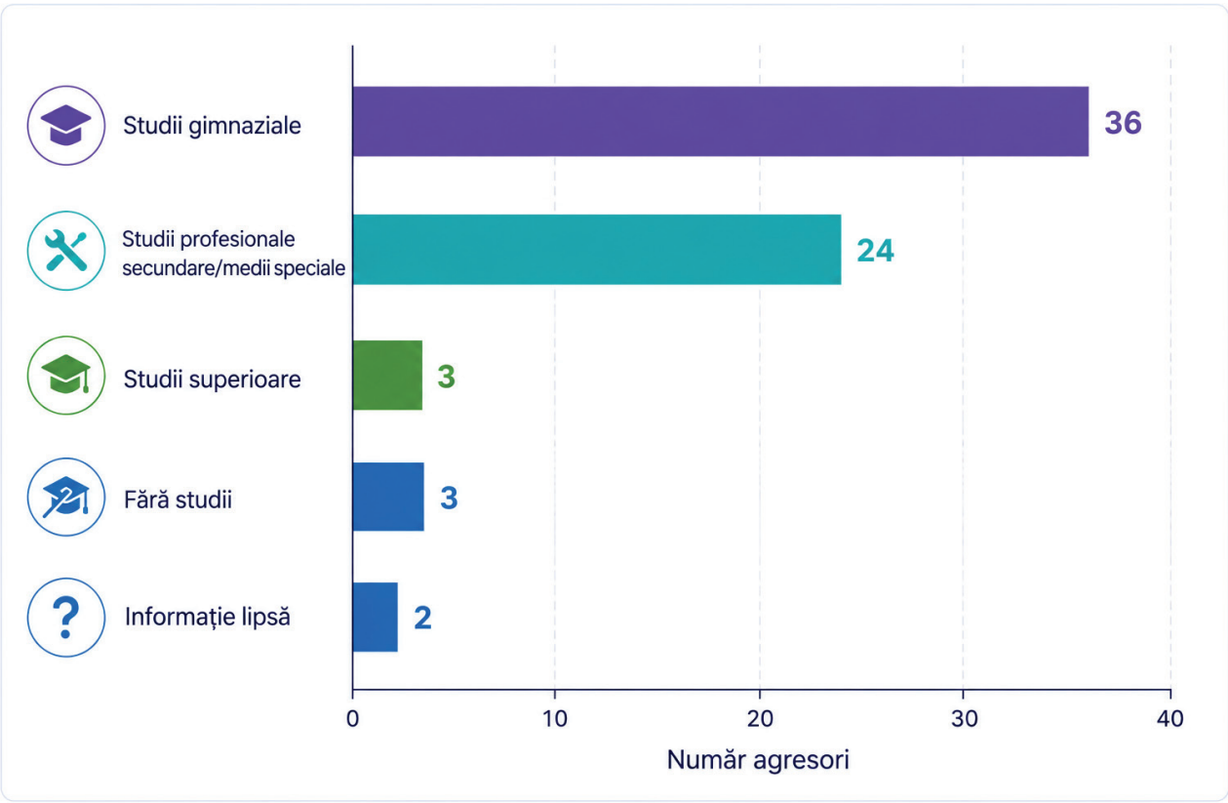

Situația economică a agresorilor în majoritatea cazurilor este dificilă, ca și în cazul victimelor. În 44 de cazuri, agresorii nu erau angajați formal în muncă, 9 agresori prestau muncă zilieră, 7 agresori erau beneficiari de pensie pentru limita de vârstă și doar 5 agresori activau în baza unui contract de muncă, iar despre restul informația în formulare lipsește.

Figura 25. **Mijloacele de subzistență ale agresorilor**

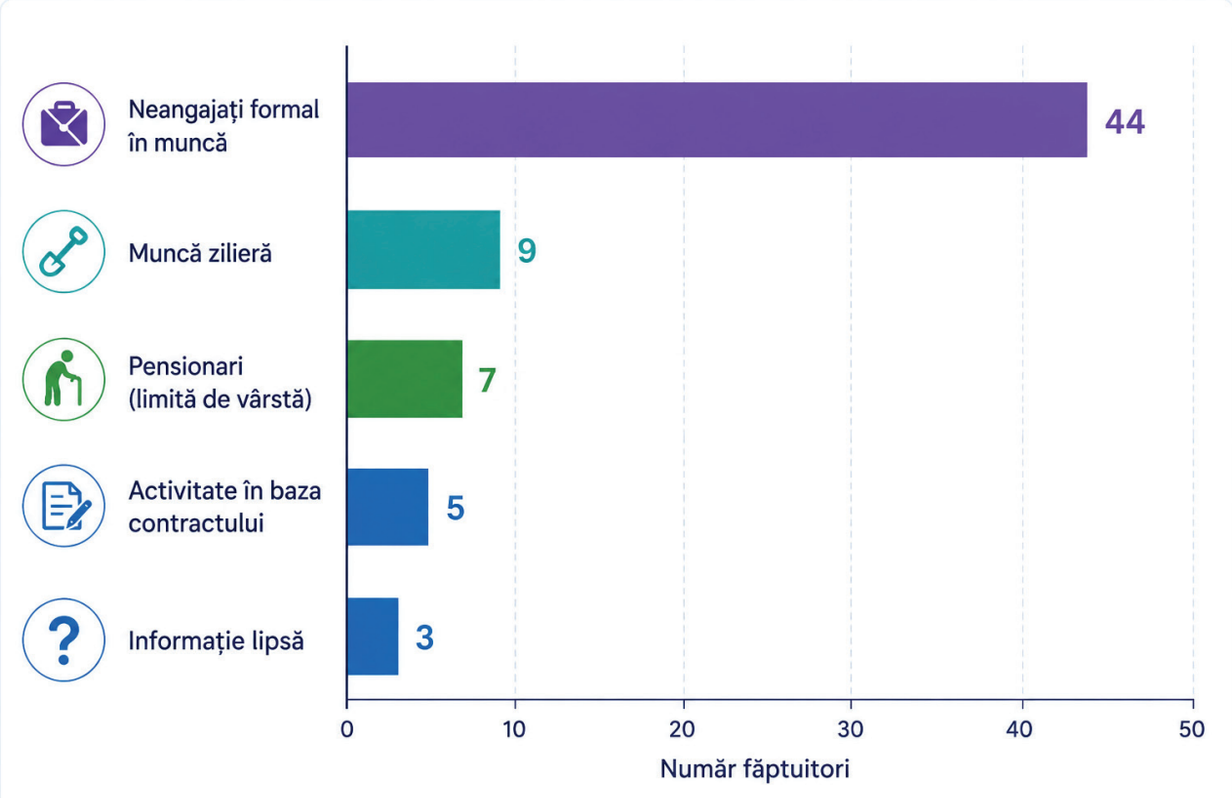

Deci, doar în 5 cazuri sau în 7% din numărul total agresorii aveau un venit stabil și o perspectivă relativă de independență economică.

În cazurile de femicid 7 agresori erau cu studii profesionale secundare sau medii/medii speciale, 4 agresori aveau studii gimnaziale, totodată un agresor avea studii superioare și unul era fără studii. În 8 cazuri agresorii erau neangajați în câmpul muncii, în 3 beneficiau de pensie pentru limita de vârstă, mai fiind înregistrate câte un caz când agresorul fie avea încheiat un contract oficial de muncă fie presta muncă zilieră.

Figura 26. **Nivelul de educație și mijloacele de subzistență ale agresorilor în cazurile de femicid**

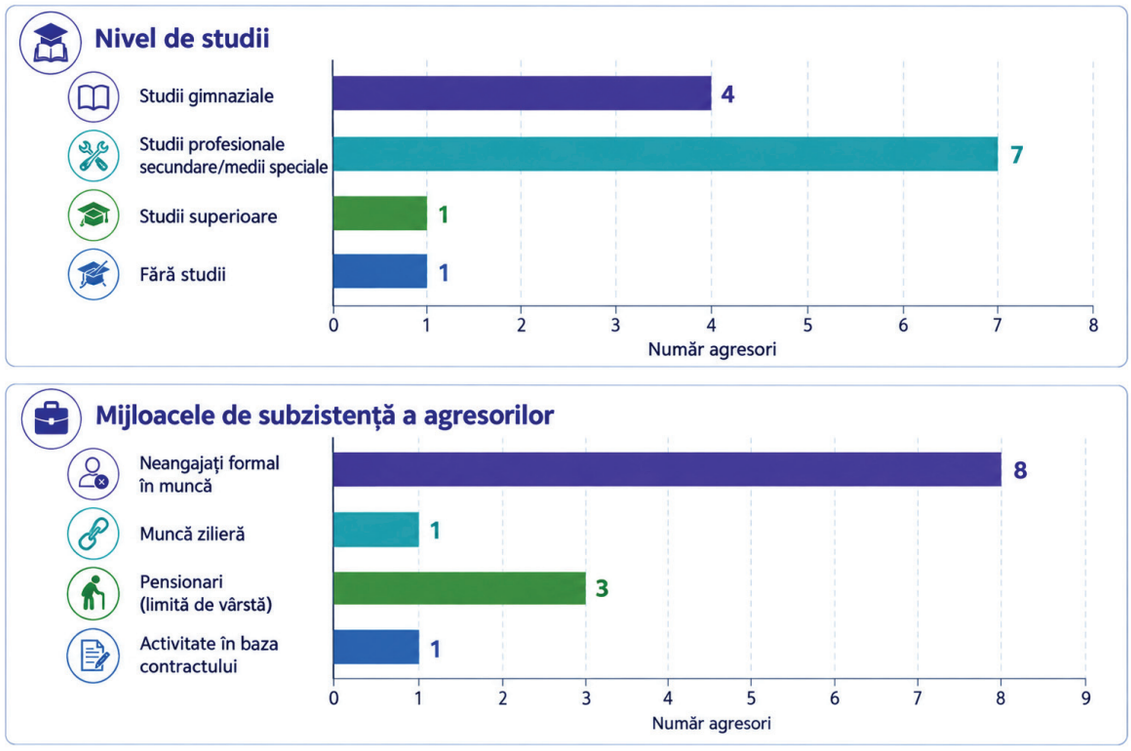

Mai mulți agresori la momentul comiterii faptei de violență aveau copii la întreținere. Astfel, 7 agresori bărbați care au comis violență aveau la întreținere câte un copil, 6 agresori aveau câte 2 copii (3 agresori bărbați și 3 agresori femei), 4 agresori aveau câte 3 copii la întreținere (1 agresor bărbat și 3 agresori femei) și un agresor femeie avea la întreținere 4 copii. În cazul femicidului 3 agresori au avut câte un copil la întreținere.

Figura 27. **Distribuția făptuitorilor în funcție de existența și numărul copiilor la întreținere**

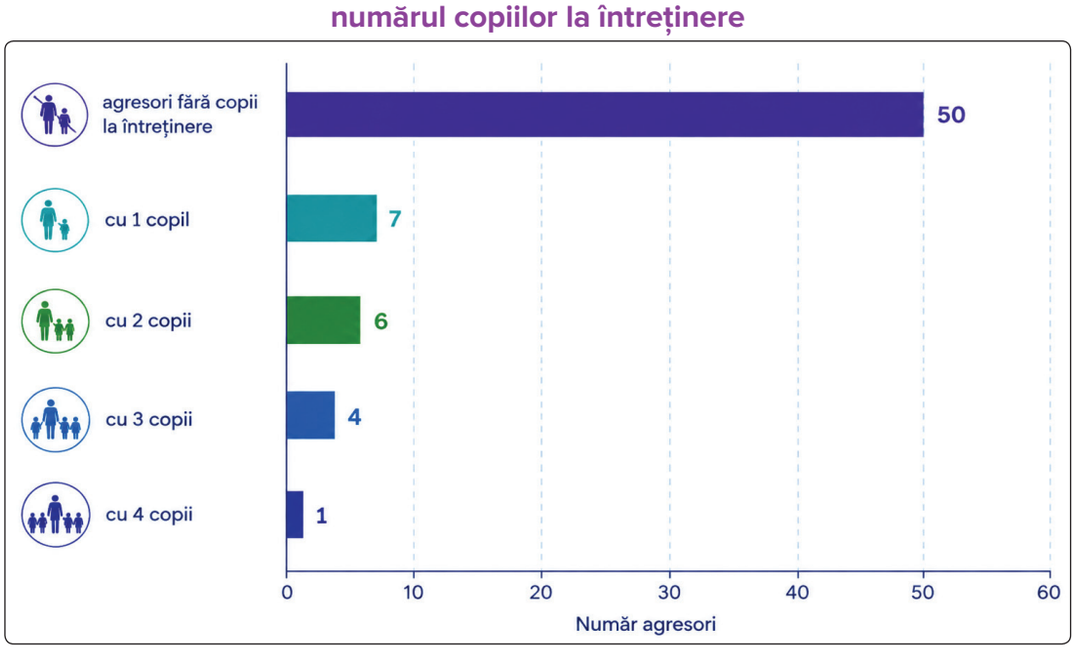

Reiterăm că formularele de colectare a datelor nu conțin informații despre cazurile de violență care s-au desfășurat în prezența sau concomitent și în raport cu minorii, astfel că nu cunoaștem care au fost deciziile autorităților în astfel de cazuri. Nu se menționează nimic în acest sens nici în sentințele judecătorești în cauzele finalizate cu pronunțarea unei soluții. Constatările în cauză reflectă necesitatea de a consolida eforturile pentru a sensibiliza profesioniștii din sectorul de justiție ca aceștia să se implice corespunzător, mai ales în cazurile de violență cu consecințe grave și deosebit de grave.

În perioada comiterii actelor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății 15 agresori se aflau la evidența poliției ca agresori familiali. Agresorii s-au aflat la evidența poliției și în 5 cazuri de femicid.

Figura 28. **Informațiile despre contactul agresorilor cu sistemul de ordine și justiție anterior faptei**

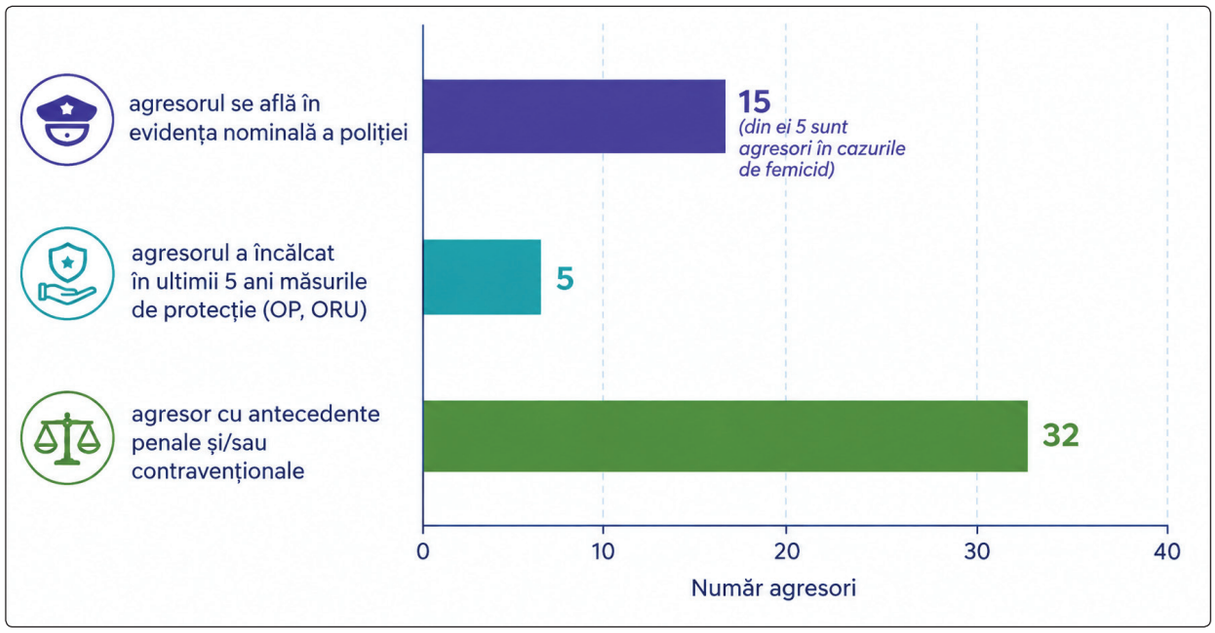

Situația descrisă reflectă o eficiență redusă a acțiunilor întreprinse de poliție pentru a corecta comportamentul agresorilor și a preveni actele repetate de violență.

Analiza cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății transmise spre examinare în cadrul Comisiei arată o situație defavorabilă referitoare la viciile în cazul unui număr impunător de agresori familiali și care se perpetuează din perioada anilor precedenți. Conform datelor din formulare, 39 de agresori (57%) din numărul lor total făceau abuz sau erau dependenți de alcool. Fără vicii/adicții au fost menționați 20 de agresori, iar pentru celelalte cazuri colectarea informației nu a fost posibilă. Totodată, la momentul comiterii violenței, 48 de agresori (70%) din numărul lor total se aflau în stare de ebrietate, în 5 cazuri agresorii nu erau în stare de ebrietate, iar în celelalte cazuri starea agresorului la momentul comiterii crimei nu se cunoaște.

Figura 29. **Prezența comportamentelor de risc asociate cu consumul de alcool sau/și substanțe psihotrope în rândul agresorilor**

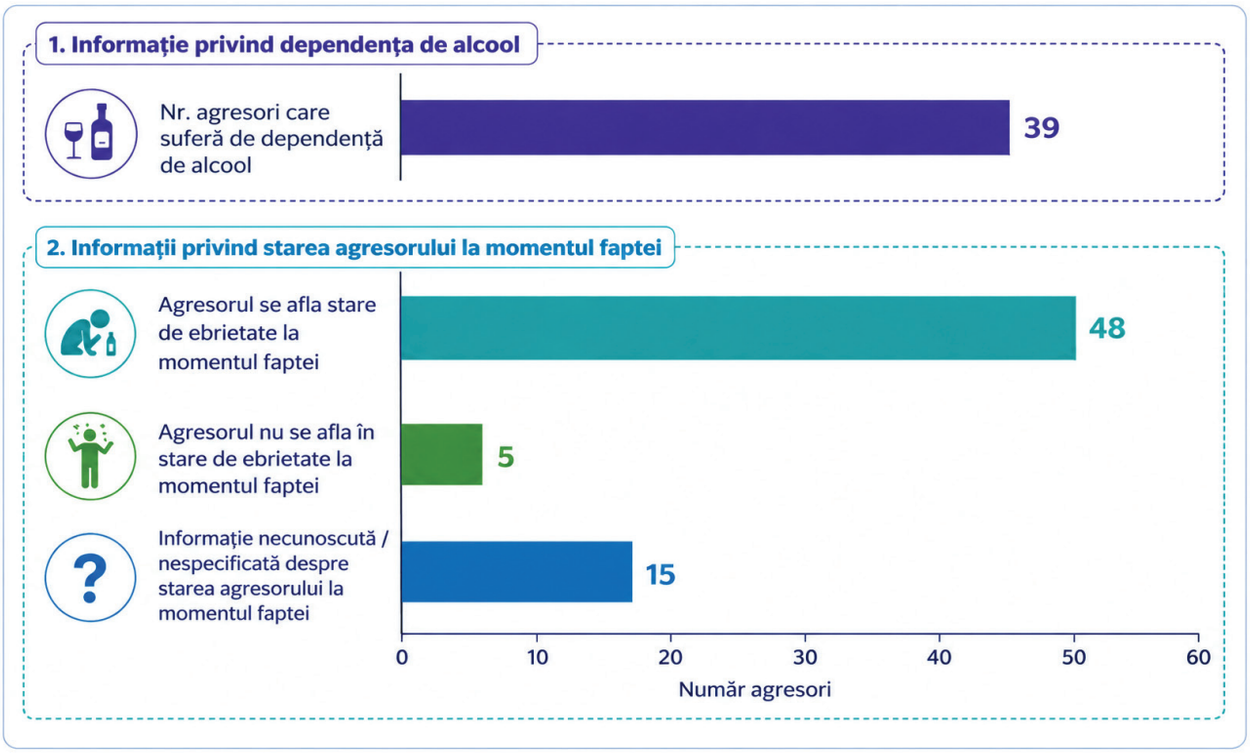

Cu referire la cazurile de femicid s-a constatat că 4 agresori nu sufereau de vicii/adicții, iar 6 agresori fac abuz de alcool ori suferă de dependență de alcool. La momentul comiterii violenței 8 agresori se aflau în stare de ebrietate, 2 agresori nu erau în stare de ebrietate, iar în celelalte 3 cazuri starea agresorilor nu se cunoaște.

Potrivit formularelor de colectare a datelor, nu a fost stabilit niciun caz când agresorii familiali se aflau la evidența medicului narcolog, la fel, n-a fost menționat niciun caz în care agresorul ar fi urmat tratamentul narcologic. La evidența medicului psihiatru se aflau 5 agresori.

Din numărul total al agresorilor, 32 aveau antecedente penale la momentul comiterii faptei de violență, inclusiv 12 au fost anterior condamnați pentru infracțiuni de violență în familie. Nu aveau antecedente penale 29 de persoane. În cazurile de femicid la evidența medicului psihiatru se afla un agresor. Antecedente penale aveau 6 agresori, inclusiv 2 agresori au fost în trecut condamnați pentru altă infracțiune de violență în familie și infracțiune de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății care a provocat decesul victimei (art. 151 alin. (4) din CP).

Într-un caz[23] agresorul a avut o tentativă de suicid, iar într-un caz de femicid[24] agresorul s-a sinucis.

[23] c/p nr. 2025030172: nu a fost menționat motivul tentativei de suicid.
[24] c/p nr. 2025320103: după omorul soției și soacrei agresorul s-a sinucis.

Figura 30. **Date adiționale despre agresor**

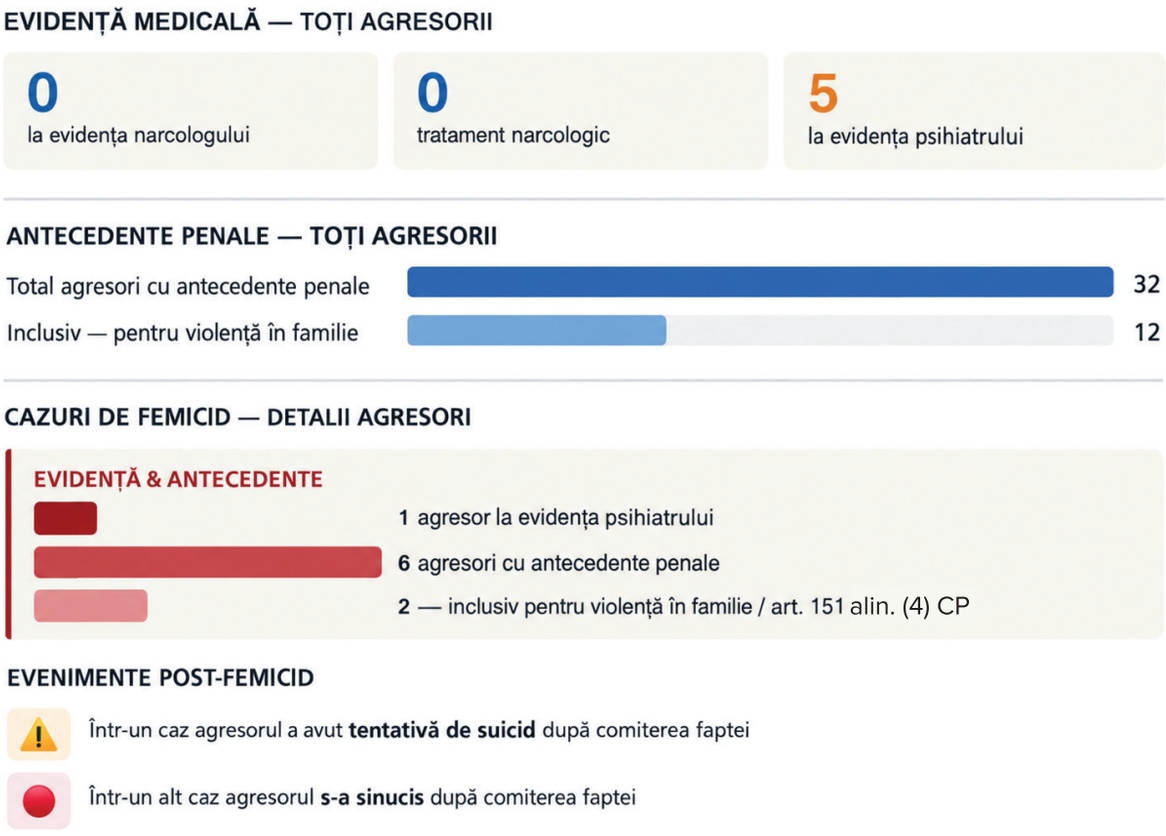

3.3. Natura relației dintre victimă și agresor

Relațiile de parteneriat neoficializat se află în topul cazurilor de violență produse între partenerii intimi. Conform informației din formularele de colectare a datelor de femicid și violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății completate în anul 2025, cel mai mare număr de cazuri de violență gravă și deosebit de gravă (25) au avut loc între persoane aflate în relații de concubinaj, inclusiv un caz între foști concubini. La fel, au fost înregistrate și 18 cazuri de violență gravă și deosebit de gravă când acțiunile s-au produs între soți, inclusiv un caz între foștii soți.

Figura 31. **Statutul victimei în raport cu agresorul (situațiile când sunt/au fost parteneri intimi)**

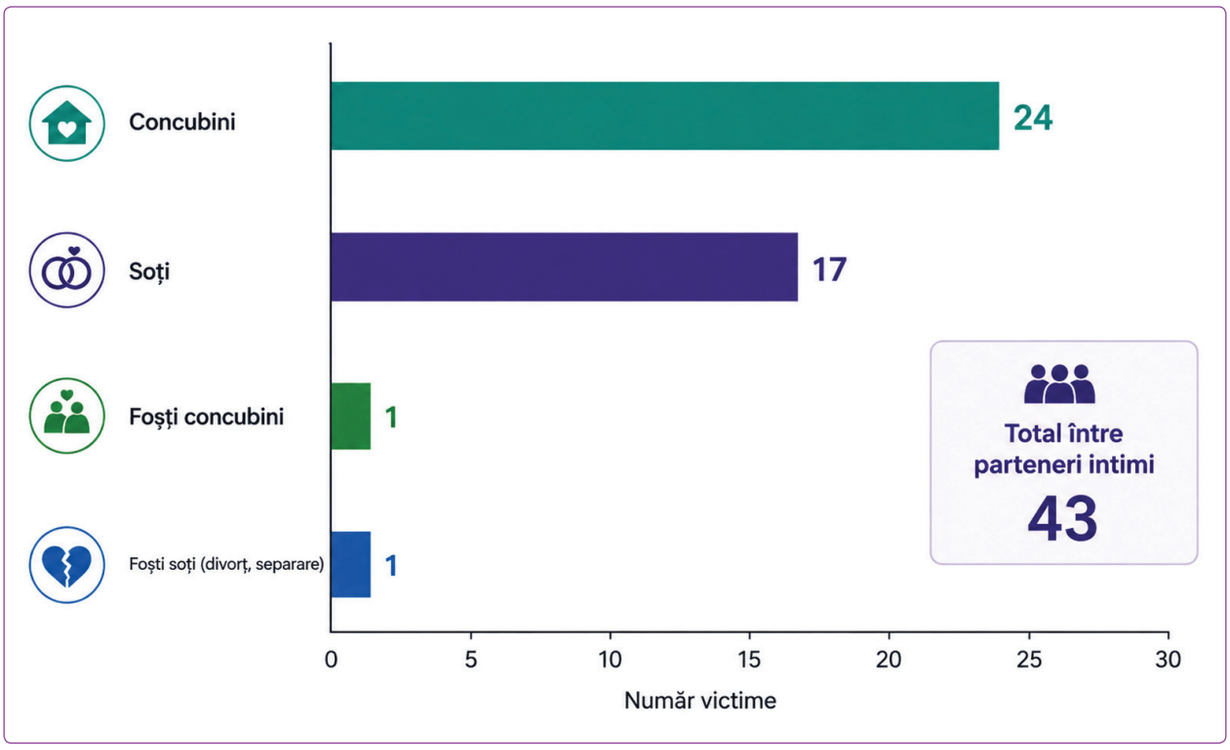

Astfel, din numărul total de cazuri analizate, violența între partenerii intimi s-a produs în 43 sau în peste 63%, fiind în creștere față de anii precedenți, chiar dacă numărul total de cazuri de violență este mai mic în raport cu perioadele anterioare.

Figura 32. **Statutul victimei în raport cu agresorul în cazurile de femicid (situațiile când sunt/au fost parteneri intimi)**

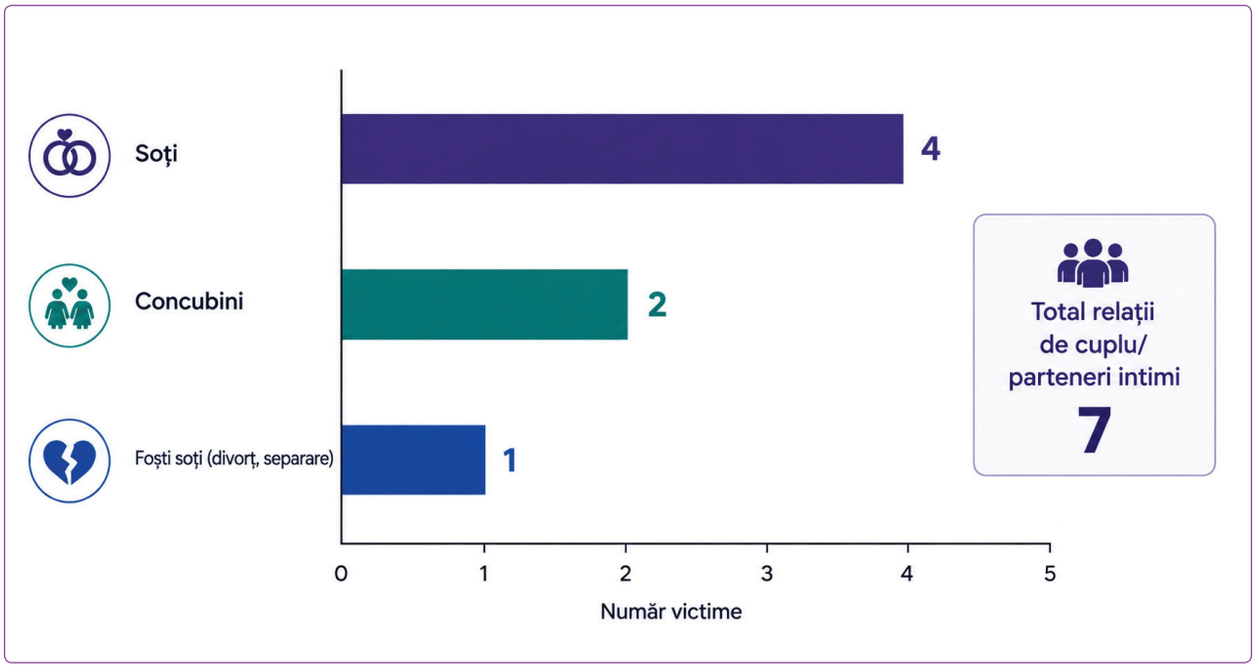

Informația despre durata relațiilor între parteneri relevă că aceasta variază de la 2-4 luni la 40-50 de ani de viață în cuplu. În cazul soților perioada de conviețuire a constituit cu precădere peste 20 ani, iar în cazul concubinilor a fost de până la 10 ani. De altfel, viața de cuplu a subiecților violenței nu presupunea neapărat domiciliul comun, deși acest format al relației predomină.

Rezultatele analizei confirmă că încetarea relațiilor intime între parteneri, oficializate și neoficializate, nu presupune imediat și garanții de siguranță pentru victime, inclusiv împotriva actelor de violență extremă. Respectiv, se impune reconstituirea mecanismului de intervenție a structurilor cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței de gen, inclusiv în mediul familiei. Un factor important în acest sens ar fi revizuirea atitudinii profesioniștilor (din organele de ocrotire a ordinii publice, serviciile de sănătate și cele de asistență socială) referitoare la posibilitatea/necesitatea de a accede fără consimțământ/acord în spații închise cu scopul de a înlătura pericolul pentru viața și integritatea fizică a persoanei.

Au fost înregistrate 26 de cazuri de femicid și violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății comise în afara relațiilor de cuplu. Au predominat situațiile de violență dintre copiii adulți și părinți – 13 cazuri, urmate de 5 cazuri de violență între frați/surori, câte 2 cazuri produse între ginere/socri și între cumnați și un caz de violență comis de nepot în raport cu bunica. În 3 situații nu s-a constatat existența unor relații familiale în sensul stabilit de lege, faptele fiind calificate în funcție de circumstanțele stabilite.

Figura 33. **Statutul victimei în raport cu agresorul (situațiile când nu sunt/au fost parteneri intimi)**

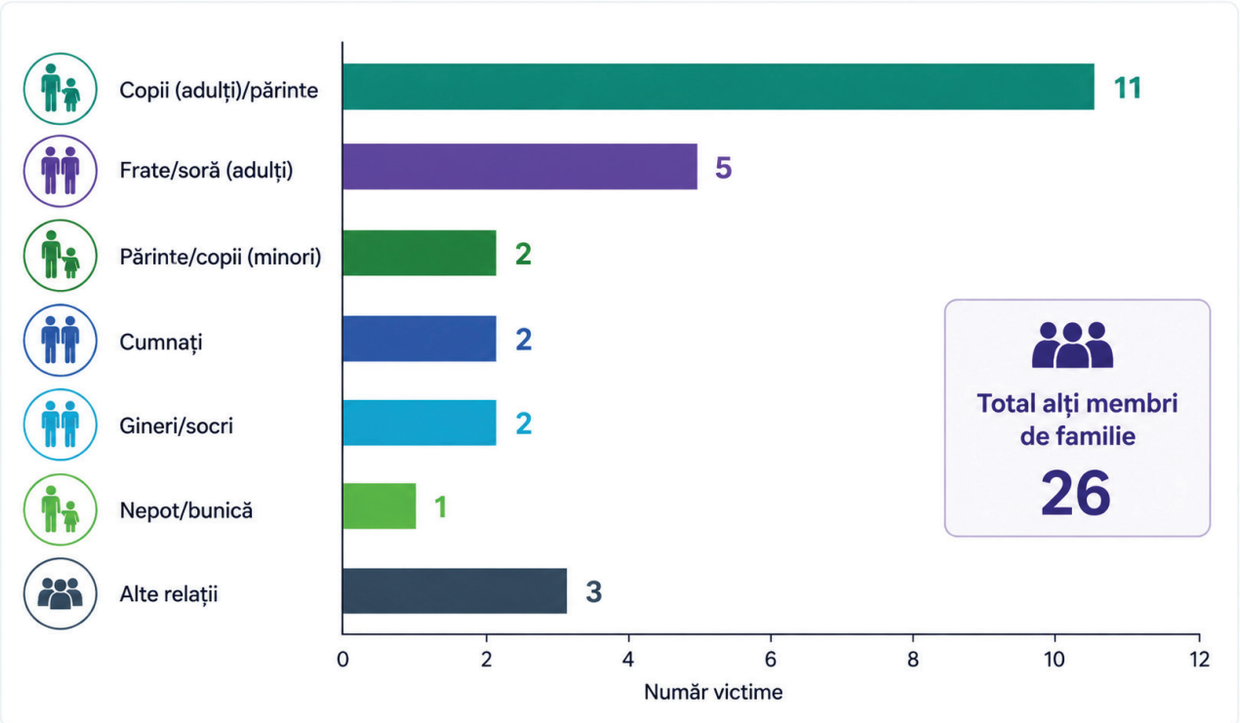

Au fost atestate 6 cazuri de femicid, inclusiv 3 cazuri de violență a fiilor adulți asupra mamelor, un caz de violență comis de ginere în raport cu soacra și un caz de violență comis de nepot în raport cu bunica. Un alt caz de femicid s-a produs între persoane care nu se aflau în relații de familie în sensul atribuit de legiuitor.

Figura 34. **Statutul victimei în raport cu agresorul în cazurile de femicid (situațiile când sunt/au fost parteneri intimi)**

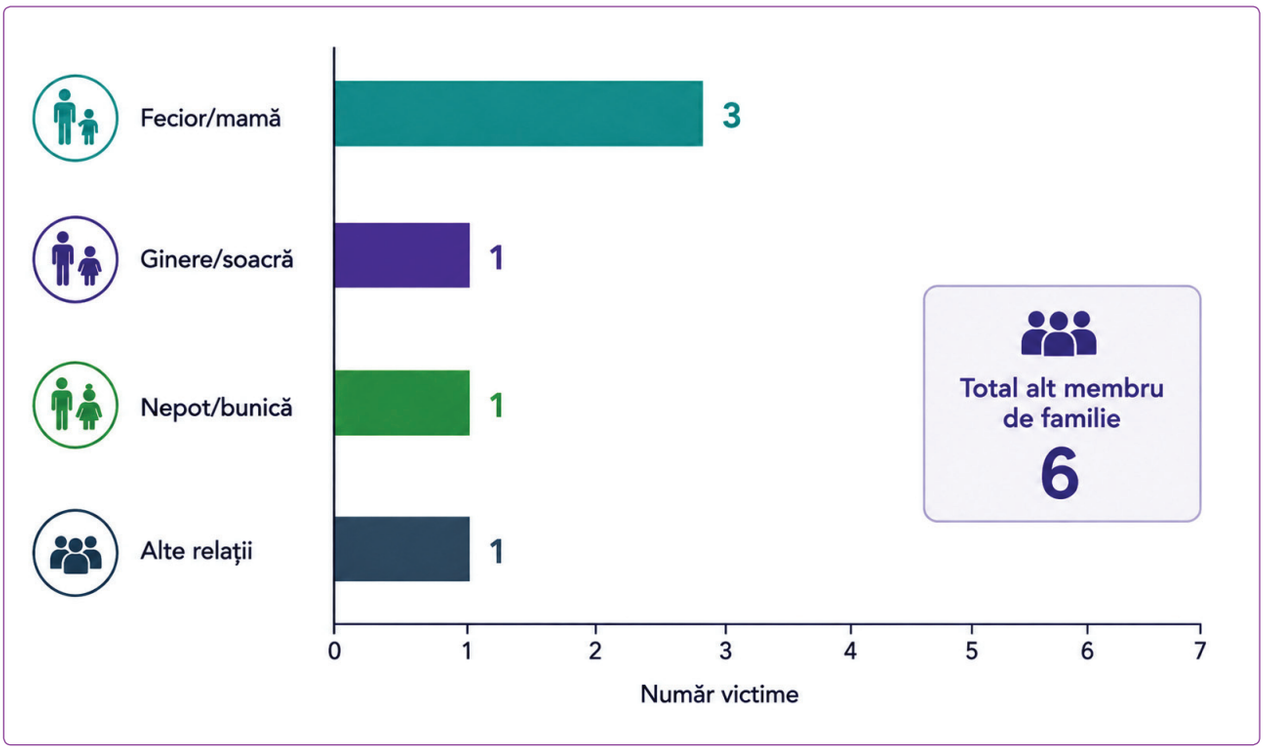

Rezultatele analizei arată că riscul de violență soldată cu consecințe grave și deosebit de grave nu depinde de natura relațiilor dintre victime și agresori și nici nu se reduce odată cu durata mai mare a relațiilor. Prin urmare, măsurile de prevenire/combatere a violenței trebuie să țină cont de factorii care declanșează/activizează comportamentul agresiv în fiecare caz individual.

INVESTIGAREA ȘI EXAMINAREA JUDICIARĂ A CAUZELOR PENALE

Rolul sectorului de justiție în cazurile de violență în familie este crucial pentru a asigura un răspuns holistic în combaterea fenomenului de violență în familie și pentru siguranța victimelor violenței. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) susține obligația pozitivă a statului de a investiga, urmări și pedepsi efectiv violența în familie. În cauzele recente, Luca v. Moldova și Vieru v. Moldova, CtEDO observă că autoritățile naționale sunt obligate să răspundă „imediat" la cazurile de violența în familie și să le proceseze cu o diligență specială. Curtea reiterează că „...obligația de a desfășura o investigație eficientă a tuturor actelor de violență în familie este un element esențial al obligației Statului în baza Articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului...", „...o diligență deosebită este necesară în vederea soluționării cazurilor de violență în familie, iar în cursul procedurilor interne trebuie luată în considerare natura specifică a violenței în familie...", „...principiul eficacității presupune că autoritățile judiciare naționale în niciun caz nu trebuie să fie pregătite să lase nepedepsită suferința fizică sau psihologică care a fost cauzată...".

4.1. Urmărirea penală a cazurilor (înregistrarea, calificarea faptei, soluția impusă)

Prezentul raport elucidează rezultatele analizei a 69 de cauze penale intentate pentru 68 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei, vătămarea corporală gravă sau cu determinare la suicid comise în perioada anului 2025 și atribuite în competența Comisiei: 10 în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 9 – în temeiul art. 27, art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 36 – în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. a) din CP, 3 – în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. b) din CP, 8 – în temeiul art. 201^1 alin. (4) din CP, 2 – în temeiul art. 201^1 alin. (1) lit. a) din CP și o cauză – în temeiul art. 151 alin. (4) din CP.

La momentul întocmirii raportului, din numărul total de 69 de cauze penale pentru violență intentate în anul 2025 în judecată au fost expediate 53. Astfel, în 39 de cauze instanța a adoptat soluții: au fost pronunțate 37 de sentințe de condamnare penală, a fost emisă o hotărâre de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și a fost pronunțată o sentință de încetare a procesului penal cu

aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol. În 3 cauze[25] procesul penal a fost clasat la etapa de urmărire penală, iar în 13 urmărirea penală continua.

Analiza procesului penal făcută în baza informației acumulate din formularele de colectare a datelor și din sentințele judecătorești a relevat că acesta se desfășoară deseori fără diligența cuvenită pentru examinarea circumstanțelor cauzei sub toate aspectele, complet și obiectiv. Cu mici excepții, activitatea în cadrul procesului penal se limitează la examinarea cazurilor izolate, preponderent doar a actului de violență sesizat. Totodată este omisă cercetarea eventualelor circumstanțe care pot oferi indicii despre o infracțiune prelungită sau un concurs de infracțiuni. Aceeași abordare este aplicată și în cazurile de violență gravă supuse analizei în cadrul Comisiei. Nu se ține cont de specificul violenței de gen în care formele extreme de violență de cele mai multe ori reprezintă actul culminant al unor manifestări violente de durată care au crescut în intensitate[26].

Activitatea în cadrul procesului penal dezvăluie aspecte sensibile începând cu înregistrarea comunicărilor despre cazuri de violență[27]. În conformitate cu prevederile Codului de procedură penală al Republicii Moldova (CPP)[28], procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului abilitat cu funcții de urmărire penală despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni. Organul de urmărire penală se consideră sesizat prin: plângere; denunț; autodenunț; depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni. Sesizarea se înscrie în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (n. n. – în Registrul nr. 1). Acțiunile procesuale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile CPP și numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracțiune.

Astfel, înregistrarea corespunzătoare și neîntârziată a sesizării despre un act de violență, inclusiv de violență în familie, care constituie faptă calificată în legea penală drept infracțiune, este procedeul prioritar și esențial pentru atingerea scopului legii de procedură penală – protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, astfel încât orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale[29].

---

[25] În c/p nr. 2025320103 intentată în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j), i) din CP procesul de urmărire penală a fost clasat, deoarece agresorul s-a spânzurat; în c/p nr. 2025190042 intentată în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP procesul de urmărire penală a fost clasat, iar fapta a fost examinată în cadrul altui dosar penal; în c/p nr. 2025450014 intentată în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP procesul a fost clasat, deoarece victima și agresorul au revenit la domiciliul lor din Italia.

[26] În calitate de exemplu elocvent care arată că impunitatea încurajează agresorii să comită violență mai frecvent și cu o intensitate sporită servesc circumstanțele cauzei nr. 2025340115. Din mărturiile uneia dintre victime s-a stabilit că inculpatul a recurs la violență psihică și fizică din primul an de căsnicie, însă ea nu se adresa la poliție, întrucât agresorul își cerea de fiecare dată iertare și aceasta îl ierta, chiar și în cazurile de maltratare care se soldau cu numeroase echimoze pe corp. Situațiile de acest gen se întâmplau și în prezența copiilor. Dacă agresorul se întorcea acasă noaptea în stare de ebrietate alcoolică o trezea pe soție și pe cele 2 fiice minore și, cu amenințări, o maltrata pe soție în prezența copiilor, manifesta un comportament foarte agresiv. De multe ori victima era nevoită să doarmă la podea, uneori la vecini. Comportamentul violent al agresorului se intensifica în timp, iar în 2022 el a încercat să-și incendieze soția stropind-o cu motorină, dar tentativa a eșuat. Deoarece era iertat după fiecare act de violență, din 2024 agresorul a început să aplice violență deja și asupra socrilor, când aceștia încercau să-i ia apărarea fiicei. Comportamentul agresiv a culminat cu actul de violență din 2025, când agresorul a recurs la acțiuni în raport cu fratele său, provocându-i vătămare gravă a integrității corporale soldată cu decesul victimei.

[27] În calitate de exemplu de practică vicioasă, transformată în obișnuință, servește consemnarea comunicărilor despre violență în Registrul nr. 2, fără acțiuni ulterioare eficiente, ceea ce încurajează agresorii grație impunității de care se bucură aceștia în consecință. Concluzia este susținută de următorul exemplu: din materialele c/p nr. 2025180451 constatăm că, până la data comiterii actului de violență (10.10.2025) soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, la 09.09.2025, la ora 21:55, Serviciul de gardă al IP Căușeni a recepționat de la Serviciul 112 informația referitoare la apelul cet. B. I. care a anunțat despre conflictul cu concubina B. V. Cazul a fost trecut în Registrul nr. 2, iar examinarea lui a fost finalizată prin emiterea încheierii despre lipsa componenței de contravenție prevăzute de art. 78[1] din Codul contravențional. În privința lui B. I. a fost emis un ORU pentru 5 zile. În aceeași zi agresorul a încălcat măsurile de protecție. Ulterior, la 26.09.2025, la ora 23:12, Serviciul de gardă al IP Căușeni a recepționat de la Serviciului 112 informația referitoare la apelul cet. B. V. care anunța despre conflictul cu concubinul B. I. la domiciliu. Cazul a fost înscris în Registrul nr. 2, iar examinarea lui a fost finalizată prin emiterea încheierii despre lipsa componenței de contravenție prevăzute de art. 78[1] din Codul contravențional. În privința lui B. I. a fost emis un ORU pentru 5 zile.

[28] Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003. Publicat: 05.11.2013 în Monitorul Oficial nr. 248-251 art. 699. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153183&lang=ro

[29] Articolul 1 din Codul de procedură penală al RM

Din totalul de 69 de dosare penale intentate pentru cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, comunicările despre violența gravă și deosebit de gravă au fost trecute în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr. 1) în doar 22 de cazuri sau în 32%. În alte 15 cazuri, comunicările despre violența gravă și deosebit de gravă au fost înscrise inițial în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (n. n. – Registrul nr. 2 care nu este element al procesului penal), după care peste o perioadă de timp (după caz, câteva zile sau câteva luni)[30], sesizarea era trecută în Registrul nr. 1 cu ulterioara pornire a urmăririi penale. În celelalte 32 de cazuri, formularele de colectare a informației nu oferă date despre registrul (Registrul nr. 1 sau Registrul nr. 2) în care a fost înscrisă inițial sesizarea despre violența gravă și deosebit de gravă. Vom nota că uneori lipsește orice informație în acest sens.

Figura 35. **Ordinea de înregistrare a cazurilor de violență**

[30] c/p nr. 2025250277 – cazul de femicid a fost comis la 24.01.2025, urmărirea penală a fost pornită la 01.12.2025, în baza art. 201[1] alin. (4) din CP;
c/p nr. 2025180256 – fapta a fost comisă începând cu 05.02.2025, urmărirea penală a fost pornită la 11.07.2025, în baza art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP;
c/p nr. 2025250207 – fapta a fost comisă la 17.04.2025, a fost trecută în R-1 la 05.08.2025, urmărirea penală a fost pornită la 13.08. 2025, în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP;
c/p nr. 2025030461 – fapta a fost comisă la 16.09.2024, a fost trecută în R-1 la 09.10.2024, urmărirea penală a fost pornită la 09.04.2025, în baza art. 201[1] alin .(3) lit. a) din CP;
c/p nr. 2025250223 – fapta a fost comisă la 29.05.2025, a fost trecută în R-1 la 20.08.2025, urmărirea penală a fost pornită la 17.09.2025, în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP etc.

Cu referire la cazurile de femicid vom specifica următoarele: în 6 dintre acestea (46%) sesizarea a fost consemnată în Registrul nr. 1, în 4 a fost înscrisă inițial în Registrul nr. 2 fiind ulterior trecută în Registrul nr. 1, cu referire la 3 cazuri informația lipsește.

S-a încetățenit practica de a consemna inițial comunicările despre presupusa violență în familie în Registrul nr. 2 și abia atunci când se stabilesc elementele componenței de infracțiune, înscrisul este făcut în Registrul nr. 1, metoda respectivă fiind aplicată și în cazul formelor extreme de violență. În esență această practică doar confirmă că autoritățile responsabile, precum organul de constatare și organul de urmărire penală, cu sprijinul tacit al procurorului, subestimează sau minimizează pericolul violenței în familie, justifică agresorul și transferă responsabilitatea pentru actul de violență către victimă, în acest fel demonstrând că profesioniștii au tendința de a aborda această categorie de infracțiuni discriminatoriu sub aspect de gen.

Problema ține de faptul că în astfel de cazuri (trecerea sesizării inițial în Registrul nr. 2) este pierdut timpul prețios în care putea fi desfășurată o investigație efectivă, sunt ratate șansele de a acumula probatoriul necesar imediat după comiterea faptei, este compromisă colaborarea eficienta cu victima și martorii implicați în dosarul respectiv. Investigarea operativă a actului de violență permite analizarea situației în ansamblu: frecvența manifestărilor de violență, vulnerabilitatea victimei, impactul psihologic. Acest model de acțiune rezultă și din jurisprudența CtEDO. Pe de altă parte, inacțiunile statului, elucidate frecvent de CtEDO în hotărârile sale, se reflectă și în modul defectuos de înregistrare a cazurilor de violență sesizate care este practicat de autoritățile naționale.

Autoritățile abilitate ar urma să-și revizuiască modul de operare la înregistrarea comunicărilor despre violență în familie. Profesioniștii trebuie să conștientizeze că înregistrarea sesizării despre un caz de violență nu este deocamdată o decizie de pornire a urmăririi penale care implică un anumit suport factologic pentru bănuiala rezonabilă de comitere a infracțiunii și, cu atât mai mult, nu este un act de punere sub învinuire a agresorului, lucru care implică prezența probelor pertinente de comitere a infracțiunii. În raport cu soluțiile menționate mai sus, actul de înscriere a sesizării despre infracțiune în Registrul nr. 1 este acțiunea inițială care deschide posibilități de ordin procesual pentru acumularea probatoriului într-un termen mai scurt, în condiții legale și cu garanții legale. Astfel, este suficient ca fapta descrisă în sesizarea/comunicarea verbală să indice asupra circumstanțelor care se regăsesc în dispoziția unei norme din Codul penal.

Rezultatele analizei constată că, la etapa de urmărire penală, s-a efectuat recalificarea faptei în 13 cauze, inclusiv în 7 cauze cu recalificarea într-o infracțiune mai gravă[31], iar în 6 cauze[32] cu recalificarea faptei în una mai puțin gravă.

[31] c/p nr. 2025220018: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (4) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e¹), j) din CP; c/p nr. 2025150393: fapta a fost recalificată – în loc de art. 145 alin. (2) lit .e¹) CP în art. 145 alin. (2) lit. e¹), j) din CP; c/p nr. 2025180220: cauza intentată în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) din CP a fost recalificată în baza art. 201¹ alin. (2) lit. c) din CP; c/p nr. 2025340115: cauza intentată în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP a fost recalificată în baza art. 201¹ alin. (4) din CP; c/p nr. 2025420428: cauza intentată în baza art. 201¹ alin. (1) lit. a) CP a fost recalificată în baza art. 27, art. 145 alin. (1) din CP; c/p nr. 2025150051: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (4) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e¹), j) din CP; c/p nr. 2025110170: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (4) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e¹) din CP

[32] c/p nr. 2025210052: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP în art. 201¹ alin. (2) lit. c) din CP; c/p nr. 2025260140: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (4) din CP în art. 201¹ alin. (1) lit. a) CP; c/p nr. 2025330077: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP în art. 201¹ alin. (1) lit. a) din CP; c/p nr. 2025040678: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP în art. 151 alin. (1) din CP; c/p nr. 2025250207: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP în art. 151 alin. (1) din CP; c/p nr. 2025260033: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201¹ alin. (3) lit. b) din CP în art. 177 alin. (3) din CP

Figura 36. **Recalificarea juridică a faptei la faza urmăririi penale**

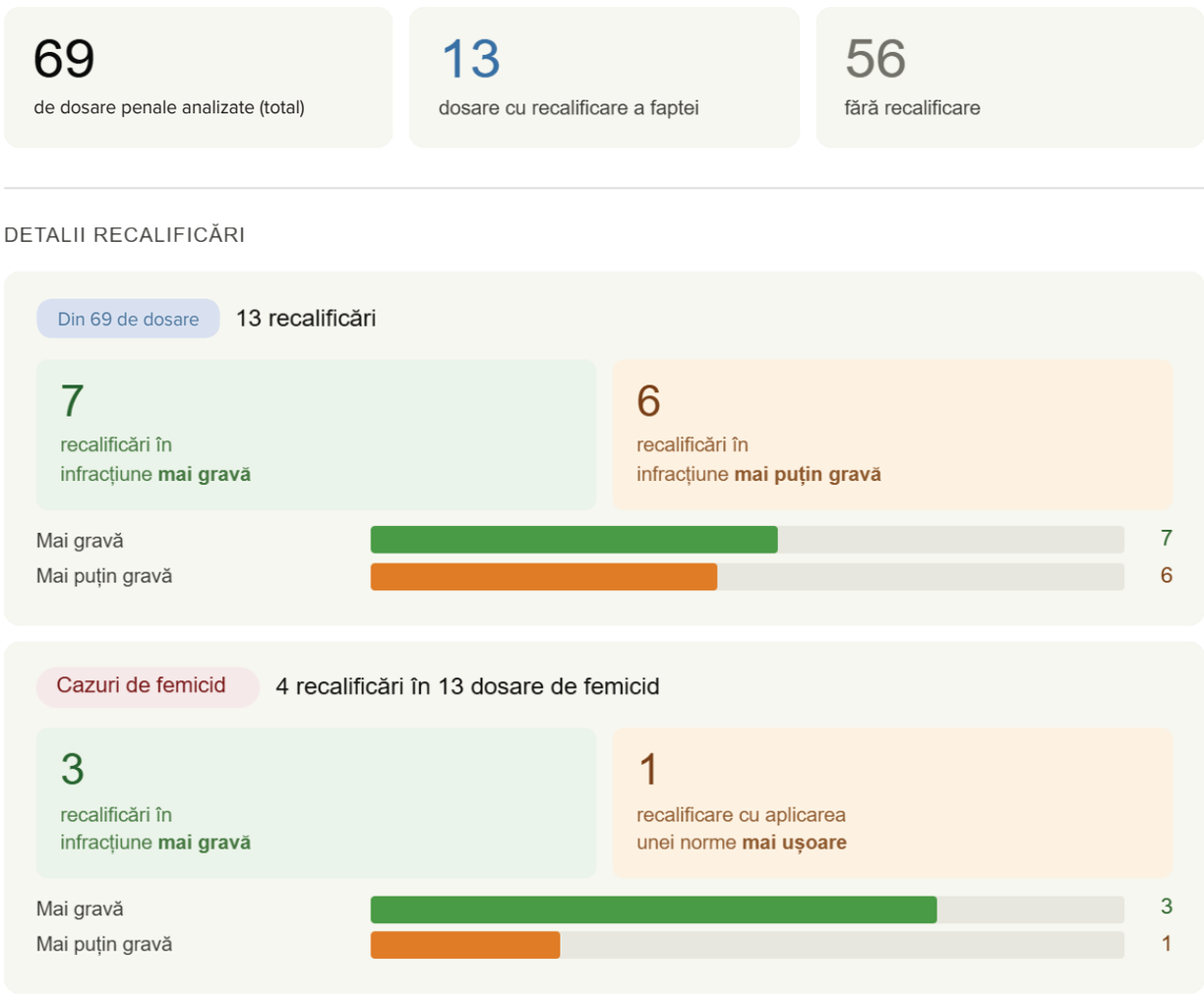

Fapta a fost recalificată și în 4 cazuri de femicid[33], inclusiv în 3 cazuri recalificarea s-a efectuat în sensul agravării faptei și într-un caz în sensul calificării faptei conform unei norme mai ușoare. În linii generale, procesul de recalificare a faptelor în cauzele de violență analizate, inclusiv în cele de femicid, poate fi considerat satisfăcător. Cu toate acestea, în unele cazuri circumstanțele dezvăluie o practică neuniformă de calificare a faptelor în situații asemănătoare. Astfel, într-o cauză[34], fapta a fost calificată inițial în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății soldată cu decesul victimei, fiind ulterior recalificată conform art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j) din CP – omor comis cu deosebită cruzime asupra unui membru de familie. O situație similară a fost remarcată și în cauza nr. 2025150393 care inițial a fost calificată în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP ca omor al unui membru de familie, însă mai târziu a fost recalificată în conformitate cu art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j) din CP fiind adăugat elementul agravant de omor comis cu deosebită cruzime.

[33] c/p nr. 2025150393: fapta a fost recalificată – în loc de art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j) din CP; c/p nr. 2025150051: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201[1] alin. (4) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e[1]), j) din CP; c/p nr. 2025110170: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201[1] alin. (4) din CP în art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP; c/p nr. 2025260140: fapta a fost recalificată – în loc de art. 201[1] alin. (4) din CP în art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP

[34] c/p nr. 2025220018: potrivit raportului de examinare medico-legală a cadavrului, au fost depistate cel puțin 14 plăgi în regiunea capului și pe suprafața corpului.

În unele cazuri recalificarea faptei a generat anumite neclarități. Astfel, la 14.02.2025 a fost pornită urmărirea penală în cadrul c/p nr. 2025260033 în baza faptului că până în luna februarie 2025, cet. O. C. manifesta comportament agresiv în raport cu concubina D. A. (însărcinată în 32 de săptămâni) și a copiilor ei minori – D. C., a. n. 2014, și D. B., a. n. 2022, provocându-i victimei o stare de anxietate și tensiune emoțională. Concomitent, urmărind izolarea concubinei și impunerea controlului personal, agresorul o amenința pe femeie cu răfuială fizică și o șantaja cu distribuirea unor poze intime. Acțiunile concubinului au determinat-o pe D. A. la suicid. Fapta a fost calificată în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP. La 03.10.2025 cauza penală a fost expediată în judecată și în prezent se află pe rol pentru fapte calificate în temeiul art. 177 din CP (Încălcarea inviolabilității vieții personale). Din informația disponibilă nu a fost posibil de stabilit calificarea precisă făcută în cadrul cauzei și circumstanțele care au determinat recalificarea faptei.

O situație[35] de recalificare a faptei agresorului la faza urmăririi penale a suscitat motive de îngrijorare. La acest subiect ne vom referi în continuare, în studiul de caz de mai jos.

Studiu de caz 1: Recalificarea faptei la etapa de urmărire penală

La 02.03.2025, între orele 17:30 și 18:00, aflându-se la domiciliul situat într-o localitate din raionul Comrat, cet. P. S., a. n. 1975, i-a aplicat soției, P. S., a. n. 1974, o lovitură cu pumnul în față, apoi multiple lovituri cu cuțitul pe diferite părți ale corpului provocând decesul victimei. Conflictul între subiecții violenței și acțiunile violente în desfășurare ale agresorului au fost înregistrate de camera video instalată la domiciliu. În aceeași zi a fost pornită urmărirea penală în cadrul cauzei penale nr. 2025190042, în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP.

După câteva luni, la data de 14.07.2025, același caz de violență care a avut loc la 02.03.2025 a fost trecut repetat în Registrul nr. 1 și în aceeași zi, adică tot la 14.07.2025, a fost pornită urmărirea penală într-o nouă cauză penală cu nr. 2025190167, dar deja în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP. La a patra zi de la pornirea urmăririi penale, adică la data de 18.07.2025, cauza penală nr. 2025190167 intentată în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP a fost trimisă în judecată în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției (în conformitate cu art. 80 din CP, art. 504 din CPP).

Instanța de judecată a acceptat examinarea cauzei în procedură specială, în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției, și i-a aplicat agresorului pentru fapta calificată în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP pedeapsa propusă de procuror – 8 ani și 5 luni privațiune de libertate, cu ispășire într-un penitenciar de tip închis.

Analiza circumstanțelor cazului, în măsura permisă de sursele disponibile (sentința adoptată la 28.08.2025 și Formularul de colectare a datelor despre violența în familie), atestă un șir de împrejurări care pun la îndoială temeinicia soluției impuse. Astfel, inițial infracțiunea din 02.03.2025, comisă de către P. S. în raport cu fosta soție, P. S., cu care locuia separat, dar în aceeași gospodărie, a fost înscrisă în Registrul nr. 1 și tot în această zi, la 02.03.2025, a fost pornită urmărirea penală, conform semnelor calificative ale infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP – dosarul penal nr. 2025190042.

Conform înregistrărilor de pe camera audio/video instalată la domiciliu, în intervalul de timp de la 17:04:56 până la 17:05:49, agresorul i-a aplicat victimei mai multe lovituri cu cuțitul în spinare. Adică, timp de 53 de secunde agresorul a lovit fără întrerupere victima cu cuțitul în regiunile vitale ale corpului. Din cauza loviturilor și a hemoragiei provocate de acestea, victima a căzut la podea și nu putea chema în ajutor. Agresorul a lăsat-o fără ajutor și a ieșit afară. Apoi, de câteva ori a întrat în încăpere, iar la ora 18:01 (conform înregistrărilor din telefon) agresorul a făcut un apel telefonic, dar nu la Serviciul 112, ci la un consătean – S. G., angajat al poliției. Vorbind în limba găgăuză, agresorul

[35] c/p nr. 2025190042 și c/p nr. 2025190167

i-a comunicat polițistului la telefon: „Vino că eu am omorât-o”. Sosind la fața locului, polițistul S. G. nu l-a găsit acasă pe agresor. Constatând că victima da semne de viață a chemat medicul din sat și ambulanța. La ora 18:34 a sosit ambulanța și a constatat decesul victimei. Este relevant de menționat că, potrivit actului de expertiză medico-legală, victimei i-au fost aplicate 9 lovituri de cuțit în spinare, cauzându-i-se vătămare penetrantă a plămânului drept în 4 locuri, vătămare penetrantă a ficatului în 3 locuri, totodată i-au fost rupte 3 coaste. Multiplele lovituri cu cuțitul care avea lama cu lungimea de 8–9 cm, intensitatea de aplicare a loviturilor, localizarea leziunilor pe corp, forța cu care au fost aplicate loviturile (agresorul a rupt cuțitul), lăsarea victimei fără ajutor sugerează intenția agresorului de a omorî victima. De asemenea, intenția de omor rezultă și din cuvintele pe care i le-a spus polițistului la telefon în limba găgăuză: „Vino că eu am omorât-o”. În baza celor evocate considerăm că inițial fapta agresorului a fost calificată corect în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP.

În procesul urmăririi penale au fost identificate niște circumstanțe nefavorabile agresorului. Astfel, în această familie conflictele aveau loc sistematic, ceea ce a fost menționat și în depozițiile participanților la procesul de judecată. Agresorul este dependent de alcool, este caracterizat negativ în comunitate, s-a aflat în perioada anilor 2022–2023 la evidența poliției ca agresor familial. De altfel, cet. P. S. a fost luat la evidență de către poliție în urma comiterii actelor de violență care au servit în calitate de temei pentru pornirea la 20.09.2022 a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr. 2022190321 – în baza art. 201[1] alin. (1) lit. b) din CP, pentru agresiuni asupra soției. La 04.03.2023, în circumstanțe necunoscute, cauza a fost încetată în temeiul art. 275 p. 9) din CPP – existența altor circumstanțe prevăzute de Codul penal care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Recalificarea faptei în speță în baza art. 201[1] alin. (4) din CP se pare că a fost lipsită de temei factologic. Circumstanțele descrise mai sus, inclusiv acțiunile de prejudiciere a integrității corporale a victimei, manifestate activ și care țînteau conștient regiunile vitale ale corpului, precum și inacțiunile ulterioare de neacordare a ajutorului pentru a încerca salvarea vieții victimei, indică indubitabil asupra intenției și dorinței agresorului pentru un final letal.

În procesul examinării judiciare a dosarului penal nr. 2025190167 în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța de judecată a luat în considerare, în calitate de circumstanțe atenuante, că inculpatul și-a recunoscut vina și a contribuit activ la examinarea cazului. Însă, potrivit art. 505 din Codul de procedură penală, aceste aspecte – voința învinuitului de a coopera la efectuarea urmăririi penale și recunoașterea vinovăției – se regăsesc printre condițiile legale pentru încheierea Acordului de recunoaștere a vinovăției, deci, nu le poate fi atribuită valență dublă și în calitate de circumstanțe atenuante. Totodată, urma să se țină cont și de faptul că, în situația în care faptele prejudiciabile ale agresorului au fost înregistrate de camera audio/video de la domiciliu, acesta nu prea avea alternativă pentru „căința sinceră”. Totodată, instanța de judecată nu a identificat circumstanțele care agravează răspunderea inculpatului pentru comiterea infracțiunii, chiar dacă din circumstanțele cauzei rezultă clar comiterea infracțiunii cu o deosebită cruzime și de către o persoană aflată în stare de ebrietate.

În altă ordine de idei, este important să se țină cont și de faptul că, potrivit art. 504 din CPP, procedura de încheiere a Acordului de recunoaștere a vinovăției se aplică în cazul infracțiunilor care prevăd pedeapsa cu închisoare pentru un termen de până la 15 ani inclusiv. Totodată, conform art. 364[1] din CPP, judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Este esențial de reținut și faptul că, potrivit art. 80 din Codul penal, în cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie un Acord de recunoaștere a vinovăției, limitele de pedeapsă se reduc cu o treime, iar potrivit art. 80[1] din Codul penal, în cazul judecării faptei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, inculpatul beneficiază de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă.

Codul penal al Republicii Moldova pedepsește fapta prevăzută la art. 145 alin. (2) lit. e[1]) cu privare de libertate pentru un termen de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață. Astfel, sancțiunea

respectivă exclude posibilitatea judecării cauzei atât în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției, cât și în baza probelor administrate la faza de urmărire penală. În același timp, fapta prejudiciabilă prevăzută la art. 201[1] alin. (4) din CP se pedepsește cu detenție pe un termen de la 12 la 15 ani. Deci, recalificarea faptei din art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP în art. 201[1] alin. (4) din CP oferă posibilitatea judecării cauzei nu numai în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, ci și în temeiul Acordului de recunoaștere a vinovăției.

Pentru inculpat era mai favorabilă aplicarea pedepsei conform art. 80 din CP care reduce limitele sancțiunii cu 1/3 (8 ani – 10 ani) decât aplicarea art. 80[1] din CP care reduce limitele sancțiunii cu 1/4 (9 ani – 11 ani și 3 luni). Cu atât mai mult, inculpatului nu-i era convenabilă pedeapsa cu privațiune de libertate pentru un termen de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață pentru fapta calificată inițial conform art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP. Prin urmare, în locul unei pedepse de cel puțin 15–16 ani privațiune de libertate care rezulta din circumstanțele obiective ale cazului, inculpatul P. S. s-a ales cu o pedeapsă care prevedea detenție pe un termen de 8 ani și 5 luni.

Evaluarea situației din perspectivă calificării faptelor prejudiciabile ale agresorului a scos în evidență și alte lacune. Astfel, rezultatele analizei cauzelor atribuite în competența Comisiei au stabilit situații de violență cu consecințe grave comise în privința victimei însărcinate în condițiile în care agresorul cunoștea cu certitudine despre sarcină[36], sau profitând de starea de neputință[37] (vârstă înaintată, victima dormea), însă organul de urmărire penală nu a calificat fapta și în temeiul art. 201[1] alin. (2) lit. a[1]) din CP ca fiind săvârșită în condițiile concursului de infracțiuni, pentru a asigura aplicarea unei pedepse corespunzătoare tuturor circumstanțelor obiective ale cazului.

Calitatea urmăririi penale în unele cazuri lasă loc de mai bine și din alte aspecte. Astfel, c/p nr. 2025360077 de tragere la răspundere a agresorului pentru acte de violență asupra fratelui a fost pornită inițial în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP, iar ulterior a fost recalificată conform art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP. Totuși, pentru a elucida toate circumstanțele, organul de urmărire penală nu a ținut cont de declarațiile martorilor referitoare la actele de violență aplicate victimei în ajun. De asemenea, nu a extins urmărirea penală pentru a investiga declarațiile fiicei minore a părții vătămate care a comunicat că inculpatul l-a lovit pe tatăl său în prezența ei, apoi a alungat-o acasă. Se impunea examinarea acestor circumstanțe sub toate aspectele, inclusiv din perspectiva aprecierii integrității psihologice a copilului martor la violența asupra părintelui. Rezultatele investigațiilor ar fi putut influența și calificarea faptelor agresorului.

Reticența organului de constatare de a reacționa prompt și de a asigura investigarea neîntârziată a circumstanțelor cazului rezultă și din informația acumulată în cadrul cauzei penale nr. 2025360148. Astfel, potrivit materialelor cauzei respective, în perioada ianuarie – aprilie 2025, agresorul S. S., eliberat recent înainte de termen din penitenciar, manifesta sistematic un comportament agresiv în privința concubinei, I. N., a. n. 2003, provocându-i stări de tensiune și suferință psihică prin ofense, injurii, insulte și aplicarea violenței fizice. La solicitarea victimei, instanța de judecată a emis la 08.04.2025 o ordonanță de protecție pentru un termen de 3 luni, obligându-l pe agresor inclusiv să nu se apropie de locul aflării victimei, să n-o contacteze telefonic sau prin corespondență etc. În ziua următoare, la 09.04.2025, dar apoi și la 20.04.2025, agresorul a încălcat măsurile de protecție, iar victima a anunțat poliția despre aceste fapte. La 18.04.2025, la ora 20:30, din cauza presiunilor din partea agresorului, victima a comis o tentativă de suicid luând mai multe pastile de „Paracetamol 500 mg". Tânăra a fost descoperită întâmplător de tatăl său care a organizat transportarea urgentă la spital, victima fiind salvată. În urma acestor fapte, IP Ungheni a pornit la 23.04.2025 c/p nr. 2025360148 în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP și tot în aceeași zi a pornit și cauzele penale nr. 2025360150 și nr. 2025360151 conform art. 320[1] din CP care au fost ulterior conexate la c/p nr. 2025360148. Instanța

[36] c/p nr. 2025260033, c/p nr. 2025240188
[37] c/p nr. 2025370132, c/p nr. 2025030172, c/p nr. 2025250277

de judecată a examinat cauzele penale într-o procedură și a aplicat pedeapsa definitivă – 8 ani de închisoare cu ispășire în penitenciar de tip semiînchis. Totuși rămâne neelucidata întrebarea dacă urmărirea penală în cazurile de neexecutare a ordonanței de protecție pentru victima violenței în familie ar fi fost pornită și în lipsa tentativei de suicid.

S-a constatat în procesul de analiză că urmărirea penală în cauza penală nr. 2025250277[38] a fost pornită cu mare întârziere. Fiul a comis violență în privința mamei la 23.01.2025, iar la 24.01.2025 victima a fost depistată decedată. Conform raportului de expertiză judiciară din 12.03.2025, decesul victimei a survenit în rezultatul traumei închise a toracelui, cu fractură directă a coastelor 2, 3, 4, 5, etc., și se califică ca vătămare corporală gravă a integrității corporale sau a sănătății. Cu toate acestea, cazul a fost înregistrat și a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP abia la 01.12.2025 sau peste 10 luni. În ședința de judecată succesorul părții vătămate (fiica victimei și sora inculpatului) a declarat că părinții locuiau în aceeași curte cu fratele (inculpatul) și cu un nepot. Ea a confirmat caracterul sistematic al violenței în familie. Inculpatul avea un comportament agresiv în raport cu părinții, le lua banii și bunurile, consuma excesiv alcool și nu avea grijă de casă, iar când era în stare de ebrietate nimeni nu-l putea calma. Victima se plângea deseori că inculpatul o bate din motiv că nu-i dă bani pentru a-și procura băuturi alcoolice. Femeia (mama abuzatorului) s-a adresat la poliție, iar angajații instituției au asigurat-o că vor lua măsuri, fără a întreprinde însă ceva. Martorii au mai declarat în instanță că victima îngrijea de soțul paralizat cu care locuia în căsuța din vale. Actele de violență asupra victimei s-au produs în prezența soțului paralizat, după care agresorul a lăsat victima zăcând la podea și a plecat. În dimineața zilei următoare, la 24.01.2025, victima a fost depistată decedată în același loc. Toată noaptea soțul paralizat s-a aflat în aceeași cameră cu victima decedată care zăcea pe podea. În luna aprilie 2025 a decedat și soțul victimei. La acea dată urmărirea penală pentru cazul de violență din 23.01.2025 încă nu era pornită, respectiv nu au fost făcute investigații pentru a stabili eventualul impact al acțiunilor violente ale inculpatului și asupra tatălui său paralizat. Bărbatul i-a comunicat fiicei (succesoarea părții vătămate în speță) că inculpatul a bătut-o pe mamă mai întâi în bucătărie și apoi în casă, lăsând-o să zacă la podea unde ea a și decedat. Astfel, tergiversarea pornirii urmăririi penale în acest caz a afectat atât plenitudinea investigațiilor, cât și, eventual, calificarea acțiunilor inculpatului.

În cauza penală nr. 2025180256 pornită la 11.07.2025 în baza art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP pentru tentativa de suicid a minorei C. A., a. n. 2009, în procesul investigațiilor a apărut necesitatea de a verifica circumstanțele unui presupus act de violență sexuală asupra minorei care ar fi putut fi comis de concubinul mamei. Investigația cazului se desfășoară lent. La situația din decembrie 2025 (după 5 luni de la pornirea urmăririi penale) organul de urmărire penală încă nu dispusese evaluarea psihiatrico-psihologică a minorei pentru a stabili ce a determinat-o să recurgă la tentativa de suicid și cine este agresorul în cadrul acestui caz: mama copilului sau concubinul mamei ori ambii. Urmărirea penală continuă.

În cauza penală nr. 2025040678 pornită în conformitate cu art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP, în ședința de judecată s-a constatat că subiecții violenței nu sunt membri de familie, astfel fapta agresorului a fost recalificată în baza art. 151 alin. (1) din CP și a fost stabilită o pedeapsă neprivativă de libertate, cu aplicarea art. 90 din Codul penal (potrivit legii penale nu se aplică prevederile art. 90 din Codul penal în cazul faptelor calificate în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP)). Drept temei a servit faptul că victima și agresorul nu se află în relații de concubinaj mai mult de un an, deși potrivit art. 133[1] din CP, foștii concubini tot au calitatea de membri de familie.

[38] Pornirea cu întârziere a urmăririi penale s-a constatat și în c/p nr. 2025250223 – după 3,5 luni, în c/p nr. 2025250207 – după 4 luni, în c/p nr. 2025030461 – după 6 luni etc.

Rezultatele analizei au scos în evidență și cazuri[39] în care dosarele penale au inclus mai multe episoade sau cauzele au fost comasate fiind transmise spre examinare judiciară într-o procedură. Asemenea soluții ar putea fi promovate în calitate de practici pozitive.

Datele analizate arată că în 36 de cauze penale sau în 52% din numărul lor total în privința agresorului la etapa de urmărire penală a fost aplicată măsura preventivă – arestul. În această listă se regăsesc și 8 cauze penale intentate pentru femicid. În cadrul altor 3 cauze (inclusiv într-o cauză de femicid) agresorul a fost plasat într-o instituție de psihiatrie, iar într-o cauză cu 2 victime (caz de femicid) agresorul s-a sinucis spânzurându-se. În celelalte 28 de cauze penale, inclusiv în 2 intentate pentru femicid, agresorul a fost supus urmăririi penale rămânând în stare de libertate.

Figura 37. **Aplicarea măsurilor de constrângere în raport cu agresorul**

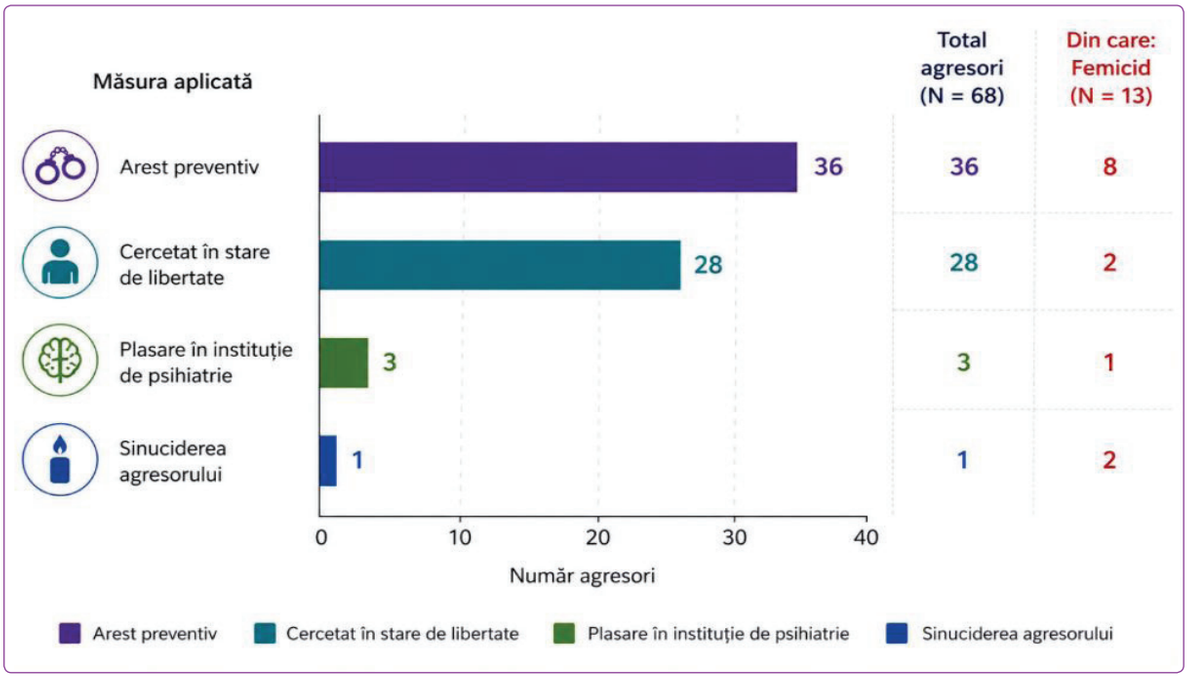

Motivele neaplicării măsurilor preventive includ: internarea victimei în spital; lipsa probatoriului pentru a solicita aplicarea arestului (concluzionăm că, în unele cazuri, organul de urmărire penală (OUP) continuă să considere măsurile preventive ca o formă de pedeapsă pentru comiterea faptei prejudiciabile); aflarea agresorului peste hotare. Din aceste 28 de cauze când în perioada investigațiilor agresorii s-au aflat în libertate în 12 cazuri au fost impuse măsuri de protecție, cu precădere ordine de restricție de urgență pentru un termen de până la 10 zile.

În procesul de analiză a cazurilor care fac obiectul activității Comisiei s-a stabilit că în unele situații procurorul nu indică în rechizitoriu circumstanțele atenuante și agravante. De fapt, la acest subiect nu există o practică uniformă și bine argumentată, iar incertitudinea este determinată de modul diferit de înțelegere și interpretare a normelor procesual-penale. O parte dintre judecători susține necesitatea de a enumera în rechizitoriu circumstanțele atenuante și agravante care se desprind din tabloul obiectiv al faptei prejudiciabile. Concluzia rezultă inclusiv din textul sentințelor în care se motivează aplicarea sau neaplicarea circumstanțelor, în special a celor agravante. Alți judecători nu atribuie acestor omisiuni un caracter imperativ. Pentru ultimii este suficient ca din fabula cauzei să se întrevadă existența, după caz, a circumstanțelor atenuante sau/și agravante la comiterea faptei.

[39] c/p nr. 2025340115, c/p nr. 2025360148, dosarul nr. 1-147/2025 etc.

Situația se explică prin faptul că analiza circumstanțelor atenuante și agravante este necesară la individualizarea pedepsei, iar aceasta este prerogativa exclusivă a instanței de judecată, fapt confirmat de art. 75 din Codul penal „...la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, *instanța de judecată* ține cont de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea...". Prin urmare, adepții poziției respective susțin următoarele: chiar dacă rechizitoriul nu conține enumerarea expresă a circumstanțelor atenuante și agravante, dar ele rezultă din textul de analiză a faptei prejudiciabile, acest lucru nu scutește judecătorul de obligația de a aplica în modul corespunzător norma legii penale referitoare la individualizarea pedepsei penale. Considerăm că se impune necesitatea de a elabora niște recomandări cu caracter explicativ pentru a exclude interpretarea diferită a normelor legale și a asigura un model univoc de aplicare a legii.

La momentul întocmirii prezentului raport, la faza de urmărire penală se află 13 cauze penale intentate pentru cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Termenul de urmărire penală în 3 cauze este de până la 3 luni, în 5 cauze constituie până la 6 luni și în 4 cauze este de până la 10 luni. O cauză[40] se află la etapa de urmărire penală de peste un an. Printre cele 13 cauze aflate în faza de urmărire penală sunt și 2 cauze penale pornite pentru femicid[41], în cazul lor termenul de urmărire penală constituind 4 luni.

Din informația disponibilă în procesul de analiză a cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății rezultă că organul de urmărire penală nu este preocupat să stabilească dacă comiterea infracțiunilor a fost determinată de prejudecăți de gen. Este necesar de a consolida capacitățile profesioniștilor cu funcții de exercitare/control a urmăririi penale pentru ca aceștia să acorde atenția cuvenită analizei relațiilor de putere, a percepțiilor sociale și a dinamicii relațiilor dintre agresor și victimă etc. Aceasta ar asigura o cercetare mai detaliată a circumstanțelor în procesul de urmărire penală și ar face posibilă determinarea unor eventuale motive de gen în cazul comiterii infracțiunilor.

4.2. Judecarea cauzelor penale (procedura de cercetare judiciară, pedeapsa aplicată)

La momentul întocmirii raportului, din numărul total de 69 de cauze penale intentate pentru cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății în judecată au fost expediate 53. În 39 de cauze instanța de judecată a adoptat soluții – 37 de sentințe de condamnare penală, o sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și o sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol[42].

Din numărul total de cauze penale examinate în care instanța de judecată a pronunțat o soluție, 12 au fost examinate în procedură generală, o cauză – în procedură specială de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical (art. 99 din CP, art. 499 din CPP), 3 – în procedură specială privind Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 80 din CP, art. 504 din CPP) și 23 – în procedură specială în baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art. 80^1 din CP, art. 364^1 din CPP).

Din cele 7 cauze de femicid examinate de instanța de judecată cu impunerea unei soluții, 3 au fost examinate în procedură generală, iar alte 4 cauze în procedură simplificată, inclusiv o cauză conform procedurii speciale privind Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 80 din CP, art. 504 din CPP) și

[40] c/p nr. 2025440062: victima S. E. de 76 ani a fost găsită la 03.02.2025 decedată cu semne de moarte violentă în domiciliul surorii V. A. de 79 ani. Potrivit informației colectate, agresoarea a fost internată în spitalul de psihiatrie în condițiile art. 490 din CPP. Altă informație despre procesul de urmărire penală și soluțiile impuse în această cauză lipsește.

[41] c/p nr. 2025390185, c/p nr. 2025260210

[42] În c/p nr. 2025150051 agresorul a fost internat în spitalul de psihiatrie în condițiile art. 490 din CPP. Altă informație referitoare la această cauză lipsește.

3 – în procedură specială în baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art. 80[1] din CP, art. 364[1] din CPP).

Rezultatele analizei confirmă că circa 2/3 dintre cauzele penale examinate de instanța de judecată cu impunerea unei soluții au urmat procedura simplificată. Justițiarii explică în sentințe preferința pentru procedura simplificată făcând trimitere la *Recomandarea nr. (87) 18 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind simplificarea justiției penale* pe care o aplică în calitate de instrument ce oferă avantajul soluționării cu celeritate a cauzelor penale atunci când inculpatul recunoaște în totalitate fapta săvârșită, fie prin Acordul de recunoaștere a vinovăției, fie prin solicitarea ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Este relevant de reținut că, de regulă, violența în familie este o infracțiune flagrantă, adică făptașul este cunoscut, iar faptele și urmările sunt destul de evidente pentru a le putea nega. Totodată, în cazul recunoașterii vinovăției, agresorul obține și o pedeapsă mai blândă. Or, conștientizarea caracterului prejudiciabil al comportamentului violent, recunoașterea vinei și căința sinceră, dacă sunt reale, reprezintă un pas decisiv în procesul de corectare a inculpatului. Prin aceasta se explică logica utilizării unei proceduri simplificate și impunerea unei pedepse mai blânde. Problema este că deseori agresorul nu-și recunoaște cu bună-credință vinovăția pentru fapta săvârșită și minte când declară că se căiește sincer. În acest fel agresorul comite un abuz de drept care până la urmă are un impact devastator pentru victimă. Mai grav este că participanții la proces, în special instanța de judecată, de regulă, nu se preocupă să stabilească cu certitudine dacă inculpații manifestă bună-credință și sinceritate când își exprimă atitudinea față de comportamentul violent. Reticența profesioniștilor în acest sens le favorizează agresorilor abuzul de drept și-i încurajează să repete violența. Analiza cauzelor atribuite în competența Comisiei a dezvăluit mai multe astfel de situații[43]. În acest sens este relevant următorul studiu de caz.

Studiu de caz 2. Aplicarea defectuoasă a procedurii simplificate

La 28.02.2025, cet. C. Gh., a. n. 1962, fiind în stare de ebrietate, în timpul conflictului cu ginerele, P. I., a. n. 1983, i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în diferite regiuni ale corpului și l-a doborât la pământ, apoi a luat un cuțit de bucătărie și i-a aplicat mai multe lovituri în regiunea abdomenului și în alte regiuni ale corpului cauzându-i vătămări corporale grave.

La solicitarea inculpatului, cauza penală nr. 2025220087 a fost judecată în procedură simplificată, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În judecată inculpatul a declarat că-și recunoaște vina. Fiind audiat după regulile de audiere a martorului acesta a comunicat că, în ziua indicată, ginerele său, P. I., l-a trezit dimineața și l-a amenințat că va veni noaptea și-l va omorî. Seara ginerele a intrat în camera lui și inculpatul, ca să se apere, a luat cuțitul de pe fereastră și l-a lovit. Nu știe de câte ori i-a aplicat ginerelui lovituri cu cuțitul.

Partea vătămată, P. I., în ședința de judecată a declarat că nu-l iartă pe inculpat, deoarece el și după acel caz continuă să fie agresiv. A mai comunicat că socrul său întotdeauna a fost violent cu membrii familiei. Cu referire la circumstanțele cazului a specificat că locuiește cu familia în gospodăria socrilor. În ziua respectivă a fost la muncă. Spre seară a intrat în camera socrului pentru că a auzit acolo câțiva vecini care, împreună cu acesta, consumau vin.

[43] c/p nr. 2025370132, c/p nr. 2025040044, c/p nr. 2025210052, c/p nr. 2025360077, c/p nr. 2025340269, c/p nr. 1-121/2025 etc. Nimeni dintre profesioniști nu se întreabă de ce agresorul „începe să se căiască sincer" doar după ce în procesul de urmărire penală a fost acumulat probatoriul referitor la fapta comisă. Chiar ar fi posibil să fie crezut cu ușurință un agresor care sistematic a fost violent și niciodată nu s-a gândit să se schimbe, decât doar sub imperiul fricii de inevitabilitatea pedepsei penale? Autorii consideră că, înainte de a accepta examinarea cauzei în procedură simplificată, este necesară o analiză minuțioasă a istoricului comportamentului respectivului inculpat.

În încăpere, inculpatul a început să-l înjure pe tânăr acuzându-l că nu face nimic în gospodărie, iar când vecinii au părăsit camera i-a aplicat câteva lovituri cu pumnii, doborându-l la podea. P. I. a reușit să vadă că socrul său, care se afla peste el, avea cuțitul în mâna dreaptă, cu care imediat i-a aplicat câteva lovituri în regiunea cutiei toracice.

Tânărul și-a revenit când deja se afla la spital.

Cele spuse de partea vătămată sunt confirmate și de martori, inclusiv faptul că inculpatul este violent cu membrii familiei, iar ginerele este o persoană calmă, nu a avut cu nimeni conflicte. Fiica inculpatului a recunoscut că tatăl său i-a agresat fizic de-a lungul timpului și a precizat că ei nu doreau să comunice aceste fapte la poliție din motiv că agresorul le este părinte. Soția inculpatului a declarat că, deși își au domiciliul în aceeași gospodărie, de mai mult timp nu locuiesc împreună, din cauza că inculpatul are un comportament conflictual și violent. Soțul locuiește separat în altă construcție.

Cu toate acestea, instanța de judecată indică în sentință că inculpatul a recunoscut vina, a regretat faptele, iar la locul de trai caracteristicile oferite de alte persoane sunt satisfăcătoare.

Declarațiile părții vătămate și ale martorilor nu au fost luate în considerare, în schimb instanța a acceptat că inculpatul și-a recunoscut vina și i-a aplicat pedeapsa în condițiile stabilite pentru procedura de judecare în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

În alt caz instanța nu a fost atât de indulgentă cu inculpatul, ceea ce este relevat în următorul studiu de caz[44].

Studiu de caz 3. Respingerea procedurii simplificate

La 03.02.2025, în timpul unui conflict între frați, F. V., a. n. 1990, care era în stare de ebrietate, i-a aplicat lui F. R., a. n. 1986, câteva lovituri cu pumnul și una cu toporul în regiunea capului. Victima a părăsit locuința și a rămas în viață.

În ședința preliminară inculpatul a declarat că-și recunoaște vinovăția pentru faptele descrise în rechizitoriu și a solicitat examinarea cauzei în procedură simplificată, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art. 80¹ din CP, art. 364¹ din CPP). În procesul audierii instanța de judecată a constatat că inculpatul nu-și recunoaște în totalitate fapta. Drept urmare, instanța de judecată a dispus, prin încheiere protocolară, reluarea examinării cauzei penale în procedura generală, cu participarea inculpatului și a părții vătămate.

În 25 de cazuri din numărul total de cauze examinate cu soluție în instanța de judecată, partea vătămată/succesorul părții vătămate a participat la procesul de examinare judecătorească a cauzei penale. În celelalte 14 cazuri cauzele au fost examinate în judecată fără participarea părții vătămate/succesorului părții vătămate, inclusiv în 3 cazuri de femicid. În 2 cazuri de femicid succesorii părților vătămate au solicitat prin cerere scrisă examinarea cauzei în lipsa lor.

Rezultatele analizei constată că în 2 cazuri fapta de violență a fost recalificată în instanța de judecată, în sensul atenuării răspunderii[45]. Bunăoară, într-o cauză penală[46] intentată în temeiul art. 27, art. 145 alin. (1) din CP pentru faptul că B. I. în urma unui conflict izbucnit spontan cu V. M., în condițiile stării de ebrietate, a luat de pe masă cuțitul și i-a aplicat o lovitură în regiunea gâtului care este o zonă vitală a corpului, instanța de judecată a recalificat fapta agresorului în baza art. 78 alin. (2) din Codul contravențional și a clasat procesul. Cazul menționat nu face parte din categoria cauzelor atribuite în competența Comisiei, deoarece subiecții violenței sunt tatăl vitreg în rol de agresor și fiul neadoptat

[44] c/p nr. 2025470040
[45] c/p nr. 2025150393, nr. 2025420428
[46] c/p nr. 2025420428

oficial la o vârstă adultă, care, împreună cu familia sa, locuiește separat de victimă. Totuși, acest caz poate servi ca exemplu pentru pledoaria în favoarea oportunității de revizuire a redacției actuale a art. 133[1] din CP care definește membrii familiei.

Rezultatele analizei au stabilit că doar în 7 cauze penale (18%) din cele examinate în judecată cu pronunțarea unei soluții a fost intentată o acțiune civilă în procesul penal. Este îmbucurător faptul că instanțele de judecată dispun încasarea în favoarea victimelor sau succesorilor părții vătămate a prejudiciului material și, în plus, prejudiciul moral, chiar în valori apropiate de 100% din cuantumul solicitat. Bunăoară, într-o cauză instanța a dispus încasarea a 80.000 de lei (100%) cu titlu de prejudiciu moral, în alt caz – 70.000 de lei în calitate de prejudiciu material și 30.000 de lei în calitate de prejudiciu moral (100%), în altă cauză – 23.440 de lei cu titlu de prejudiciu material și 600.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral (din suma solicitată de 1.000.000 de lei) etc. În 2 cauze[47] în calitate de parte civilă în proces au fost acceptate direcțiile teritoriale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM).

Astfel, se observă instituirea pe această dimensiune a unei practici favorabile, cu oportunități reale de exercitare a drepturilor individuale și de protecție mai eficientă a victimelor violenței. Este necesară o mai bună informare la acest capitol a părților vătămate care să fie oferită de organul de urmărire penală și procuror, dar și asigurarea reprezentării corespunzătoare a victimelor în procesele penale și în calitate de parte civilă.

O mare parte dintre sentințele judecătorești emise în cauzele atribuite în competența Comisiei conțin numeroase fragmente care descriu elemente din doctrina dreptului penal, la fel sunt oferite definiții ale subiectului, obiectului, laturii obiective și laturii subiective ale infracțiunii, sunt expuse detaliat normele materiale și procesuale referitoare la necesitatea expertizelor, a măsurilor preventive, este descrisă în detalii esența, rolul și importanța aplicării pedepsei penale, chiar și în condițiile examinării cauzei în procedură specială privind Acordul de recunoaștere a vinovăției când sunt negociate în prealabil categoria, cuantumul și modul de executare a pedepsei care urmează a fi aplicată. Astfel de descrieri fac textul sentințelor destul de voluminos și extrem de dificil de analizat[48].

În procesul de cercetare judecătorească și la emiterea sentinței în cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, nu se ține cont de particularitățile specifice ale acestor infracțiuni. Or, în partea descriptivă a sentințelor justițiarii își motivează deciziile și explică soluțiile făcând trimitere, de regulă, la norme și recomandări cu caracter general și aplicabilitate universală, inclusiv la Recomandarea nr. (87) 18 a CM al CE către statele membre privind simplificarea justiției penale care pune accent pe procedurile simplificate la soluționarea cauzelor, Recomandarea nr. (92) 16 a CM al CE către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate în cadrul individualizării pedepsei, Rec (99) 22 și Rec (2006) 13 a CM al CE care invită statele membre să încurajeze procurorii și judecătorii să recurgă cât mai mult posibil la alternativele la detenție. În același timp, nu au fost identificate cazuri de motivare a deciziilor și de explicare a soluțiilor cu trimitere la cerințele Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, inclusiv la cele referitoare la despăgubiri civile adecvate împotriva agresorului; la prevederile art. 45 (Sancțiuni și măsuri) care cere asigurarea unor sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive, având în vedere gravitatea faptelor, personalitatea și istoricul comportamentului agresorului; la prevederile art. 46 privind aplicarea circumstanțelor agravante etc.

Desigur nu poate fi pusă la îndoială importanța și necesitatea recomandărilor enumerate mai sus, cu caracter general și aplicabilitate universală, în calitate de sursă de inspirație la adoptarea soluțiilor pe caz. Însă autorii consideră totuși că justițiarii sunt obligați să țină cont că, pe lângă statutul juridic al Convenției de la Istanbul (care este net superior Recomandărilor CM al CE), prevederile CEDAW au

[47] În c/p nr. 2025040044, DT Nord a CNAM a încasat de la inculpat cheltuielile de tratament ale victimei în valoare de 10.924,40 de lei, iar în c/p nr. 2025340115, DT Est a CNAM a încasat de la inculpat cheltuielile de tratament ale victimei în valoare de 87.904,19 de lei.

[48] c/p nr. 2025340115, c/p nr. 2025470040, c/p nr. 2025330296, c/p nr. 2025360077 etc.

și caracter de norme speciale pentru categoria de cauze penale analizate. Prin urmare, la cercetarea judecătorească și la emiterea sentinței în cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, justițiarii urmează să se conducă de principiul universal al coraportului dintre o normă generală și o normă specială.

Același principiu necesită a fi aplicat și cu referire la jurisprudența CtEDO. În opinia autorilor este important ca, în procesul cercetării judiciare și la emiterea sentinței în cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, justițiarii să ia în considerare deficiențele elucidate în jurisprudența CtEDO în cazurile de violență în familie, cu referire la Moldova.

În multe sentințe anonimizarea este aplicată exagerat. În acest sens este relevant de reținut că, potrivit Regulamentului privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe Portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție[49], *„[...în hotărârile judecătorești publicate pe portalul național al instanțelor de judecată sau pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, numele părților la proces nu va fi anonimizat în nici un caz, cu excepția situațiilor prevăzute de punctul 18 al prezentului Regulament[50][...] Vor fi ascunse întotdeauna următoarele categorii de date cu caracter personal: locul și data nașterii persoanelor, domiciliul, numărul de telefon, codul personal (IDNP), datele despre starea de sănătate, datele bancare, numărul de înmatriculare a automobilului, codul personal de asigurare medicală, codul personal de asigurare socială...].* Astfel, prin nerespectarea prevederilor Regulamentului, un număr considerabil de sentințe nu oferă posibilitatea de a stabili numele și vârsta (cel puțin aproximativ) subiecților violenței, iar în unele cazuri anonimizarea a fost aplicată chiar și asupra surselor informative internaționale[51].

Textul unor sentințe conține fragmente, inclusiv de analiză a unor împrejurări care nu au nimic în comun cu speța și care nu coroborează cu dispozitivul sentinței[52]. Este relevant în această privință următorul alineat dintr-o sentința emisă în cauza penală intentată în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP (în speță nu este aplicabil art. 90 din Codul penal – n. n.), împotriva unei persoane de sex feminin, cu vârsta de 72 ani: *„...se căiește sincer de cele comise, fiind la o vârstă fragedă ultimul având doar 19 ani, prin urmare astfel de împrejurări permit instanței de a decide că aplicabilitatea în prezenta speță a prevederilor art. 90 Cod penal va fi echitabilă...”.*

Circumstanțele care pot atenua sau agrava răspunderea agresorului pentru fapta prejudiciabilă comisă au un rol extrem de important la individualizarea pedepsei. Reiterăm că în Convenția de la Istanbul[53] este prevăzută o normă distinctă care acordă o atenție deosebită necesității de a lua în considerare, în special circumstanțele agravante, la determinarea sentinței în legătură cu infracțiunile referitoare la violența de gen.

Rezultatele analizei practicii de aplicare a circumstanțelor atenuante și agravante la individualizarea pedepsei pentru agresorii familiali evidențiază o situație îngrijorătoare. Astfel, din numărul total de 39 de cauze penale examinate de instanța de judecată cu impunerea unei soluții, în 16 cauze, la individualizarea pedepsei, nu au fost specificate circumstanțele atenuante și agravante. În acest sens, așa cum s-a precizat mai sus, unii justițiari susțin, inclusiv în textul sentințelor, că pot fi aplicate la individualizarea pedepsei doar circumstanțele atenuante și agravante care sunt enumerate expres în rechizitoriu[54]. Cu toate acestea, în alte 22 de cauze circumstanțele sunt luate în considerare la individualizarea pedepsei, inclusiv în 9 cauze au fost menționate circumstanțele atenuante, în special recunoașterea vinovăției, căința sinceră a inculpatului, imoralitatea acțiunilor victimei. În alte 9

[49] Aprobat prin Hotărârea CSM nr. 658/30 din 10 octombrie 2017, completat prin Hotărârea CSM nr. 66/6 din 13 februarie 2024. Disponibil la: https://www.csm.md/files/Acte_normative/Legislatia/Interne/2017/Regulament_pagina_web_CSJ.pdf

[50] Punctul 18 explică modul de anonimizare al unor date din hotărârile pronunțate în cauzele examinate în ședință „închisă” sau în ședință secretă, dar cu specificarea că totuși chiar și în aceste situații numele autorului infracțiunii nu va fi anonimizat în nici un caz.

[51] c/p nr. 2025150051, c/p nr. 2025420246

[52] c/p nr. 2025340115, c/p nr. 2025470040, c/p nr. 2025040678

[53] Articolul 46 al Convenției de la Istanbul

[54] c/p nr. 2025040678, c/p nr. 2025360077 etc.

cauze au fost specificate doar circumstanțele agravante, după caz – comiterea infracțiunii profitând de starea de neputință a victimei; comiterea infracțiunii de către o persoană anterior condamnată pentru infracțiune similară sau alte fapte relevante pentru cauză; comiterea infracțiunii în stare de ebrietate; comiterea infracțiunii prin acte de o deosebită cruzime. În 4 cauze au fost constatate atât circumstanțele atenuante, cât și cele agravante[55].

Datele analizate arată că împrejurările comiterii actelor de violență atribuite în competența Comisiei permiteau aplicarea circumstanțelor agravante și în alte 26 de cauze, printre ele 6 cauze de femicid, inclusiv în 17 cazuri când infracțiunea a fost comisă în stare de ebrietate, având în vedere că majoritatea cazurilor se produc fie în stare de ebrietate, fie în timpul consumului de băuturi alcoolice de către subiecții violenței. Evocarea circumstanțelor agravante la individualizarea pedepsei în toate cazurile în care acestea sunt prezente la comiterea faptei înseamnă să fie dispusă o pedeapsă justă, ca măsură de constrângere statală pentru a restabili echitatea socială, a preveni săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane. Doar în astfel de situație ar putea fi vorba despre punerea în valoare a spiritului art. 61 și art. 75 din Codul penal și combaterea impunității în cazurile de violență. Evaluarea situației din această perspectivă sugerează necesitatea stringentă de a analiza oportunitatea completării art. 201[1] al. (2) din CP cu elementele agravante: b[1]) săvârșite în stare de ebrietate, provocată de consumul alcoolului sau a substanțelor psihotrope; b[2]) săvârșite cu deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei. Astfel, fapta care deseori este comisă în astfel de circumstanțe va putea fi calificată ca fiind săvârșită în condițiile concursului de infracțiuni ceea ce, respectiv, ar însemna pronunțarea unei pedepse substanțial mai aspre pentru agresor.

Instanța de judecată a examinat cele 39 de cauze de violență atribuite în competența Comisiei și a impus soluțiile în termene acceptabile. O cauză penală a fost examinată cu impunerea soțuției în termenul de 3 zile. În 7 cazuri examinarea cu impunerea soluției a durat până la 20 de zile, în 4 cazuri durata examinării și impunerii unei soluții a fost de până la 30 de zile. În termen de până la 45 de zile au fost examinate cu impunerea unei soluții 12 cauze, în termen de până la 60 de zile au fost examinate cu impunerea unei soluții 4 cauze, iar 9 cauze au fost examinate cu impunerea unei soluții într-un interval de până la 90 zile. La momentul redactării prezentului raport, pe rol se aflau 14 cauze penale, inclusiv 4 se află în examinare o perioadă de 3 luni, 4 cauze – 4 luni și alte 4 cauze – 5 luni. În 2 cazuri termenul de examinare este, respectiv, de 10 luni și de 11 luni.

Analiza sentințelor judecătorești în cele 38 de cauze penale examinate cu impunerea unei soluții (fără cazul de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical) atestă aplicarea pedepsei cu închisoarea în 34 de cazuri, într-un caz a fost aplicată pedeapsa cu muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 135 de ore, într-un caz a fost aplicată pedeapsa cu privațiune de libertate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, într-un caz a fost impusă pedeapsa cu închisoarea cu suspendarea parțială a executării pedepsei, într-un caz a fost dispusă încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională. În 2 cauze penale calificate în temeiul art. 201[1] alin. (2) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea, respectiv de 2 ani și de 4 ani, cu ispășirea în penitenciar de tip semiînchis. În 14 cauze penale calificate în temeiul art. 201[1] alin. (3) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea pentru un termen care variază de la 4 la 8 ani cu ispășirea în penitenciar de tip semiînchis. În 7 cauze penale calificate în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 8 la 15 ani cu ispășirea în penitenciar de tip închis. În 6 cauze penale calificate în temeiul art. 27, art. 145 alin. (2) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea pentru un termen care variază de la 11 ani și 3 luni la 20 ani (concurs de infracțiuni) cu ispășirea în penitenciar de tip închis. În 5 cauze penale calificate în temeiul art. 145 alin. (2) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea pentru un termen care variază de la 17 ani la 19 ani cu ispășirea în penitenciar de tip închis.

[55] O cauză a fost examinată în procedură specială de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

În cauzele penale intentate pentru femicid au fost pronunțate în mare parte pedepse penale mai aspre. Astfel, în 2 cauze calificate în temeiul art. 145 alin. (2) din CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea, respectiv pentru un termen de 18 ani și de 19 ani cu ispășire în penitenciar de tip închis. În alte 4 cauze penale calificate în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP a fost aplicată pedeapsa cu privațiune de libertate pentru un termen care variază de la 8 ani și 5 luni la 15 ani cu ispășire în penitenciar de tip închis.

Datele analizate arată că, în principiu, pedepsele penale aplicate în cauzele atribuite în competența Comisiei pot fi considerate ca fiind disuasive și proporționale gravității faptelor prevăzute de normele respective. Totuși, în unele cazuri pedepsele dispuse ar părea să fie insuficient de descurajante pentru agresorii familiali. În acest sens este relevant următorul studiu de caz[56].

Studiu de caz 4. Aplicarea nemotivată a pedepsei sub limita minima stabilită

La 12.10.2025, la ora 19:10, în urma conflictului spontan, cet. P. A., a. n. 1978, i-a aplicat soției, P. A., a. n. 1975, multiple lovituri cu pumnii și picioarele în regiunea toracelui (pe partea stângă) cauzându-i, potrivit raportului de expertiză, traumatism închis al toracelui, fractura coastelor 2, 3, 4, 5, 6, 7, pe stânga, etc., care prezintă pericol pentru viață și este calificat ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. Victima a recunoscut că nu poate lucra și nu se poate întreține de sine stătător. Cauza penală pornită în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP a fost examinată în procedură simplificată (art. 80[1] din CP, art. 364[1] din CPP) agresorul fiind condamnat la 4 ani de închisoare, cu ispășire în penitenciar de tip semiînchis.

Instanța menționează în sentința emisă că practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea blândă îi generează inculpatului un sentiment de dispreț față de aceasta și nu este suficientă nici pentru a asigura corectarea infractorului și nici pentru a preveni săvârșirea de noi infracțiuni. În același timp, judecătorul i-a aplicat inculpatului pedeapsa care prevedea 4 ani privațiune de libertate (a explicat că art. 90 din CP nu admite aplicarea suspendării executării pedepsei pentru fapta gravă calificată în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP). Este important de reținut că, în condițiile examinării cauzei penale conform procedurii prevăzute de art. 80[1] din CP și art. 364[1] din CPP, limita minima a pedepsei, pentru comiterea faptei calificate în baza art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP se reduce la 4 ani și 6 luni. Însă instanța de judecată, fără a reține circumstanța agravantă – comiterea infracțiunii de către o persoană în stare de ebrietate alcoolică, fără a menționa anumite circumstanțe excepționale în cadrul cauzei, aplică art. 79 din CP și stabilește pedeapsa sub limita minimă, care deja era redusă întrucât cauza era examinată în procedură simplificată. Un exemplu când instanța a manifestat indulgență în raport cu inculpatul este și următorul studiu de caz[57].

Studiu de caz 5. Aplicarea unei pedepse prea blânde

La 01.08.2025, aflându-se la domiciliu și fiind în stare de ebrietate alcoolică, M. E., a. n. 1983, în timpul conflictului cu concubina, G. M., a. n. 1983, i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea feței și a capului. La 03.08.2025 victima a decedat în spitalul raional. Cauza a fost pornită în baza art. 201[1] alin. (4) din CP. În temeiul concluziilor din raportul de expertiză judiciară, potrivit cărora vătămările comise nu au legătură cauzală cu survenirea decesului și se califică ca vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fapta a fost recalificată în baza art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP.

[56] c/p nr. 2025380358
[57] c/p nr. 2025260140

Cauza penală a fost examinată în procedură simplificată (art. 80[1] din CP, art. 364[1] din CPP), fără a atrage în proces succesorul părții vătămate. Instanța de judecată a apreciat că corectarea și reeducarea inculpatului sunt posibile prin aplicarea pedepsei de 135 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității. Luând în considerare că inculpatul s-a aflat în arest și arest la domiciliu timp de 41 de zile, care constituie echivalentul a 164 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității, instanța a recunoscut sentința ca fiind executată și a eliberat agresorul în sala de judecată.

Instanța de judecată a indicat în sentință că sancțiunea prevăzută de art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP stabilește o pedeapsa penală cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 4 ani, iar conform prevederilor art. 80[1] din CP inculpatul beneficiază de reducerea limitelor de pedeapsă cu o 1/4. Astfel, pedeapsa urmează a fi aplicată în limită minimă și maximă de pedeapsa: muncă neremunerată în folosul comunității de la 112,5 la 135 de ore sau închisoare de la 3 luni până la 1 an (de fapt, din limita maximă trebuia de scăzut 1 an (care reprezintă 1/4)), respectiv, limita minimă și maximă de pedeapsa cu privațiune de libertate constituie de la 3 luni până la 3 ani.

În pofida explicațiilor din sentință despre faptul că pedeapsa penală are scopul și rolul de a restabili echitatea socială, a corecta și resocializa condamnatul, precum și a preveni săvârșirea de noi infracțiuni etc., instanța nu a dat aprecierea corespunzătoare personalității inculpatului, nu a reținut declarațiile martorilor despre maltratarea victimei cu o zi înainte de cazul în speță, nu a luat în considerare cazierul contravențional, potrivit căruia inculpatul a fost anterior tras la răspundere contravențională de 12 ori, nu a ținut cont nici de faptul că minorul, copilul comun al concubinilor în vârstă de 10 ani, era atașat doar de mama, preferând s-o însoțească și la spital.

Ar fi dificil de apreciat cazurile menționate *supra* drept model de aplicare fidelă a prevederilor art. 75 din CP și de a afirma că acestea ar corobora cu reflecțiile referitoare la caracterul echitabil al pedepsei penale ca măsură de restabilire a echității sociale și de protejare a drepturilor și intereselor victimei, statului și întregii societăți împotriva infracțiunii.

În câteva cauze penale[58] avocații au solicitat aplicarea art. 90 din Codul penal, deși prin Legea nr. 136/2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional)[59], a fost modificată redacția art. 90 alin. (4) din Codul penal care stabilește expres că nu se aplică condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, precum și persoanelor care au săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 201[1] alin. (3) din CP. Instanța de judecată n-a aplicat suspendarea condiționată a executării pedepsei invocând existența recidivei periculoase prevăzute de art. 90 alin. (4) din Codul penal în redacția veche. Astfel, din textul sentinței, rezultă că unii avocați și justițiari nu urmăresc modificările operate în legislația penală.

[58] c/p 2025420246, dosarul nr. 1-147/2025, dosarul nr. 1-121/25 etc.
[59] Legea nr. 136 din 06.06.2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) (în vigoare din 07.09.2024). Publicat: 07.06.2024 în Monitorul Oficial nr. 245-246 art. 353. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143519&lang=ro

INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID

5.1. Raportarea (referirea) cazurilor

Actul de violență, inclusiv în mediul familiei, constituie un factor de prejudiciere a integrității fizice și psihologice, de încălcare a drepturilor și libertăților individuale ale victimei infracțiunii și persoanelor din anturajul ei. În acest sens este esențială sarcina structurilor responsabile de a asigura asistența necesară pentru restabilirea persoanelor care, în virtutea unor împrejurări nefericite, au fost ținta directă sau indirectă a acțiunilor infracționale cu consecințe grave.

Este necesar de menționat că, în conformitate cu legislația în domeniu[60], asistența socială poate fi acordată în baza referirii sau din oficiu. Referirea proactivă a victimei către servicii specializate, incluzând adăposturi, consiliere psihologică, servicii sociale de sprijin și asistență, reprezintă una dintre responsabilitățile fundamentale ale structurilor abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței, având drept scop asigurarea protecției și restabilirii victimelor.

Raportarea unui caz de violență de către profesioniști are loc, de regulă, prin întocmirea Fișei de referire adresate structurii teritoriale de asistență socială. Instituțiile medicale și instituțiile de învățământ pot adresa, după caz, Fișa de referire și inspectoratului teritorial de poliție. Din momentul recepționării Fișei de referire, structura teritorială de asistență socială coordonează și monitorizează activitatea de sprijinire/consiliere a victimelor și de resocializare a agresorilor.

Așa cum a fost specificat *supra*, pe parcursul anului 2025, la Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății au fost expediate 62 de formulare de colectare a datelor care se refereau la 59 de cazuri. Amintim că în 3 cazuri au fost întocmite câte 2 formulare de colectare a datelor, după numărul victimelor. Concomitent, Secretariatul Comisiei a recepționat de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale notele analitice cu privire la cazurile de violență atribuite în competența Comisiei, sistematizate în baza informației primare obținute de la agențiile teritoriale de asistență socială.

Datele din formulare arată că, din numărul total de 59 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății prezentate în Comisie, actul de violență a fost raportat în 16 cazuri, inclusiv în 11 cazuri violența a fost raportată

[60] În conformitate cu art. 8 din Legea asistenței sociale nr. 547 din 2512.2003. Publicat: 12.03.2004 în Monitorul Oficial nr. 42-44 art. 249. Disponibil la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142238&lang=ro

de inspectoratele de poliție, 3 cazuri au fost raportate de instituțiile medicale, în special comunicările despre decesul victimei, în 2 cazuri informația respectivă a fost anunțată de către alți subiecți (un caz comunicat de Agenția Națională pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie (ANPCV) și un caz comunicat de A. O. „Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii" (CNPAC)). A fost precizat că într-un caz s-a autosesizat asistentul social comunitar. Trebuie de menționat că, în mare parte, raportarea cazurilor ține soluționarea problemelor de protecție a copiilor aflați în situații de risc. În câteva cazuri cu victime adulte, dintre cele raportate, victimele au refuzat colaborarea cu serviciile de asistență socială, inclusiv pentru că nu-și doreau să facă public cazul de violență[61].

În 38 de cazuri sau în 65% din numărul total nu s-a asigurat raportarea cu scopul de a evalua nevoile de consiliere și de sprijin pentru restabilirea victimelor directe sau indirecte ale violenței, iar despre celelalte detaliile respective nu se cunosc. Din cele 16 cazuri de violență comise de agresori cu antecedente penale sau anterior judecați pentru comiterea violenței în familie au fost raportate doar 3. Este important de precizat că 14 cazuri de violență atribuite în competența Comisiei au fost săvârșite în perioada când făptașul a fost sau încă mai era la evidența poliției în calitate de agresor familial (deci, familia se confrunta cu o stare permanentă de violență), însă doar în 5 cazuri inspectoratele de poliție au raportat cazul pentru a fi luate măsuri de sprijin în raport cu victimele sau cu membrii familiei afectate de violență. Aflarea agresorului la evidența poliției în calitate de agresor familial nu a determinat angajații instituției în cauză să aplice măsuri proactive de lucru cu agresorii. Astfel, putem concluziona că doar faptul că agresorul se afla la evidența poliției nu a produs efecte pozitive asupra comportamentului acestuia, el continuând să comită acte de violență în privința aceleiași victime, în unele situații chiar și cu consecințe mai grave.

În cazul comiterii violenței de către agresorii dependenți de alcool sau substanțe psihotrope, actele respective au fost raportate în 8 situații, nefiind însă anunțate în alte 25. În același timp au fost raportate 6 cazuri de acest gen comise de către agresorii fără vicii și adicții. Totodată, actele de violență asupra victimelor care consumă abuziv alcool au fost raportate în 8 cazuri și nu au fost raportate în alte 16. De altfel, informația acumulată, inclusiv din formularele de colectare a datelor, nu oferă claritate cu referire la măsurile realizate după raportarea cazului, dar mai ales despre impactul acestor măsuri, din perspectiva prevenirii actelor repetate de violență. Pentru a intensifica activitatea și a spori eficiența pe dimensiunea reabilitării sociale a victimelor infracțiunilor atribuite în competența Comisiei ar fi binevenită regândirea metodelor actuale de operare, iar, pentru început, ar fi oportună revizuirea indicatorilor de performanță la aprecierea prestației autorităților cu atribuții de prevenire/combatere a violenței. Aceste acțiuni ar constitui un factor benefic pentru implementarea standardelor promovate de Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de Recomandarea Rec (2023)2 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind drepturile, serviciile și sprijinul pentru victimele infracțiunilor.

[61] c/p nr. 2025150291, c/p nr. 2025150394, c/p nr. 2025240188, c/p nr. 2025230038, c/p 2 nr. 025420246, c/p nr. 2025360148 etc. În c/p nr. 2025330296 fiica victimei decedate a refuzat consilierea psihologică, iar în c/p nr. 2025240201 victima a acceptat colaborarea doar cu asistentul social comunitar.

5.2. Modul de implicare a autorităților

Cadrul normativ existent oferă o bază solidă pentru protecția victimelor, iar mecanismele instituționale de intervenție în regim de urgență – ordinul de restricție de urgență (ORU), ordonanța de protecție (OP), serviciile specializate de consiliere – configurează o arhitectură juridică destul de avansată. Totuși, rezultatele analizei relevă că, chiar și în cazurile de violență extremă, transpunerea acestor prevederi în practici eficiente prezintă deficiențe și provocări.

Reiterăm că pe parcursul anului 2025 au fost comise 68 de cazuri de violență atribuite în competența Comisiei care au determinat pornirea a 9 cauze penale în temeiul art. 27, art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP, a 9 cauze penale în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP, a 36 de cauze penale în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP, a 3 cauze penale în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP, a 8 cauze penale în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP, a 2 cauze penale în temeiul art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP[62] și a unei cauze penale în temeiul art. 151 alin. (4) din CP. În perioada de referință Comisiei i-au fost transmise pentru analiză 62 de formulare de colectare a datelor care se refereau la 59 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Datele analizate arată că, după comiterea actelor de violență extremă, doar în 18 cazuri au fost aplicate măsuri de protecție (ORU și OP) în favoarea victimelor și altor membri de familie, inclusiv în 16 din cele 40 de cauze pornite în temeiul art. 201[1] din CP și în 2 din cele 9 cauze pornite în temeiul art. 27, art. 145 din CP. Agresorii familiali au fost subiecți ai probațiunii doar în 8 cazuri, inclusiv în 2 cazuri[63] în legătură cu aplicarea dispozitivului de monitorizare electronica.

Potrivit notei analitice a Ministerului Muncii și Protecției Sociale, structurile teritoriale de asistență socială au intervenit în 24 de cazuri, inclusiv în 11 cazuri pentru a analiza starea de risc pentru copiii din familiile afectate de violență și, după caz, pentru a referi copiii, cu suportul autorității tutelare locale, către diferite servicii sociale de plasament[64]. Numărul redus de intervenții este explicat prin lipsa fișelor de referire din partea structurilor responsabile sau prin refuzul victimelor adulte de a colabora cu asistentul social comunitar și cu specialiștii din alte sectoare.

[62] c/p nr. 2025180220 – agresorul a acționat prin mijloace care sugerează o cruzime deosebită: Ș. M. a stropit-o cu benzină pe suprafața corpului pe soția sa, Ș. N., și i-a dat foc cu brichetă. Din cauza acestor acțiuni, victimei i-au fost cauzate boală combustională, arsuri pe față, urechi, gât, torace, membrele superioare (bilateral), arsură a căilor respiratorii, șoc hipovolemic și șoc traumatic.
c/p nr. 2025420428 – aflându-se la domiciliu, B. I. i-a aplicat tatălui vitreg în regiunea gâtului o lovitură cu cuțitul de bucătărie. Urmărirea penală a fost pornită inițial în baza art. 201[1] alin. (1) lit. a) din CP cauza fiind ulterior recalificată în temeiul art. 27, art. 145 alin. (1) din CP.

[63] c/p nr. 2025150393, c/p nr. 2025240180

[64] Potrivit MMPS, serviciul de asistență socială comunitară, precum și autoritatea tutelară locală au asigurat monitorizarea situației în 33 de familii urmărind respectarea măsurilor stabilite pentru diminuarea riscurilor.

Reticența în colaborarea victimelor cu reprezentanții autorităților abilitate poate fi explicată și prin situațiile de gestionare a unor cazuri cu exces de zel[65], ceea ce generează consecințe indezirabile[66]. Asemenea situații nu vor încuraja victimele și alți membri ai familiei afectate de violență să coopereze cu autoritățile, din motiv că aceștia sunt preocupați să păstreze cazul în secret. Pentru a depăși astfel de situații și a încuraja victimele să coopereze, este necesar ca ultimele să aibă certitudinea că problema lor nu va fi accesibilă publicului. În această ordine de idei este oportună identificarea unor soluții pentru a spori siguranță că nu vor exista scurgeri de informații protejate, chiar și produse involuntar, și nu va fi afectat echilibrul psihologic al persoanei vizate.

Implicarea structurilor teritoriale de asistență socială doar în baza fișelor de referire, fără niște intervenții realmente proactive, favorizează un mediu propice pentru violență, mai ales în cazul familiilor vulnerabile. Potrivit informației disponibile referitoare la cauza de femicid nr. 2025250277, *fiul (43 ani), dependent de alcool, a recurs în raport cu mama sa (80 de ani) la acțiuni de violență soldate cu decesul femeii. Evenimentul s-a produs în prezența tatălui agresorului care era paralizat fiind imobilizat la pat. S-a constatat că inculpatul locuia în aceeași curte cu părinții. Vecinii au declarat că fiul victimei făcea abuz de alcool și avea sistematic un comportament agresiv față de părinți, le lua banii și bunurile, nu avea grijă de casă. Femeia se plângea deseori altor persoane că fiul o bate pentru că nu-i dă bani de băutură. Ea s-a adresat la poliție, iar angajații instituției au asigurat-o că vor lua măsuri, dar în final nu au întreprins niciun fel de acțiuni. Asistentul social comunitar nu era la curent cu situația din această familie, deși acolo locuiau două persoane de vârstă înaintată, una dintre ele fiind țintuită la pat. De altfel, victima care se deplasa și singură cu greu, se mai și îngrijea de soțul paralizat.*

Potrivit rezultatelor analizei celor 62 de formulare de colectare a datelor care se refereau la 59 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății transmise spre examinare în cadrul Comisiei, 39 de agresori sau

[65] În pofida faptului că, în cadrul instruirilor organizate în perioada 2024–2025, atât asistenții sociali comunitari, cât și specialiștii din domeniul violenței în familie și al reabilitării victimelor infracțiunilor au fost informați asupra modului de organizare și desfășurare a ședințelor multidisciplinare, principiile colaborării interinstituționale în gestionarea cazurilor.

[66] La 11.07.2025 a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. b) din CP pentru faptul că pe parcursul unui interval de timp de la 05.02.2025, prin conflicte repetate, mama a provocat stări de tensiune și de suferință psihică fiicei sale născute în 2009 determinând minora să recurgă la o tentativă de suicid. Acest fapt a fost constatat potrivit procesului-verbal al Echipei multidisciplinare comunitare (EMD). Evenimentele au început odată cu întocmirea în ianuarie 2025 a Fișei de sesizare din partea administrației școlii din sat privind un presupus caz de violență sexuală asupra minorei. Acționând în interesul superior al copilului, în aceeași zi a fost pornită urmărirea penală pentru o acțiune de viol, tot atunci, prin Dispoziția primarului din localitate, minora a fost scoasă de urgență din familia biologică și plasată în familia terță pentru 3 zile. Expertiza judiciară medico-legală asupra copilului, efectuată la un interval câteva zile, nu a depistat leziuni corporale și a exclus ipoteza că s-a produs un raport sexual. În lipsa raportului de evaluare psihologică sau a expertizei psihologice în speță, pentru a stabili săvârșirea acțiunilor cu caracter sexual în privința minorei, în ziua următoare s-a întrunit EMD și a decis reintegrarea copilului în familia biologică având asigurările mamei că suspectul (concubinul ei) nu locuiește în această familie și că ea nu va permite niciun contact între dânsul și fiică. EMD a dispus ca minora să fie luată la evidența Structurii teritoriale de asistență socială (STAS) în calitate de copil aflat în situație de risc, iar familia să fie supusă monitorizării. Concomitent, a fost confirmată situația de risc și pentru ceilalți 3 copii, prin dispozițiile primarului. În procesul de implementare a evaluării complexe a copilului și familiei, mama și minora au fost referite pentru servicii psihologice în cadrul STAS. În procesul de urmărire penală începute pentru presupusele acțiuni cu caracter sexual asupra minorei, la 05.05.2025, ultima a fost audiată în condiții speciale în calitate de victimă, iar la 07.05.2025 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) a expediat Fișa de sesizare din care rezultă că la audieri minora a manifestat gânduri suicidale, fiind astfel referită de urgență către Centrul Comunitar de Sănătate Mintală (CCSM). Specialistul de la CCSM a recomandat referirea către Centrul Prietenos Tinerilor „Clepsidra" unde minora a beneficiat în perioada 06.06.2025 – 07.07.2025 de 4 ședințe de consiliere psihologică, însă ulterior a refuzat să continue consilierea afirmând că nu consideră necesară intervenția și nu se identifică cu procesul terapeutic. Deși familia a refuzat continuarea consilierii psihologice, monitorizarea cazului continuă în colaborare cu psihologul din cadrul STAS. S-a stabilit că familia se întreține din veniturile mamei și ale concubinului acesteia, angajat în domeniul construcțiilor în mun. Chișinău. Presupusul abuzator sexual revine la domiciliu ocazional, relațiile dintre concubin și membrii familiei sunt bune. Organul de urmărire penală intenționează să efectueze evaluarea psihiatrico-psihologică a minorei pentru a clarifica ce a determinat-o la tentativa de suicid (de altfel, din informația disponibilă în Formularul de colectare a datelor nu a fost posibil de stabilit prin ce acțiuni s-a manifestat tentativa de suicid și cine este agresorul real în acest caz: mama copilului sau concubinul mamei, ori ambii). Astfel, OUP timp de mai bine de un an încearcă să stabilească tabloul obiectiv al cauzei, timp în care minora este supusă unor presiuni psihologice intense, nu în ultimul rând din cauza conștientizării faptului că o potențială problemă personală sensibilă a devenit cunoscută persoanelor din localitatea unde-și are domiciliul, cu toate consecințele și implicațiile nefaste de rigoare.

57% din numărul lor total și 29 de victime sau 41% din numărul lor total consumau alcool în exces ori sufereau de dependență de alcool. Fără vicii/adicții au fost menționați 20 de agresori și 31 de victime, iar despre celelalte cazuri informația lipsește.

Totodată, la momentul comiterii violenței, 48 de agresori și 38 de victime erau în stare de ebrietate, în 5 cazuri agresorii și în 23 de cazuri victimele nu se aflau în stare de ebrietate, însă cu referire la celelalte cazuri starea lor nu se cunoaște. În cazurile de femicid, 6 agresori făceau abuz de alcool ori erau dependenți de alcool, iar la momentul comiterii violenței 8 agresori se aflau în stare de ebrietate.

Astfel, putem constata că starea de ebrietate are un rol important în dinamica violenței, fiind prezentă disproporționat în comportamentul agresorilor de gen masculin și funcționând ca factor de escaladare rapidă a conflictelor în contexte tensionate.

Este relevant de evidențiat și faptul că 32 de agresori aveau antecedente penale sau au fost anterior judecați, inclusiv 12 agresori pentru infracțiuni de violență în familie. O mare parte au fost sancționați contravențional în repetate rânduri, inclusiv pentru acte de violență sau acțiuni similare[67]. Cu toate acestea, doar 15 s-au aflat la evidența poliției ca agresori familiali, adică potențiali beneficiari ai intervenției terțiare cu măsuri profilactice din partea angajaților poliției și/sau altor structuri abilitate. La evidența poliției s-au aflat și 5 agresori dintre cei care au comis acțiuni de femicid.

Din informațiile desprinse din formularele de colectare a datelor nu a fost stabilit niciun caz de aflare a agresorilor familiali la evidența medicului narcolog. Totodată în formulare nu a fost menționat niciun caz de tratament la narcolog, chiar și în cazul condamnării pentru fapte legate de circulația drogurilor[68]. La evidența medicului psihiatru se aflau 5 agresori. De asemenea, nu a fost identificată nicio victimă a violenței aflată la evidența medicului narcolog sau a medicului psihiatru și nu a fost invocat niciun caz de tratament la narcolog.

În atare situație rămâne inexplicabilă poziția angajaților din poliție și din structurile teritoriale de asistență socială pe segmentul combaterii consumului abuziv de alcool, mai ales că în localitățile rurale toți sunt la curent care familii ar fi vulnerabile în acest sens, iar analiza situației de violență în familie constată că într-o parte considerabilă, dacă nu chiar în majoritatea covârșitoare a cazurilor, actele de violență se produc în stare de ebrietate, fie în timpul consumului de băuturi alcoolice. Cu toate acestea, nu a fost identificat niciun caz de violență în familie cu agresor și/sau victimă care ar face abuz de alcool ori de substanțe psihotrope sau ar fi dependenți de acestea, în care autoritățile abilitate, în persoana inspectoratului de poliție, agenției teritoriale de asistență socială să acționeze în conformitate cu prevederile Legii nr. 713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope[69].

Potrivit informației colectate în cauza de femicid nr. 2025110170, pornită în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP, *anterior de către victimă au fost depuse 2 plângeri despre violența în familie, însă nu au fost luate măsuri eficiente. Structura teritorială de asistență socială a comunicat că poliția a avut discuții profilactice cu agresorul și l-a atenționat despre necesitatea de a se abține de la consumul de alcool și de a urma un eventual tratament de dezalcoolizare. Acesta a refuzat recomandările declarând că nu se află la evidența medicului narcolog ca persoană dependentă de alcool și că ar consuma alcool doar ocazional, la diverse evenimente.*

[67] c/p nr. 2025030172 – agresorul a fost anterior sancționat contravențional de 6 ori pentru fapte de violență; c/p nr. 2025260140 – agresorul a fost anterior sancționat contravențional de 12 ori pentru fapte de violență; c/p nr. 2025110170 – agresorul a fost anterior sancționat repetat în temeiul art. 78[1] din Codul contravențional. La momentul comiterii violenței soldate cu decesul victimei, pe rol în instanța de judecată era o procedură contravențională pornită în temeiul art. 78[1] din Codul contravențional. Situații de sancționare contravențională anterioară a agresorului în repetate rânduri s-au constatat și în c/p nr. 2025230038, c/p nr. 2025360360, c/p nr. 2025240201, c/p nr. 2025390185, c/p nr. 2025150553 etc. În cauza penală nr.1-965/2025 agresorul a fost sancționat contravențional în perioada 2009–2025 de 49 de ori.

[68] c/p nr. 2025360148

[69] Legea nr. 713 din 06.12.2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope. Publicat: 14.03.2002 în Monitorul Oficial nr. 36-38 art. 208. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140245&lang=ro

Este necesară elaborarea unei Strategii de combatere a consumului abuziv de alcool care să prevadă niște măsuri ferme de aplicare a tratamentului forțat de alcoolism și de anihilare a comportamentului violent în stare de ebrietate, cel puțin pentru persoanele care au comis anterior acte de violență fiind la acel moment în stare de ebrietate. În acest fel va fi pusă în aplicare norma art. 54 din Constituție care prevede posibilitatea restrângerii drepturilor și libertăților prevăzute de lege în cazul când sunt necesare într-o societate democratică, pentru protejarea drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, întrucât aceste restrângeri vor fi proporționale cu situația care le-a determinat, adică tratamentele crude, inumane și degradante în raport cu victimele. Asigurarea pentru victimele violenței a nivelului necesar de siguranță ține de obligațiile statului de a garanta fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică proclamat în art. 24 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens autorii sunt solidari cu poziția structurilor de asistență socială care consideră că tratamentul obligatoriu al agresorilor dependenți de alcool este imperios și servește interesului superior al copiilor, precum și interesului societății în general.

Tratamentul persoanelor care fac abuz de alcool și consumă substanțe trebuie acceptat ca un element indispensabil al procesului de prevenire/combatere a cazurilor de violență, în special de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Totodată, rămân fără soluții eficiente și problemele de sănătate mintală ale subiecților violenței în familie, în special ale persoanelor care necesită a fi recunoscute în calitate de agresori familiali. Situația se complică și mai mult din cauza insuficienței serviciilor de tratament și consiliere pentru subiecții violenței în familie în corespundere cu necesitățile acestora și este de-a dreptul alarmantă din motivul că lipsește o rețea cu servicii de plasament de lungă durată de tip „Casă comunitară" sau servicii „Respiro" cu profil psihiatric pentru persoanele cu dizabilitate incurabilă. În acest sens este relevant următorul studiu de caz[70].

Studiu de caz 6. Insuficiența măsurilor preventive pentru siguranța victimelor

La 03.02.2025 a fost pornită o cauză penală în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP ulterior faptele fiind recalificate în baza art. 145 alin. (2) lit. e[1]), lit. j) din CP – omor a membrilor familiei, săvârșit cu deosebită cruzime. Potrivit circumstanțelor cauzei, la 03.02.2025, la orele dimineții, fiul, a. n. 2001, a intrat în dormitor și i-a aplicat mamei, a. n. 1966, lovituri cu ciocanul în regiunea capului, după care a strangulat-o cu un prelungitor electric. Apoi a mers la o anexă a gospodăriei și i-a aplicat tatălui, a. n. 1961, lovituri cu ciocanul în regiunea capului strangulându-l ulterior cu o coardă. Victimele au decedat la scurt timp după acțiunile violente.

Potrivit Formularului de colectare a datelor, victimele au fost supuse violenței și anterior, însă nu au depus plângeri. Agresorul se afla la evidența medicului psihiatru, iar în perioada anilor 2023–2024 s-a aflat la evidența poliției ca agresor familial. A fost sancționat în conformitate cu art. 69 alin. (1) din Codul contravențional (Injuria). Asistentul social comunitar nu era la curent cu violența în familia respectivă. Victimele și agresorul nu se aflau la evidența STAS pentru a beneficia de asistență socială. Nu se cunoaște despre referirea la servicii specializate. După comiterea violenței în formă extremă asupra părinților agresorul a fost internat în Spitalul clinic de psihiatrie.

Inexistența la nivel de stat a unor soluții pentru asigurarea unui mecanism funcțional de asistență a potențialilor agresori familiali lipsiți de discernământ, de fapt, pune pe seama familiei o povară pe cât de dificilă pe dimensiunea social-economică, pe atât de dificilă și periculoasă pe dimensiunea de securitate a membrilor acesteia. Ultimii trăiesc o stare permanentă de stres generată de faptul că sunt supuși constant pericolului pentru viață și integritatea corporală.

[70] c/p nr. 2025150051

5.3. Monitorizarea cazurilor

Pe parcursul anului 2025, Secretariatul Comisiei a recepționat 62 de formulare care se refereau la 59 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Analiza informației disponibile pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată pentru perioada anului 2025 a făcut posibilă identificarea suplimentară a 9 cauze penale[71] referitoare la 9 cazuri de violență care fac obiectul de analiză în cadrul Comisiei, doar că pentru acestea nu au fost întocmite formulare de colectare a datelor, ceea ce confirmă existența lacunelor în procesul de monitorizare, chiar și în cazul actelor de violență gravă și deosebit de gravă. Prin urmare, este dificil de afirmat cu certitudine care este numărul real al cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul, vătămarea corporală gravă sau determinarea la suicid a victimelor violenței comise în anul 2025. Astfel, prezentul raport elucidează preponderent rezultatele analizei a celor 62 de formulare de colectare a datelor recepționate de Secretariatul Comisiei.

De menționat că în multe cazuri respectivele formulare sunt completate precar. Uneori datele incluse într-un compartiment al formularului nu corespund cu cele din alt compartiment. Alteori datele oferite de poliție nu coroborează cu cele de la agențiile teritoriale de asistență socială (ATAS)[72] sau nu coincid cu circumstanțele descrise în sentința judecătorească[73].

În urma analizei a fost constatat că în 17 cazuri formularele de colectare a datelor au fost întocmite satisfăcător, în 14 cazuri întocmirea a fost nesatisfăcătoare și în 31 de cazuri a fost relativ satisfăcătoare. Cel mai frecvent formularele nu oferă informație clară despre acțiunile realizate în procesul de monitorizare a cazului și evoluția situației. Se creează impresia că lipsește continuitatea. În această situație nu este posibil de apreciat eficiența eforturilor făcute. De multe ori formularul este întocmit extrem de superficial, lipsesc datele relevante despre victime și agresori. O problemă aparte, frecvent constatată, ține de lipsa informației despre asistența medicală sau despre soluțiile finale în procesul de urmărire penală a cauzei. Informațiile oferite de Administrația Națională a Penitenciarelor vizează, de cele mai dese ori, situația învinuitului sau inculpatului în speță și mai puțin istoricul comportamentului anterior în sistemul penitenciar, în special în privința agresorilor cu antecedente penale sau anterior judecați. Este insuficientă și informația oferită de sectorul de asistență socială, aceasta incluzând în special descrierea activității de asistență și consiliere a copiilor din familiile afectate de violență[74]. În astfel de condiții este extrem de complicat de urmărit și de observat întreg procesul de lucru cu subiecții violenței, calitatea monitorizării cazului la nivel sectorial, dar și consecutivitatea și oportunitatea implicării profesioniștilor, în corespundere cu nevoile victimelor și centrate pe interesul lor și a membrilor de familie vulnerabili.

Numeroase studii despre violența de gen, inclusiv despre violența în familie, au constatat fără careva dubii că violența domestică are un caracter ciclic care nu se oprește de la sine. Dimpotrivă are tendința de a crește în intensitate și de multe ori degenerează în violență extremă. Înțelegerea acestui proces permite explicarea modului în care persoanele, preponderent femeile, devin victime și cum ajung să se convingă pe ele însele că nu pot fi ajutate. Cunoscând acest proces, mai ales în cazurile frecvente de violență sau în cazurile de tentativă de omor ori vătămare gravă a integrității corporale,

[71] Dosarul nr. 1-389/25; Dosarul nr.1-147/25; Dosarul nr. 1-121/25; Dosarul nr. 1-127/25; Dosarul nr. 1-1686/25; Dosarul nr. 1-965/25; Dosarul nr. 1-69/25; Dosarul nr. 1-440/25; Dosarul nr. 1-212/25

[72] c/p nr. 2025040161 – referitor la măsurile aplicate după comiterea faptei prejudiciabile; c/p nr. 2025220018 – referitor la metoda și mijloacele de comitere a actelor de violență; c/p nr. 2025400007, c/p nr. 2025370132, c/p nr. 2025040678 – în formular se indică despre faptul că agresorul nu suferă de vicii/adicții și nu se află la evidența poliției, în timp ce în ședința de judecată mai mulți vecini declară că acesta face abuz de alcool, etc.

[73] În unele cazuri, pentru a avea un tablou obiectiv al cauzei, informația insuficientă din formularele de colectare a datelor a fost suplimentată, când a fost posibil, cu datele relevante din actele judecătorești.

[74] MMPS susține revizuirea formularelor de colectare a datelor cu scopul de a permite o evaluare complexă a evoluției situației familiale pentru o perioadă mai îndelungată, astfel încât să poată fi analizate schimbările intervenite în dinamica și contextul familiei respective. Dezvoltarea platformei digitale *e-Social* ar putea facilita monitorizarea intervențiilor făcute de specialiștii din sectorul de asistență socială.

polițiștii de sector ar putea să asigure monitorizarea permanentă a familiilor în cauză, precum și a familiilor vulnerabile din perspectiva indicatorilor care favorizează violența: familii unde se consumă abuziv alcool; familii cu părinți în vârstă și copii maturi singuratici etc. În procesul de monitorizare ar putea să realizeze din oficiu, în cooperare cu asistentul social comunitar, vizite periodice la domiciliul acestor familii. În lipsa unor măsuri de monitorizare și a intervențiilor eficiente în cazurile de violență, situația escaladează în conflicte cu consecințe grave, iar uneori irecuperabile. Constatarea este ilustrată clar și susținută prin următorul studiu de caz[75].

Studiu de caz 7. Lipsa intervențiilor eficiente în cazurile de violență

La 06.02.2022, concubina B. V. l-a lovit cu cuțitul pe concubinul B. I., fapta fiind calificată conform art. 201¹ alin. (1) lit. a) din CP și aplicată pedeapsă penală – 100 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității (MNC).

La 09.09.2025, la ora 21:55, Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție este informat prin intermediul Serviciului 112 despre apelul cet. B. I. care a anunțat despre conflictul cu concubina B. V. Cazul este trecut în Registrul nr. 2 și apoi este emisă o încheiere despre lipsa elementelor contravenției prevăzute la art. 78¹ din Cod contravențional.

După câteva zile, la 26.09.2025, la ora 23:12, Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție este informat prin intermediul Serviciul 112 despre apelul făcut deja de cet. B. V. care denunța conflictul său cu concubinul B. I. Cazul este consemnat în Registrul nr. 2 și apoi este emisă o încheiere despre lipsa elementelor contravenției prevăzute la art. 78¹ din Codul contravențional. La 10.10.2025, când concubinii se aflau la domiciliu și erau ambii în stare de ebrietate, între ei a izbucnit un conflict, iar în urma acestuia concubina B. V. i-a aplicat concubinului B. I. în abdomen o lovitură cu cuțitul de bucătărie cauzându-i astfel vătămare gravă a integrității corporale și sănătății. În urma acestor acțiuni a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 201¹ alin. (3) lit. a) din CP.

În acest caz, subiecții violenței nu se aflau la evidența medicului psihiatru sau a medicului narcolog. Victima și agresorul nu au fost subiecți ai probațiunii și nu se cunoaște nimic despre aflarea lor la evidența poliției. Niciunul n-a beneficiat de tratament sau consiliere cu scopul de a reduce comportamentul violent. Cazul nu a fost referit la serviciile de asistență socială, la fel n-a fost convocată Echipa multidisciplinară teritorială.

Până la incidentul în speță, la data de 15.08.2025, pe numele cet. B. V. a fost deschis un management de caz în care aceasta apărea în calitate de victimă a violenței în familie. A fost efectuată evaluarea inițială și complexă, a fost elaborat Planul individual de asistență, victima a fost informată despre drepturile prevăzute de lege, însă a refuzat referirea către un centru de plasament motivând că se află în siguranță și că ei au la îngrijire 3 copii minori. Victimei și agresorului li s-a explicat impactul consumului de alcool și consecințele acestuia, inclusiv asupra bunăstării copiilor, totodată ei au fost îndrumați să consulte un medic narcolog și să urmeze un program de reabilitare pentru prevenirea consumului abuziv de alcool și reducerea riscului apariției comportamentelor violente. Ca și în alte situații similare, subiecții violenței n-au recunoscut că sunt dependenți de alcool și au refuzat tratamentul benevol de dezalcoolizare. Acest caz reconfirmă necesitatea adoptării unor măsuri ferme de aplicare pentru agresorii familiali a tratamentului forțat de alcoolism și anihilare a comportamentului violent în stare de ebrietate.

Potrivit datelor colectate din formulare, în 17 cazuri, inclusiv în 6 cazuri de femicid, victima a mai fost supusă în ultimii 5 ani actelor de violență. În 9 cazuri victimele au depus plângeri, inclusiv în 2 cazuri au depus plângeri în mod repetat. Solicitanții au obținut consiliere informațională, inclusiv despre serviciile de suport, adăpost și asistență juridică. În 7 cazuri, inclusiv în 2 cazuri de femicid[76], au fost

[75] c/p nr. 2025180451
[76] c/p nr. 2025150393; c/p nr. 2025110170

aplicate măsuri de protecție, într-un caz[77] acestea fiind aplicate în mod repetat. Un caz de încălcare a măsurilor de protecție a fost sancționat contravențional. În 6 cazuri, inclusiv într-un caz de femicid, victima a fost referită la serviciile de consiliere psihologică. În 3 cazuri agresorul a fost anterior victimă a violenței, însă doar într-un caz au fost aplicate măsuri de protecție[78]. Totuși, în majoritatea din aceste 17 cazuri victimele au refuzat colaborarea cu asistentul social comunitar. În 4 cazuri de femicid structurile de asistență socială nu au fost la curent despre cazurile anterioare de violență în aceste familii. Datele prezentate supra reflectă un nivel insuficient de monitorizare a familiilor potențial afectate de violență. Această stare de lucruri este în mare parte determinată de dezinteresul de a colabora în cadrul unor cazuri de violență în familie, dezinteres demonstrat atât de profesioniști, cât și de subiecții violenței. De altfel, unele victime au reușit să se convingă că depunerea plângerii nu le asigură neapărat intervenția solicitată.

În 13 cazuri, potrivit formularelor de colectare a datelor, victimele și agresorii nu a fost supuși violenței în familie în ultimii 5 ani, respectiv nu le-au fost aplicate măsuri de protecție și nu au fost beneficiari de servicii specializate. După comiterea în 2025 a violenței cu consecințe grave și deosebit de grave, în 2 cazuri dintre acestea a fost dispusă monitorizarea situației copiilor. În celelalte 31 de cazuri, atât poliția, cât și asistența socială nu dispun de informații despre cazuri anterioare de violență în familie și nici nu sunt la curent dacă victimelor sau agresorilor le-au fost acordate servicii specializate. A fost menționat un singur caz[79] referitor la tentativă de omor comisă de frate asupra surorii, cu agresor aflat la evidența medicului psihiatru, în care pentru prevenirea oricărei forme de neglijare sau abuz, familia este monitorizată sistematic de către asistentul social comunitar prin apeluri telefonice și vizite săptămânale la domiciliu. Cazul respectiv ar trebui să servească în calitate de practică pozitivă în sensul dezvoltării unui mecanism de monitorizare continuă a familiilor vulnerabile expuse riscului de violență.

[77] c/p nr. 2025240188

[78] c/p nr. 2025320421 – agresoarea în speță a fost în repetate rânduri supusă violenței în ultimii 5 ani. Anterior în privința victimei în speță au fost aplicate următoarele măsuri: la 07.11.2024, în conformitate cu art. 78^1 și art. 318^1 din Codul contravențional la 60 de ore de MNC, la 09.12.2024, în conformitate cu art. 318^1 și art. 353 din CC – la 50 de ore de MNC, la 28.01.2025, în conformitate cu art. 78^1 din CC – la 40 de ore de MNC, la 11.12.2025, în conformitate cu art. 78^1 din CC – la 45 de ore de MNC. Prin sentința penală din 12.12.2024 emisă în conformitate cu art. 201^1 al. (1) din CP a fost condamnată la 135 de ore de MNC.

[79] c/p nr. 2025330283

Figura 38. **Monitorizarea și istoricul violenței în familie**

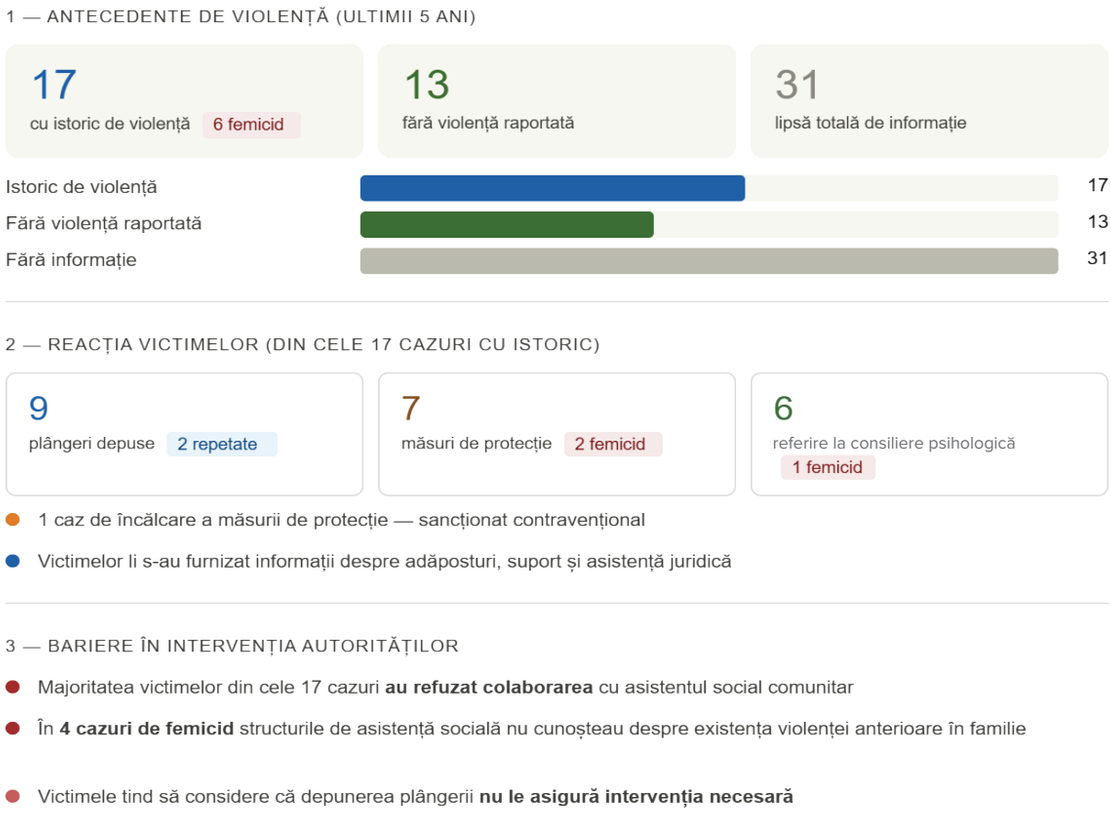

Reticența subiecților violenței în familie de a solicita protecție sau de a coopera cu autoritățile nu poate constitui o scuză pentru structurile abilitate cu funcții de prevenire/combatere a violenței în familie și nu le scutește de obligația de a interveni proactiv pentru a anticipa eventualele cazuri de violență extremă.

5.4. Cooperarea interinstituțională

Convenția de la Istanbul pledează pentru un răspuns holistic la toate formele de violență, realizat prin cooperarea eficientă a agenților, instituțiilor și organizațiilor relevante, prin modalități care pun drepturile victimei în centrul tuturor măsurilor.

Cadrul juridic și instituțional național a modelat cooperarea în procesul de exercitare și monitorizare a activității de prevenire/combatere a violenței, în special utilizând formatul Echipei multidisciplinare teritoriale. Definiția din Legea nr. 45/2007, introdusă prin Legea nr. 252/2025 pentru modificarea unor acte normative[80], specifică despre EMD că aceasta reprezintă un grup de persoane, creat în cadrul administrației publice locale de nivelul întâi sau al doilea, constituit din asistent social comunitar, medic de familie, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, polițist, reprezentant al administrației publice locale, reprezentanți ai altor organe și organizații neguvernamentale competente. Misiunea EMD este să asigure coordonarea operativă a activităților comune și să intervină prompt în soluționarea cazurilor de violență împotriva femeilor și de violență în familie, cu acordarea serviciilor necesare de asistență.

[80] Legea nr. 252 din 10.07.2025 pentru modificarea unor acte normative. Publicat: 14.08.2025 în Monitorul Oficial nr. 430-433 art. 596. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro

Conform Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire[81], membrii EMD sunt obligați să audieze și să analizeze detaliat informația despre fiecare beneficiar, să contribuie la detectarea problemelor și necesităților specifice ale acestuia. Totodată, ei sunt în drept să întreprindă activități în scopul protecției drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor etc. Echipa multidisciplinară teritorială de la locul de trai este responsabilă și de re/integrarea familială și socioprofesională a beneficiarului, precum și de monitorizarea cazului.

Din analiza formularelor de colectare a datelor privind cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății întocmite pe parcursul anului 2025 rezultă că în 38 de cazuri sau în 65% din numărul total nu au fost raportate situațiile respective cu scopul de a evalua nevoile de consiliere și sprijin pentru restabilirea victimelor directe sau indirecte ale violenței, în 16 cazuri actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială, în celelalte cazuri informația în acest sens este omisă. A fost dispusă convocarea ședinței Echipei multidisciplinare teritoriale în 8 cazuri, însă lipsește informația clară despre acțiunile care au urmat și soluțiile finale.

Conform notelor analitice ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială în 23 de cazuri, într-un caz ATAS a recepționat o adresare anonimă[82], iar într-un alt caz asistentul social comunitar s-a autosesizat[83]. În 34 de cazuri actele de violență nu au fost raportate. Convocarea Echipei multidisciplinare teritoriale a fost posibilă în 20 de cazuri, inclusiv în 11 cazuri în care au fost vizați copiii. În 13 cazuri victimele au refuzat colaborarea cu asistentul social comunitar și specialiștii din alte sectoare. În aceste situații victimele violenței au fost informate despre serviciile disponibile și drepturile de care pot beneficia. În alte câteva cazuri[84] a fost întocmit Planul de siguranță acesta fiind semnat de către victimă.

Diferența dintre indicatorii privind cazurile de convocare a Echipei multidisciplinare teritoriale în informația furnizată de diferite structuri confirmă lipsa unei cooperări eficiente între principalele structuri publice cu funcții de prevenire/combatere a violenței în familie. Considerăm defectuoasă practica instituită în activitatea structurilor teritoriale de asistență socială de implicare în cazul de violență doar după recepționarea Fișei de referire, în detrimentul modelului proactiv de intervenție. Or, potrivit Legii nr. 45/2007, structurile teritoriale de asistență socială conlucrează cu organele de poliție în activitatea de identificare a persoanelor predispuse la comiterea actelor de violență. Astfel, norma legii admite implicare proactivă și manifestarea inițiativei din partea ambelor structuri responsabile. Cazul de autosesizare a asistentului social comunitar este un exemplu elocvent în acest sens.

Trezește îngrijorare numărul cazurilor când victimele refuză colaborarea cu EMD. Reticența subiecților violenței în familie, în special a victimelor, de a colabora cu reprezentanții autorităților și structurilor publice abilitate ar putea servi drept indicator că EMD în modelul actual de funcționare nu este atractiv pentru potențialii beneficiari.

De fapt, această situație este oarecum previzibilă. Numeroasele studii au identificat, confirmat și probat că victimele violenței, mai ales în mediul familiei, mai curând vor accepta să sufere în tăcere decât să expună publicului informația sensibilă pe care tind s-o ascundă și s-o protejeze. Situația se explică prin teama de escaladare a violenței, frica de a pierde legăturile cu copiii, rușinea față de familia de origine sau de comunitate, sentimentul de vinovăție interiorizat etc. Nu în ultimul rând, reticența victimelor este alimentată de lipsa încrederii determinată de experiența anterioară de interacțiune cu autoritățile când au avut parte de indiferență și lipsă de reacție promptă din partea respectivilor actori.

---

[81] Hotărârea Guvernului nr. 228 din 28.03.2014 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire (cu modificările în vigoare de la 01.01.2024). Publicat: în Monitorul Oficial din 04.04.2014 nr. 80-85 art. 251. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103074&lang=ro

[82] c/p nr. 2025150553

[83] c/p nr. 2025220087

[84] c/p nr. 2025180451, c/p nr. 2025040383, c/p nr. 2025270434 etc.

În alte cazuri, atitudinea rezervată și ezitantă a victimei se explică prin simpla nedorință de colaborare, sentiment bazat pe convingerea că nu există o necesitate reală în acest sens, mai ales în cazurile persoanelor care consumă abuziv alcool și/sau duc un mod de viață antisocial și condamnat ori dezaprobat de opinia publică. Este imperativă o reconstruire a modelului de funcționare a EMD care să permită selectarea formei de intervenție în funcție de caracteristicile individuale ale fiecărui caz.

În altă ordine de idei vom menționa că organul de urmărire penală și procurorul nu interacționează cu structurile abilitate pentru a pregăti premisele (recunoașterea dependenței de alcool, în condițiile Legii nr. 713/2001, cu titlu de informație care caracterizează personalitatea infractorului) pentru a solicita ulterior instanței de judecată aplicarea tratamentului forțat de alcoolism, în temeiul art. 103 din CP.

Nu au fost constatate practici funcționale de cooperare interinstituțională eficientă nici pe alte segmente. În consecință, răspunsul instituțional la cazurile de femicid și de violența în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este fragmentat și lipsit de finalitate. Vom evoca în calitate de exemplu concludent următorul studiu de caz[85].

Studiu de caz 8. Răspunsul multidisciplinar fragmentat

La 12.10.2025, aflându-se la domiciliu, cet. N. A., a. n. 1996, i-a aplicat soțului mamei sale, V. A., a. n. 1975, mai multe lovituri cu pumnii și picioarele pe diverse părți ale corpului cauzându-i vătămare gravă a integrității corporale și a sănătății. Cauza penală în temeiul art. 201[1] alin. (3) lit. a) din CP a fost pornită la cererea mamei agresorului.

Victima și agresorul implicați în această situație fac abuz de alcool, ambii s-au aflat la evidența poliției ca agresori familiali, ambii au antecedente penale și contravenționale, inclusiv pentru acte de violență în familie. Cazul nu a fost identificat de asistentul social comunitar, însă despre situația respectivă a fost recepționată o adresare anonimă. Echipa multidisciplinară nu a fost convocată din cauza că lipsea Fișa de referire.

În 2023–2025, agresorul a fost sancționat în repetate rânduri în baza art. 78[1] din CC și art. 318[1] din CC fiindu-i aplicată pedeapsa cu ore de MNC. În ultima perioadă, prin hotărârea judecății din 01.10.2024, pusă în executare la data de 29.10.2024, agresorului i-a fost stabilită, pentru concurs de contravenții, în baza art. 78[1] din CC, pedeapsa definitivă – 60 ore de MNC. La 21.05.2025, Biroul de Probațiune (BP) a solicitat instanței înlocuirea MNC cu arest contravențional. La 19.01.2026, instanța de judecată a admis demersul BP. În martie 2026, la momentul scrierii prezentului raport de analiză, Biroul de Probațiune nu primise încheierea judecătorească din 19.01.2026 și nu cunoștea situația curentă despre acest caz.

În lipsa unui model funcțional integrat de monitorizare și implicare coordonată în procesul de prevenire și combatere a violenței, actele de violență în familie cu urmări deosebit de grave „se normalizează" și devin un fenomen „obișnuit".

Pentru a depăși deficiențe operaționale constatate, este necesară perfecționarea strategiei de intervenție interinstituțională ținând cont de complexitatea fenomenului violenței. Pe lângă realizarea obiectivelor stabilite, acest demers ar oferi finalitate și ar spori eficiența, în primul rând, a activității Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Astfel, se propune examinarea oportunității de institui o entitate neformală – *Grupul senior de coordonare*[86], conceput ca o platformă de interacțiune multisectorială sub egida Agenției Naționale pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie sau a altei autorități publice centrale. Grupul senior va include factori

[85] c/p nr. 2025150553

[86] Denumirea este una strict convențională (poate fi aprobată și alta, mai reușită). Intenția autorilor era să explice clar că din componența noii entități ar trebui să facă parte persoane cu putere de decizie și capacități funcționale care să asigure în cadrul sectorului aflat în gestiune implementarea procedurilor și a soluțiilor convenite.

decizionali de nivel superior din autoritățile/instituțiile cu atribuții legale în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, incluzând formele grave ale violenței de gen: un reprezentant cu funcție de conducere al MAI, incluzând factori decizionali pe segmentele de constatare, urmărire penală, expertiză criminalistică; un reprezentant cu funcție de conducere al Procuraturii Generale; reprezentanți cu funcție de conducere ai Centrului de Medicină Legală, Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic de Psihiatrie", Instituției Medico-Sanitare Publice „Dispensarul Republican de Narcologie"; câte un reprezentant cu funcție de conducere al Inspectoratului Național de Probațiune (INP) și al Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP); un membru al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (CNAJGS); un reprezentant cu funcție de conducere al Agenției Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească (ADJAJ). Ar fi binevenită implicarea în cadrul acestui grup a unui membru al Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), a unui reprezentant cu funcție de conducere din cadrul Uniunii Avocaților, a unui reprezentant al mediului academic. Membrii Grupului senior de coordonare se vor convoca la necesitate pentru a discuta direcțiile strategice de cooperare interinstituțională pe dimensiunea prevenirii și combaterii formelor grave de violență. Activitatea Grupului va urmări consolidarea instrumentarului practic necesar pentru soluționarea problemelor sistemice, în special a celor specificate în rapoartele Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, precum și a altor cazuri deosebite, implicit prin instituirea unor modele univoce și previzibile de răspuns interinstituțional. Metodele operaționale de intervenție pentru soluționarea unor probleme sistemice ar putea fi descrise în textul unor protocoale/metodologii de cooperare interinstituțională, iar mai apoi preluate ca tematici pentru instruirile multisectoriale.

Rezultatele analizei cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății indică în special asupra necesității de utiliza, după caz, niște procedee extraordinare de soluționare a problemelor, în acord cu normele și spiritul Convenției de la Istanbul.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

6.1. Principalele concluzii

În rapoartele Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor din perioada anilor 2022–2024 accentul a fost pus inclusiv pe modelul proactiv de intervenție și colaborarea eficientă între instituții pentru prevenirea timpurie a infracțiunilor de violență cu consecințe grave; consolidarea mecanismului de identificare rapidă a victimelor de către sistemul de sănătate, asistență socială, cel de asigurare a ordinii și securității publice; îmbunătățirea instrumentarului de transmitere a informațiilor între diverse instituții ale statului; încurajarea victimelor să solicite ajutor și să-și schimbe atitudinile care perpetuează ciclul violenței; perfecționarea rețelei de servicii sociale complexe și de lungă durată, inclusiv pe extinderea spectrului de servicii prestate etc.

Pentru realizarea acestor deziderate, Comisia a formulat o serie de recomandări adresate instituțiilor responsabile, potrivit competențelor funcționale, inclusiv:

- *Procuratura Generală* urma să orienteze procurorii ca aceștia să asigure identificarea motivelor de gen în procesul investigării cauzelor de violență în familie și să acorde o atenție deosebită istoricului violenței; să uniformizeze calificarea faptelor de violență extremă, în special asigurând o distincție clară a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 201[1] alin. (4) din CP și a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e[1]) din CP; să realizeze Studiul privind exonerarea de răspundere penală a agresorilor familiali cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, pentru a constata situația de după încetarea măsurilor medicale, în special eventualele cazuri de recidivă; să promoveze evaluarea repetată a riscurilor de violență și recunoașterea calității de parte vătămată a copilului martor la violența în familie.
- *Ministerului Afacerilor Interne* i-a fost recomandat să îmbunătățească activitatea operațională și modelele de interacțiune cu alte structuri responsabile, în special cu instituțiile medicale și cele de asistență socială, la aplicarea și monitorizarea executării măsurilor de protecție a victimelor violenței, de evaluare a riscurilor în privința membrilor familiei – copii și adulți; să actualizeze circularele și instrucțiunile interne referitoare la activitatea de prevenire/combatere a violenței în familie, inclusiv din perspectiva coroborării cu constatările elucidate în rapoartele Comisiei.

- *Ministerului Muncii și Protecției Sociale* i-a fost sugerat să dezvolte proceduri standardizate de evaluare a riscului de violență în cazul persoanelor cu vulnerabilități multiple; să asigure monitorizarea continuă a familiilor afectate de violență și să instituie un pachet minim de intervenții; să fortifice capacitățile de funcționare a serviciului social „Asistența personală” și să limiteze potențialele riscuri de violență în familie din partea prestatorilor de servicii.
- *Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie* i-a fost propus, cu titlu de recomandare, să dezvolte instrumentele interinstituționale de cooperare pentru a identifica și evalua riscul, a asigura referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență împotriva femeilor și a violenței în familie, precum și să fortifice procesul de intervenție a echipelor multidisciplinare în cazurile de violență în familie.
- *Ministerului Sănătății* i-a fost recomandată revizuirea procedurilor de trimitere și de supunere tratamentului obligatoriu a persoanelor consumatoare de alcool/droguri și alte substanțe psihotrope, în special a persoanelor cu comportament violent în mediul familial; îmbunătățirea procedurii operaționale de identificare și interacțiune cu subiecții violenței care prezintă probleme de sănătate mintală.
- *Institutul Național de Justiție* urma să organizeze instruirea audienților din perspectiva centrării procesului penal pe victimă, inclusiv să elucideze în cadrul evenimentelor de formare aspectele de interacțiune și comunicare cu victima violenței în familie, pentru a depăși prejudecățile înrădăcinate în raport cu victimele.
- *Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat* i s-a recomandat să asigure specializarea avocaților pe cauze penale de violență în familie; să elaboreze un instrument de evaluare a abilităților de comunicare cu victimele violenței în familie și a calității asistenței juridice garantate de stat prestate în raport cu necesitățile victimelor violenței în familie; să nu admită practici de desemnare a avocaților care sunt membri de familie pentru a acorda asistență și victimei, și agresorului.
- *Inspectoratului Național de Probațiune* i-a s-a sugerat implementarea unor programe recuperative care țintesc consumul/dependența de alcool, droguri și de alte substanțe psihotrope de către persoanele aflate la evidență în calitate de subiecți ai probațiunii; susținerea practicii de întocmire a referatelor presentențiale în cauzele de violență în familie.
- *Administrația Națională a Penitenciarelor* a avut recomandarea să asigure utilizarea datelor din Chestionarul de evaluare a riscului de comitere a actelor de violență în familie la evaluarea riscului de recidivă.

Analiza cazurilor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății din anul 2025 efectuată în baza formularelor de colectare a datelor, notelor analitice ale Ministerului Muncii și Protecție Sociale și Inspectoratului General al Poliției, sentințelor judecătorești emise în cauzele penale din categoria celor atribuite în competența Comisiei denotă că persistă în continuare deficiențele sistemice condiționate de anumite imperfecțiuni juridice, insuficiența în cooperarea interinstituțională și aplicarea precară a cadrului normativ existent.

În anul 2025 Partea Generală a Codului penal al Republicii Moldova a fost completată cu articolul 134[27] „Femicid”. Acest demers a avut drept scop coroborarea legii penale cu noțiunea prevăzută în Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. Pentru a asigura instrumentarul operațional de control și analiză a cazurilor de violență cu consecințe grave și deosebit de grave, la 20.06.2025 a fost aprobat Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 (MAI, MMPS, MS, MEC, MJ, PG, ANPCV) cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. A fost elaborat și aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza cazurilor de violență atribuite în competența Comisiei a fost mai dificilă din cauza că pentru examinare i-a fost prezentat numărul incomplet de formulare de colectare a datelor. Astfel, pentru analiză au fost transmise 62 de formulare referitoare la 59 de cazuri, din totalul de 68 de cazuri de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății comise în perioada anului 2025.

Perfectarea cu multe carențe, pe alocuri incompletă, a formularelor recepționate de Secretariatul Comisiei, precum și divergențele constatate în informațiile deținute de poliție și de ATAS[87], dar și circumstanțele elucidate în sentințele judecătorești dezvăluie caracterul defectuos al procesului de monitorizare a cazurilor de violență gravă și deosebit de gravă. Analiza efectuată în baza informației acumulate chiar și din mai multe surse deseori nu oferă claritatea scontată cu privire la acțiunile realizate și evoluția situației în cazul respectiv, astfel nefiind posibil de apreciat eficiența acțiunilor și eforturilor.

În anul 2025 au fost comise 68 de cazuri de violență cu consecințe grave și deosebit de grave – un număr mai mic față de anul 2024 (93 de cazuri) și față de anul 2023 (75 de cazuri). Pentru faptele de violență atribuite în competența Comisiei au fost pornite: 9 cauze penale în temeiul art. 27, art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 9 – în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, 36 – în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. a) din CP, 3 – în temeiul art. 201^1 alin. (3) lit. b) din CP, 8 – în temeiul art. 201^1 alin. (4) din CP, 2 – în temeiul art. 201^1 alin. (1) lit. a) din CP și o cauză penală în temeiul art. 151 alin. (4) din CP.

În calitate de victime figurează 45 de femei (14 victime decedate și 6 tentative de omor) și 26 de bărbați (7 victime decedate și 3 tentative de omor), iar în calitate de agresori – 15 femei și 53 de bărbați. Astfel, numărul femeilor victime predomină, coraportul cu numărul bărbaților victime constituind 65% la 35% din totalul cazurilor analizate. Tendința se menține și în cazul victimelor decedate.

În 21 de cazuri sau în 31% din numărul total, actul de violență s-a soldat cu decesul victimei. În 13 cazuri victimele decedate sunt femei, iar agresori sunt bărbații (femicid) – 93% din totalul femeilor victime decedate și 62% din numărul total de decese. În 6 cazuri actele de femicid au fost calificate în baza art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP, în 6 cazuri în temeiul art. 201^1 alin. (4) din CP și într-un caz conform art. 151 alin. (4) din CP. În 6 cazuri de tentativă de omor (din totalul de 9 cauze) victima este femeie. Numărul cazurilor de femicid este în scădere în anul 2025 față de cele câte 21 de cazuri înregistrate în anii 2023–2024 și de 24 de cazuri în anul 2022.

Cel mai frecvent, în calitate de motiv de comitere a actelor de violență cu consecințe grave este invocat conflictul între subiecții violenței care are multiple varietăți. Într-un număr mai mic de cazuri au fost menționate gelozia și intenția victimei de a divorța/întrerupe relațiile de concubinaj. În câteva cazuri drept motiv de violență a servit confesiunea religioasă sau starea sănătății (psihice) a victimei ori situația financiară în familie. Este alarmant că în cazurile de violență extremă acțiunile agresorului sunt motivate prin situația financiară în familie, mai ales în condițiile nivelului înalt de sărăcie în societate observat în prezent.

Mijloacele de comitere a violenței sunt și ele diferite, de la maltratare prin lovituri cu pumnii și picioarele până la utilizarea obiectelor ascuțite sau contondente, preponderent a obiectelor/instrumentelor casnice. Utilizarea obiectelor pentru comiterea actelor de violență sugerează intenția și premeditația agresorului de a prejudicia cât mai grav posibil sănătatea victimei. De multe ori agresorul recurge la combinarea metodelor de violență. Bărbații agresori au comis actele de violență preponderent prin maltratare recurgând la lovituri cu pumnii și picioarele, uneori și cu obiecte contondente sau prin aplicarea loviturilor cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului victimei. Incendierea victimelor a fost metoda utilizată exclusiv de bărbați agresori, ei fiind agresorii și în majoritatea cazurilor de strangulare. Femeile agresori au recurs preponderent la loviturile de cuțit, iar în câteva

[87] Discrepanțele și diferențele ar putea apărea și din cauza că structurile implicate nu asigură sincronizarea temporală la completarea formularelor de colectare a datelor.

cazuri au comis actele de violență prin maltratare – lovituri cu pumnii și/sau cu obiecte contondente. Presiunile psihologice, de asemenea, au fost aplicate preponderent de femei, cu excepția cazului de utilizare a rețelelor sociale.

S-a constatat o implicare destul de rezervată a autorităților abilitate când ar fi fost necesară aplicarea unor măsuri de protecție pentru victimele violenței. Doar în 30% dintre cazuri au fost impuse măsuri de protecție, fiind emise cu precădere ORU pentru câteva zile, de altfel, în 60% dintre cauzele penale urmărirea penală s-a desfășurat în condițiile când agresorul se afla în libertate.

Pe parcursul anului 2025, în localitățile urbane au fost comise 1/3 din numărul total de cazuri de violență gravă și deosebit de gravă, iar celelalte 2/3 s-au produs în localitățile rurale. În cazurile de femicid, rezultatele analizei confirmă coraportul de 3 cazuri care au avut loc în localitățile urbane la 10 cazuri comise în cele rurale. Se menține practic neschimbat și coraportul cazurilor de violență produse în orașe și sate cu cel înregistrat în anii 2023–2024.

Cel mai periculos loc pentru victimele violenței rămâne a fi și în 2025 domiciliul comun, însă dacă subiecții violenței locuiesc separat acest lucru nu-i oferă potențialei victime securitate deplină. În 11 cazuri, actele de violență au fost comise în afara domiciliului – la rude, la vecini, în locuri publice, la stână etc. În 5 cazuri de femicid din totalul de 13, victimele locuiau separat de agresor.

Situația analizată din perspectiva nivelului de educație și ocupație economică a victimelor constată că cel mai mare număr de victime ale violenței soldate cu consecințe grave au studii gimnaziale, respectiv în majoritatea cazurilor victimele sunt neangajate formal în muncă, gestionând venituri limitate, obținute ocazional. Doar 11% din victime se bucură de o oarecare independență economică. În cazul agresorilor, situația nu diferă substanțial – majoritatea au studii gimnaziale, iar situația economică este dificilă. Doar 7% din gresori aveau un venit stabil și o perspectivă de relativă independență sub aspect economic.

În majoritatea cazurilor agresorul era mai tânăr decât victima. Această situație este caracteristică atât pentru cazurile de violență între membrii familiei, cât și pentru cele produse între partenerii intimi, în deosebi în cadrul unor relații de concubinaj.

Profesioniștii cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței în familie lasă în continuare fără atenția cuvenită situația copiilor și altor membri ai familiei în procesul urmăririi penale și cercetării judecătorești în cauzele de violență în familie, chiar și în cazurile soldate cu consecințe grave și deosebit de grave.

Violența între partenerii intimi s-a produs în peste 63% de cazuri. Acest număr este mai mare față de anii precedenți, chiar dacă numărul total de cazuri de violență este în 2025 mai mic în raport cu perioadele anterioare de referință. La femicid au fost raportate 7 cazuri de violență între partenerii intimi – 55% din numărul total, inclusiv 4 cazuri între soți, un caz între foști soți și 2 cazuri între concubini.

Se menține neschimbată din perioadele precedente și situația defavorabilă referitoare la lipsa unor măsurilor eficiente de reducere a viciilor de care suferă unii subiecți ai violenței. Astfel, 57% din numărul total de agresori și 41% din numărul total de victime făceau abuz sau erau dependenți de alcool. La momentul comiterii actului de violență, printre agresori 70% și printre victime 53% erau în stare de ebrietate. În cazurile de femicid situația este puțin diferită, dar oricum mai poate fi ameliorată, totuși, nu a fost raportat niciun caz de aplicare a prevederilor Legii nr. 713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope.

În perioada comiterii actelor de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății 15 agresori, inclusiv 5 în cazurile de femicid, se aflau la evidența poliției ca agresori familiali. Constatarea confirmă eficiența redusă a măsurilor desfășurate de poliție pentru a corija comportamentul agresorilor și a preveni actele repetate de violență.

Pe dimensiunea combaterii violenței în formele sale extreme rezultatele analizei indică următorul tablou: 69 de cauze penale pornite în anul 2025 pentru 68 de cazuri de violență. În judecată au fost expediate 53 de cauze penale. La faza de urmărire penală a fost clasat procesul penal în 3 cauze, iar în cadrul a 13 cauze urmărirea penală continua.

A devenit o practică să fie trecute comunicările despre violență în familie, de regulă, inițial în Registrul nr. 2, chiar și în cazul comiterii violenței grave și deosebit de grave, ceea ce confirmă că este subestimat gradul prejudiciabil al infracțiunii de violență în familie. Astfel, doar în 22 de cazuri sau în 32%, respectiv în 6 cazuri de femicid (46%), comunicările despre violență au fost consemnate în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr. 1). O parte dintre formularele de colectare a informației nu conțin date clare în aceste sens, ceea ce sugerează că este subestimată importanța procedurii de înregistrare a sesizărilor despre violența gravă și deosebit de gravă, fenomen observat chiar și printre membrii Comisiei/Biroului de lucru.

Rămâne nesemnificativ numărul cazurilor (26%) în care actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială cu scopul de a evalua nevoile de consiliere și sprijin pentru restabilirea victimelor. Dintre acestea, în mare parte cazurile au fost raportate pentru a soluționa problemele de protecție a copiilor aflați în situații de risc.

Activitatea în cadrul procesului penal, cu mici excepții, se limitează la examinarea cazurilor izolate, cu precădere doar a actului de violență sesizat. Este omisă cercetarea eventualelor împrejurări care pot dezvălui semnele unei infracțiuni prelungite sau a concursului de infracțiuni. Nu se ține cont de specificul violenței de gen în care formele extreme de violență de cele mai multe ori reprezintă actul culminant al unor manifestări violente de durată și care cresc în intensitate.

Procesul de recalificare a faptelor la faza urmăririi penale în cauzele analizate de violență în familie soldate cu deces sau vătămare gravă în linii generale poate fi considerat drept satisfăcător. Cu toate acestea, în unele situații circumstanțele dezvăluie o practică neuniformă de calificare a faptelor în situații asemănătoare, alteori trezesc semne de îngrijorare.

Organul de urmărire penală nu este preocupat să stabilească în procesul de investigații dacă infracțiunea a fost determinată de prejudecăți de gen. Și în sentințe, la fel, lipsesc informațiile din care am putea desprinde că urmărirea penală și/sau judecarea cauzei s-a axat inclusiv pe identificarea și analiza unor eventuale circumstanțe care indică asupra prejudecăților de gen.

Din cele 53 de cauze penale expediate în instanța de judecată, în 39 au fost adoptate soluții – 37 de sentințe de condamnare penală, o sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și o sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol.

Circa 2/3 dintre cauzele penale intentate pentru cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, examinate cu soluție de instanța de judecată, au urmat procedura simplificată. Nu se observa preocuparea profesioniștilor de a stabili cu certitudine dacă inculpații manifestă bună-credință și sinceritate când își exprimă atitudinea despre comportamentul violent manifestat sau el în realitate acceptă examinarea cauzei în procedura simplificată doar pentru a obține o pedeapsă mai blândă.

Rămâne insignifiant numărul cauzelor penale (circa 18%) în care au fost intentate acțiuni civile în procesul penal, dar este totuși îmbucurător faptul că instanțele de judecată dispun mai des încasarea în favoarea victimelor sau a succesorilor părții vătămate a prejudiciului material și a prejudiciului moral în sume de cca 100% din cuantumul solicitat.

Judecătorii, de regulă, nu țin cont de particularitățile specifice ale infracțiunilor atribuite în competența Comisiei. Motivarea deciziilor și explicarea soluțiilor în partea descriptivă a sentințelor de cele mai multe ori nu rezultă și din prevederile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția la Istanbul).

Nu există o practică uniformă de aplicare a circumstanțelor care pot atenua sau agrava răspunderea agresorului pentru comiterea faptei prejudiciabile. Această situație se explică, în mare parte, prin modul diferit de înțelegere și interpretare a normelor materiale și procesuale ale legislației penale.

În majoritatea cauzelor pentru faptele de violență atribuite în competența Comisiei pedepsele penale dispuse pot fi considerate, cu unele excepții, ca fiind proporționale gravității faptelor.

În multe sentințe este aplicată exagerat anonimizarea datelor, astfel fiind imposibil de stabilit numele și vârsta subiecților violenței.

6.2. Recomandări

Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății urmează să monitorizeze în continuare realizarea de către autoritățile și instituțiile cu atribuții de prevenire și combatere a violenței în familie a recomandărilor formulate, inclusiv în perioada precedentă. Pentru a asigura funcționarea mai eficientă a mecanismelor sectoriale și interinstituționale de răspuns la cazurile de violență în bază de gen, inclusiv de violență în familie soldată cu decesul, vătămarea corporală gravă sau determinarea la suicid a victimelor violenței, având în vedere și constatările cuprinse în raportul Comisiei de analiză a cazurilor examinate pe parcursul anului 2025, se recomandă următoarele:

Ministerul Afacerilor Interne

1. Modificarea și completarea instrumentelor operaționale de prevenire/combatere a violenței în familie pentru a asigura identificarea motivelor de prejudecată bazată pe gen în cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu urmări grave;
2. Îmbunătățirea activității operaționale și a modelelor de interacțiune cu alte structuri responsabile, în special cu instituțiile medicale și cele de asistență socială, la aplicarea și monitorizarea executării măsurilor de protecție a victimelor violenței, de evaluare a riscurilor de comitere/repetare a actelor de violență în familie;
3. Responsabilizarea profesioniștilor din structurile subordonate cu scopul de a asigura consemnarea comunicărilor despre femicid și violență în familie exclusiv în Registrul nr. 1, o investigare ulterioară eficientă a cazurilor respective;
4. Identificarea resurselor pentru a asigura desfășurarea sistematică a activităților profilactice de prevenire și combatere a violenței în familie, indiferent de perioadele de intensificare a faptelor de violență în cursul anului;
5. Consolidarea capacităților profesioniștilor cu funcții de exercitare a urmăririi penale pentru a asigura în cadrul procesului penal cercetarea profundă a tuturor circumstanțelor și identificarea eventualelor indicii de comitere a actelor de violență extremă din motive de prejudecată bazată pe gen, informarea părții vătămate/a succesorului părții vătămate despre beneficiile inițierii acțiunii civile de recuperare a prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune;
6. Asigurarea analizei detaliate a situației copiilor în cazurile de violență în familie, în special în cele soldate cu consecințe letale, și informarea autorității tutelare locale pentru a evalua situația și a asigura protecția copiilor.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

1. Încurajarea structurilor teritoriale de asistență socială să aplice un model proactiv de intervenție cu măsuri corespunzătoare atribuțiilor funcționale, în special în cazul familiilor cu victime cu vulnerabilități multiple;
2. Dezvoltarea procedurilor operaționale standardizate de evaluare a riscului de violență în cazul persoanelor în etate și a celor cu vulnerabilități multiple;
3. Intensificarea eforturilor de abilitare economică a victimelor violenței în familie, asigurarea referirii către serviciile de ocupare a forței de muncă și/sau formare profesională în temeiul Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj;
4. Asigurarea implicării eficiente a structurilor teritoriale de asistență socială, inclusiv în cooperare cu autoritatea tutelară locală, pentru a evalua situația și a asigura protecția copiilor din familiile afectate de violență;
5. Asigurarea condițiilor pentru monitorizarea continuă a familiilor afectate de violență și instituirea unui pachet minim de intervenție;
6. Consolidarea în continuare a capacităților profesionale ale angajaților ATAS și STAS, ale mediatorilor comunitari romi cu scopul de a asigura un răspuns coordonat de asistență a victimelor în cazurile de violență împotriva femeilor și de violență în familie.

Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie

1. Dezvoltarea instrumentelor interinstituționale de cooperare pentru identificarea, evaluarea riscului, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență împotriva femeilor și de violență în familie;
2. Consolidarea capacităților echipelor multidisciplinare în cazurile de violență în familie, inclusiv prin aplicarea modelului de intervenție în funcție de caracteristicile individuale ale fiecărui caz;
3. Monitorizarea procesului de cooperare a structurilor abilitate cu autoritățile tutelare locale cu scopul de a evalua situația și a asigura protecția copiilor în cazurile de violență în familiile cu copii;
4. Dezvoltarea sistemului național de colectare și analiză a datelor privind violența în bază de gen incluzând cazurile de violență extremă, pentru a asigura buna coordonare între instituții și adoptarea deciziilor în baza unor date reale.

Ministerul Sănătății

1. Revizuirea mecanismelor de referire și tratament a dependenței de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope în cazul subiecților violenței, pentru a asigura accesul funcțional, prompt și eficient la serviciile instituțiilor medico-sanitare de profil narcologic și general din subordinea acestei autorități;
2. Dezvoltarea și aprobarea procedurilor operaționale interdepartamentale (sistemul de sănătate, ordine publică, asistență socială etc.) privind identificarea și interacțiunea cu subiecții violenței care prezintă probleme de sănătate mintală;
3. Consolidarea abilităților personalului medical pentru un răspuns rapid și eficient în cazul interacțiunii cu victimele violenței în familie;
4. Revizuirea de comun cu MAI a Ordinului interdepartamental nr. 369/145 din 20.05.2016 cu privire la măsurile de îmbunătățire a conlucrării dintre Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne.

Ministerul Educației și Cercetării

1. Asigurarea elaborării și dezvoltării în instituțiile de învățământ secundar și superior a unor programe de educație parentală pozitivă, pentru a consolida astfel abilitățile parentale sănătoase și responsabilitatea față de copii.

Procuratura Generală

1. Elaborarea instrumentelor operaționale de identificare a motivelor de prejudecată bazată pe gen în cazurile de femicid și de violență în familie soldată cu urmări grave;
2. Acordarea sprijinul pentru a dezvolta abilitățile procurorilor ce țin de identificarea eventualelor motive de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie soldate cu urmări grave;
3. Monitorizarea eficientă a procedurii de înregistrare în cadrul organelor de poliție a comunicărilor despre violența în familie acordând o atenție sporită cazurilor de violență soldată cu urmări grave;
4. Elaborarea recomandărilor explicative pentru a asigura aplicarea unei metode uniforme de elucidare a circumstanțelor atenuante și agravante la comiterea infracțiunii, incluzând violența în familie soldată cu urmări grave;
5. Uniformizarea calificării faptelor de violență soldată cu urmări grave, în special asigurând o distincție clară a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 201^1 alin. (4) din CP și a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e^1) din CP;
6. Asigurarea informării părții vătămate/a succesorului părții vătămate despre beneficiile acțiunii civile în procesul penal pentru a recupera prejudiciul material și moral cauzat prin infracțiune.

Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat

1. Organizarea instruirilor cu privire la particularitățile de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru victimele violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie incluzând consolidarea capacităților de recunoaștere a motivelor de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie soldate cu urmări grave;
2. Elaborarea instrumentelor de evaluare a calității asistenței juridice garantate de stat în cauzele de violență în familie, inclusiv a abilităților de comunicare empatică cu victimele violenței;
3. Promovarea specializării avocaților și parajuriștilor în cauzele de violență în familie, cu scopul de a le asigura victimelor acestui fenomen un nivel eficient de asistență juridică garantată de stat;
4. Neadmiterea practicilor de desemnare a avocaților care sunt membri de familie pentru a acorda asistență juridică și victimei, și agresorului în cauzele de violență;
5. Selectarea pentru a reprezenta victimele violenței împotriva femeilor și a violenței în familie doar a avocaților care au fost instruiți cu referire la particularitățile de acordare a asistenței juridice în astfel de cauze și au susținut evaluarea referitoare la abilitățile dobândite de comunicare empatică cu victimele violenței.

Inspectoratul Național de Probațiune

1. Implementarea programelor de recuperare destinate subiecților probațiunii care consumă abuziv/ sunt dependenți de alcool, droguri și alte substanțe stupefiante și psihotrope;
2. Îmbunătățirea activității de monitorizare a subiecților probațiunii și de intervenție pentru siguranță efectivă a victimelor violenței;
3. Organizarea instruirii continue a angajaților pentru a le asigura asistență subiecților probațiunii și a completa Formularul de colectare a datelor la nivelul respectiv de calitate.

Administrația Națională a Penitenciarelor

1. Actualizarea programului de intervenție psihosocială destinat deținuților condamnați pentru violență în familie cu scopul de a le reduce comportamentul violent;
2. Asigurarea utilizării datelor din Chestionarul de evaluare a riscului de violență în familie la aprecierea riscului de recidivă;
3. Organizarea instruirii continue a angajaților ca aceștia să fie capabili să le asigure asistență agresorilor familiali și să completeze Formularul de colectare a datelor la nivelul corespunzător de calitate.

Institutul Național de Justiție

1. Organizarea instruirilor pentru audienții din sectorul de justiție cu scopul de a-i iniția în aspectele ce țin de centrarea procesului penal pe nevoile victimei, inclusiv în cele ce țin de comunicarea empatică cu victima violenței în familie;
2. Consolidarea capacităților profesioniștilor din sectorul justiției pentru identificarea eventualelor motive de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie soldate cu urmări grave;
3. Instruirea actorilor din sectorul de justiție ca aceștia să se ghideze în cadrul cauzelor intentate pentru violența împotriva femeilor și violența în familie soldată cu urmări grave de prevederile Convenției de la Istanbul și de jurisprudența CtEDO în privința Moldovei.

Recomandări pentru a asigura un răspuns interinstituțional la cazurile atribuite în competența Comisiei

1. Actualizarea redacției actuale a Formularului de colectare a datelor în corespundere cu cerințele cadrului normativ și asigurarea completării fiecărui compartiment exclusiv de către instituția cu abilități funcționale în materie;
2. Aprobarea și aplicarea de către poliție, sectorul de sănătate și sectorul de asistență socială a Chestionarului intersectorial de evaluare a riscului de nivel înalt, în baza indicatorilor unici în cazul oricărei forme de violență;
3. Analiza oportunității de a modifica art. 201[1] din Codul penal prin completarea normei cu elementele agravante privind săvârșirea faptei în stare de ebrietate și săvârșirea faptei cu deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei;
4. Asigurarea unei pledoarii consistente în susținerea oportunității de a revizui redacția actuală a art. 133[1] din Codul penal (Membru de familie) pornind de la constatările din prezentul raport referitoare la relațiile dintre unii subiecți ai violenței (bunăoară, relațiile dintre tatăl vitreg și fiul neadoptat în condiții legale; relațiile de parteneriat/concubinaj din perspectiva cerințelor Convenției de la Istanbul etc.);

5. Elaborarea și adoptarea Strategiei operaționale de intervenție a profesioniștilor responsabili de prevenirea și combaterea violenței în familie, incluzând condițiile de acces fără consimțământ în domiciliu și în alte spații închise, pentru a înlătura pericolul care amenință viața și integritatea fizică a persoanei;
6. Analiza multisectorială a mecanismelor de referire a subiecților violenței pentru tratamentul dependenței de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope cu scopul de a identifica un model eficient de acces la serviciile instituțiilor medico-sanitare de profil narcologic și general;
7. Promovarea în instituțiile de învățământ secundar și superior a unor programe de educație parentală pozitivă, pentru a consolida abilitățile parentale sănătoase și responsabilitatea față de copii;
8. Mobilizarea multisectorială pentru desfășurarea sistematică a unor activități profilactice de prevenire și combatere a violenței în familie, indiferent de perioadele de intensificare a faptelor de violență în cursul anului;
9. Examinarea oportunității de a institui o echipă neformală – Grupul senior de coordonare, pentru a asigura elaborarea și punerea în aplicare a instrumentarului practic de soluționare a problemelor sistemice constatate, inclusiv în rapoartele de activitate ale Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

PENTRU NOTIȚE:

PENTRU NOTIȚE:

Suedia
Sverige

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR

CHIȘINĂU 2026